

न्याकूजात्रा मतयाः स्मारिका

क्षेत्र नं. ४, इखाछेँ, नागबहाल, ललितपुर, नेपाल

बुद्ध संवत् २५६१

विक्रम संवत् २०७४

इस्वी संवत् २०१७

नेपाल संवत् ११३७

न्याकूजात्रा मतयाः स्मारिका

न्याकूजात्रा मतयाः स्मारिका

विक्रम संवत् २०७४

शुद्धज्ञाना मतयाः स्मारिका

नमं ११३१

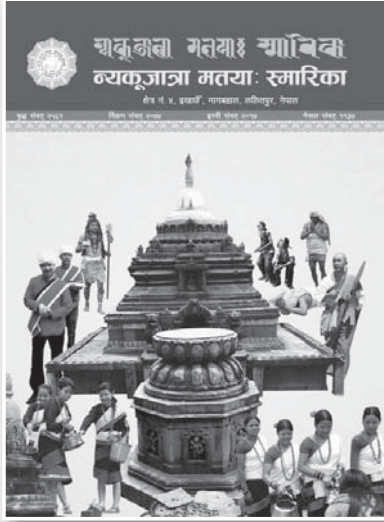
न्यकूजात्रा मतयाः स्मारिका

नेसं ११३७

शुद्धज्ञाना मतयाः संचालन समिति
न्यकूजात्रा मतयाः संचालन समिति

इच्छाछे, नागबहा, ललितपुर, नेपाल

स्मारिका पिकाक

न्यूकूजात्रा मतयाः संचालन समिति
इखाछै, नागबहाः, ललितपुर, नेपाल

पिदंगु दै

नेपाल संवत् १९३७, विक्रम संवत् २०७४

इस्वी संवत् २०१७, बुद्ध संवत् २५६१

सर्वाधिकार

पिकाक

कजी (संयोजक)

दीपकराज शाक्य

सम्पादन कवः

रवि शाक्य

किरण शाक्य

रुबिन शाक्य

द्यवः किपा

सुमनरत्न धाखा

किपा ग्वाहालि

राजु श्रेष्ठ, डिजिटल इमेज स्टुडियो

द्यवः डिजाइन

रवि महर्जन, वन्जला बुक्स एण्ड स्टेशनरी

डिजाइन व लेआउट

सचिन महर्जन, वन्जला बुक्स एण्ड स्टेशनरी

थाकू

कलरवर्ग प्रिन्टिङ्ग प्रेस प्रा. लि., ९८५११४२२०९

पिकाकपाखें

नेपाःया धार्मिक, सांस्कृतिक व ऐतिहासिक दृष्टिकोणं तरस्सकं महत्त्वपूर्णगु स्थल नेपालमण्डलय् विराजमान ज्योतिरूप श्री स्वयम्भू महाचैत्यया दर्शन व पूजन गुंला लच्छियंक जुइगु जुयाः गुंलाया विशेष महत्त्व दुगु जुल । थ्व हे गुंला महिनादुने नेपाःदेय्या बौद्ध सांस्कृतिक परम्पराकथं तःगुमछि संस्कृति, संस्कार व जात्रा-पर्व हनावयाच्चंगु दु । उक्तथंया जात्रा-पर्वमध्ये गुंलागा द्वितीया तिथिखुन्हु यलय् दैय्दँसं न्हयानावयाच्चंगु व हनावयाच्चंगु मतयाः श्रृङ्गभेरी (न्यकूजात्रा) पर्व हलिमय् ज्वःमदुगु गौरवमय सांस्कृतिक धरोहर खः ।

मतयाः धैगु सुं द्यःया जात्रा याइगु पर्व मखु, बरु सीपिनिगु नामं मत च्याकाः न्हयाकीगु यात्रा खः । यल नगर या फुक्क बहाः, बहीः, चुक, ननि व त्वाःत्वालय् च्वंगु चैत्य, धर्मधातु, बुद्ध, बोधिसत्व व विभिन्न देवदेवी पिनिगु पूजा याय्त न्हयाइगु थुगु यात्राय् सीपिन्त जः बियाः सुखावती भुवनय् बास लाय्मा धकाः इताः, कपू, धूँ, धुपाँय् च्याकाः थीथी ज्वलं छायावनेगु याइ । 'मत'या अर्थ 'प्रकाश' अथवा 'जः' खः । उकिं मतयाःया शाब्दिक अर्थ दीप प्रज्वलन यानावनेगु छगू यात्रा खः । नामं हे सीदु, मतयाःबलय् मेमेगु पूजाज्वलंसिबै मत छता मदय्कं मगाः । जः अथवा प्रकाशं अन्धकारयात नाश यानाः ज्योतिर्मय यानाबी । बौद्ध दर्शनकथं अन्धकारया वास्तविक अर्थ अज्ञान अथवा अविद्या खः । थुगु अज्ञान व अविद्यारूपी अन्धकारयात नाश मयाःतले प्राणीपि अनन्ततक जन्म व मरणरूपी संसारय् चाःहिलाच्चनी । उगु अविद्या व अज्ञानरूपी अन्धकारयात मदय्केत प्रज्ञारूपी जः माः । प्रज्ञारूपी जःपाखें हे सम्पूर्ण अज्ञान व अविद्यायात नाश यानाः जन्म-मरणया भवचक्रं मुक्तगु निर्वाण साक्षात्कार याय्फइ ।

यलय् थ्यंमथ्यं भिंखुसः दँ न्हयःनिसैं न्हयानावयाच्चंगु मतयाः धार्मिकरूपं जक मखुसे ऐतिहासिक, सांस्कृतिकरूपं नं तःधंगु मू दुगु सुसभ्य सांस्कृतिक धरोहर खः । मतयाःबलय् बाद्यवादनया रूपय् न्यकू पुयाः नौबाजं थानावनेगु प्रचलन दु । उकिं मतयाः न्यकू जात्रा पर्व धयागु छगू धार्मिक, सामाजिक व सांस्कृतिक एकताया चिं नं खः । भी पूर्वजपिन्सं धस्वाकाथकूगु थुज्वःगु विश्वय् गनं नं मदुगु अमूल्यगू धार्मिक एवं सांस्कृतिक धरोहरयात संरक्षण व सम्बर्द्धन यानातय्गु भी सकसिगु परम् कर्तव्य खः । थुकथंया धार्मिक-सांस्कृतिक सम्पदापाखें देय् व जातिया म्हसीका बियाच्चंगु दु । नापनापं संसारय् भी नेपाःमि धकाः बिस्कंया पहिचान व अस्तित्व ल्यंकातय्त नं तिबः बी ।

थुकथं विविध विशेषतां जायाच्चंगु मतयाः न्यकूजात्रा थेंजाःगु सांस्कृतिक धरोहरयात जीवन्त यानातय्गु उद्देश्यं यलदेय्या १० गू थीथी त्वालं पाः कयाः न्हयाकावयाच्चंगु अतिकं च्छाय्बह जू । रोलक्रमानुसार थुगुसी विसं २०७४ सालया मतयाः न्याय्केगु जिम्मेवारी क्षेत्र नं. ४ इखाछैं, नागबहाःयात लाःगु जुल । इखाछैं, नागबहाःत्वालं मतयाःया सकतां ज्याखैं सफलतापूर्वक क्वचाय्केधुंकाः उकिया हे लसताय् थुगु स्मारिका पिदंगु जुल । थुकी मतयाः लिसलिसैं थीथी धार्मिक, सांस्कृतिक विषयनाप सम्बन्धित अनुसन्धानमूलक, जानकारीमूलक च्वसु पिदंगु दु । थुगु स्मारिकाया लागि अमूल्यगु च्वसु बियाः बिज्याःपि/दीपि विद्वत्त्वर्गपि नापं विज्ञापन, सरसल्लाह, शुभकामना बियाः ग्वाहालि यानादीपि सकल महानुभावपि व श्रद्धालु दातापिन्त प्रकाशन उप-समितिया संयोजकया नापं न्यकूजात्रा मतयाः संचालन समिति, इखाछैं नागबहाःपाखें दुनुगलंनिसैं कृतज्ञता प्वकाच्चना । अस्तु ।

दीपकराज शाक्य

संयोजक

प्रकाशन तथा प्रचारप्रसार उपसमिति

ललितपुर महानगरपालिका ललितपुर महानगरपालिका

नगर कार्यपालिकाको कार्यालय
पुल्चोक, ललितपुर, ३ नं. प्रदेश, नेपाल

भित्तुना

यल महानगरपालिकाय् दैय्दसं न्ह्यानावयाच्वंगु छगू मू पर्व न्यकूजात्रा मतयाः थुगुसी श्रेत्र नंः ४ इखाछें, नागबहाःया ग्वसालय् न्ह्याःगु लसताया खँ जुल । नेवाः बौद्ध परम्पराया लिधंसाय् न्ह्यानावयाच्वंगु थुगु न्यकूजात्रा मतयाः पर्वय् दिवंगत जूपिं थः छेंजःपिनिगु नामय् मत च्याकाः यलया मू बहाःबही, थूर, चुक ननिइ स्थापना यानातःगु विहार, चिभाः, धर्मधातु व बौद्ध स्थलय् न्हिछि बिकाः चाःहिलीगु परम्परा थौतक निरन्तररुपं न्ह्याः नाच्वंगु जुल । न्यकूजात्राकथं थीथी थासय् ग्वाराम्ये हालाः व नेवाःतय्सं थानावयाच्वंगु बाजंयात कःघानाः नौ बाजं थानावयाच्वंगु हे जुल । मतयाःया भवलय् नेवाःतय्सं थाइगु बाजंत छक्कलं न्ह्यव्वैगुलिं मतयाःबलय् यल हे संगीतमय ज्वीगु खः ।

बालार्चनदेवं न्ह्याकूगु थुगु श्रृंगभेरी यात्रा गुणकामदेवं अझ बांलाक व्यवस्थित यानाथकूगु खः । अझ मतयाःयात सिद्धिनरसिंह मल्लं नव बाजंत दुथ्याकाः यलया भिगू त्वाःयात पालंपाः पाः बियाः व्यवस्थित याःगु जुल । थौ वयाः मतयाःयात अझः व्यवस्थित याय्त थौ केन्द्रीय समितिया पलिस्था ज्वीधुंकूगु जुल । प्राचीन इलय् नेपाःगाः धाय् बलय् यें, यल व ख्वप, विशेष यानाः नेवाः बौद्धतय्सं हनावयाच्वंगु गुंलापर्व लच्छितक अनेक रूपं धर्म कर्म यानाः पुण्य सञ्चय यानावयाच्वंगु दु । यलया भिगू त्वाः व बहुजातीय मनूत जानाः छुं हे जातीय भेदभाव मतःसे मैत्री भावना तथाः ब्वति कयाच्वंगु यल देय्या निवासीपिनि छगू विशुद्ध चाहनाया प्रतीक खः । भीगु पुस्तां लःल्हानावंगु ज्वःमदुगु संस्कृतियात भीसं अझ व्यवस्थित यानाः भीसं नं मेगु पुस्तायात लःल्हानाः वनेमाः ।

मतयाःया सकतां ज्याया व्यवस्था पाःलाः खलकं बांलाक यानाच्वंगुयात कदर यानाच्वना । मतयाःया भवलय् क्षेत्र नं. ४ या न्यकूजात्रा मतयाः व्यवस्थापन समितिपाखें पिहावैगु आपालं विद्वानतयगु च्वसु व त्वाःया गन्यमान्यतयगु अनुभव व च्वसुयात दुथ्याकाः “न्यकूजात्रा मतयाः स्मारिका” सफू पिहावैगु खँ नं लसताया हे खँ जुल । थुगु स्मारिकाया महत्व आपालं दय्मा व नमूनाया रुपय् थुगु सफू ल्यनाच्वनेमा धकाः पिकाक नापं सकल सम्बन्धित खलःयात आपालं आपाः भित्तुना देछ्यायाच्वना ।

मिति: २०७४/०४/२०

चिरीबाबु महर्जन

प्रमुख

यल महानगरपालिका

प्रमुख

ललितपुर महानगरपालिका

शुद्ध ज्ञान मत्तयाः व्यवस्था समिति
न्यकू जात्रा मत्तयाः व्यवस्था समिति
 (सिङ जात्रा-दीप यात्रा)
NEKUJATRA-MATAYA MANAGEMENT COMMITTEE
LALITPUR

श्री तारणबहादुर शाक्य
अध्यक्ष

☎ ५५३४५९४, ९८०३२७७३२२

श्री मोतिलाल शिल्पकार
निवर्तमान अध्यक्ष

☎ ५५३३२९४, ९८०३६४६४८७

श्री आशारत्न शाक्य
उपाध्यक्ष

☎ ५५३३३४८, ९८४१०९६८८७

श्री रामकृष्ण विज्जकार
महासचिव

☎ ९८४१३०५८६५

श्री राजानन्द शिल्पकार
सचिव

☎ ९८४१२६०२९५

श्री सूर्यबहादुर ताम्बाकार
कोषाध्यक्ष

☎ ५५४७७०९, ९८४९९३६५७७

श्री श्यामगोविन्द ताम्बाकार
सह-कोषाध्यक्ष

☎ ९८४१४२०२९४

मिति: २०७४/०४/२०

भित्तुना देखा

प्रकृतिया नियमकथं ई निरन्तर न्ह्यानावनाच्ची । ई न्ह्यानावलिसे स्वाभाविकरूपं परिवर्तन परिवर्तन नं जुयावनाच्ची । ई हिलावलिसे पौराणिक, ऐतिहासिक, सांस्कृतिक, सांगीतिक खल्य नं परिवर्तन, परिमार्जन जुजुं इतिहासया निर्माण जुयावयाच्ची । इतिहास निर्माणया थ्व हे भवलय् संस्कार, संस्कृतिं जनजीनवय् दुनेथ्यंक हा कया: हुयां हुइमफय्क थःगु छाप त्वःती । जीवनया अभिन्न अंगकथं संस्कार, संस्कृति स्वानाच्ची ।

ऐतिहासिक परम्परा, साहित्य, संगीत, संस्कृति, कला आदि हरेक क्षेत्रय् यल चन्त्या: । यलय् न्ह्याइगु आपालं धार्मिक, सांस्कृतिक गतिविधिमध्ये न्यकूजात्रा मत्तया: नं छगू महत्वपूर्णगु पर्व खः । ईया गति नापनापं न्ह्यान्त्यां, विषम परिस्थितिनापं संघर्ष यायां न्यकूजात्रा मत्तया: पर्व थौतक थःगु अस्तित्व ल्यंकातय्त सफल जुयाचंगु जुल । थ्व सांस्कृतिक परम्परायात निरन्तरता बिया: न्ह्याकेगु दायित्व यलया १० गू त्वालं कयाचंगु जुल । थ्व हे भवलय् थुगुसी नेसं ११३७ सालं गौरवमय न्यकूजात्रा मत्तया: न्ह्याकेगु पा: क्षेत्रल्या: ४ इखाछें नागबहा:यात ला:गु जुल । थुगुसीया न्यकूजात्रा मत्तया: व्यवस्थितरूपं सफलतापूर्वक न्ह्याकेया लागि दच्छिन्त्यःनिसें हे त्वा:या ल्याय्महपिसं उत्साहपूर्वक सहभागी जुया: तयारीया ज्या न्ह्याकाचंगु जुल । गुरु अशोक शाक्य व उपगुरु प्रताप शाक्यपिसं आपालं कुतः याना: प्रशिक्षण बिया: नागबहा:या हिति जाय्क स्वीन्याग: धा:या सांगीतिक प्रदर्शनी जूगु लसताया खँ खः । अथे हे भीमरत्न शाक्यपाखें दम्ब:खिया नं प्रदर्शनी जूगु जुल । थुकिया नापनापं नेवा: संगीतय् विस्कं म्हासीका दुगु नाय्खिया प्रदर्शनी नं उल्लेखनीय जू । थुकथं परम्परागत नेवा: बाजाप्रति न्हू पुस्ताया युवापिनि उत्साहजनक सहभागिता दुगु सन्तोषजनक पक्ष खः ।

निःसन्देह थुगुसीया न्यकूजात्रा मत्तया: नं न्ह्याइपुक्क, उत्साहवर्द्धक जुइक नियमकथं पूर्वनी धका: आशा याय् । थुकिया लागि न्यकूजात्रा मत्तया: केन्द्रीय व्यवस्था समितिपाखें आर्थिक नापनापं मा:गु तक ग्वाहालि चूलाकाबीगु भलसा बिसें छुं कथंया विघ्नबाधा मवय्क याउँक मत्तया: क्वचाय्मा धका: भित्तुना देखायाच्ची । अस्तु !

तारणबहादुर शाक्य

तारणबहादुर शाक्य

अध्यक्ष

न्यकूजात्रा मत्तया: व्यवस्था समिति

वडा ल्या: १९, तःबहा:

सुभाय्-देछा

स्वयम्भू पुराणया बचनकथं थ्व भीगु नेपालमण्डल स्वनिगः सृष्टिया प्रारम्भिककालय् तस्सकं बांलाःगु तःधंगु 'नागःहद' नांया पुखू जुयाच्वन । उगु पुखूया दथ्वी ह्वयाच्वंगु पलेस्वांपाखें 'स्वयम्भू-ज्योति' उत्पत्ति जुसेलि अतिकं पवित्रगु छगू धार्मिक तीर्थस्थल जुयाबिल ।

थ्व हे तीर्थस्थल दर्शन याय्त बोधिसत्व महामञ्जुश्रीया निर्माणकाय जुयाबिज्याःम्ह श्री मञ्जुदेवाचार्य पुखूया लः पितछ्वयाः वस्ती दय्काबिसेलि थनया न्हापांम्ह जुजु धर्माकर जूगु जुल । अले थनया आदिवासी नेवाःतय्सं हे नेपालमण्डल स्वनिगलय् वागमती सभ्यता (Civilization) व संस्कृति (Culture) व्वलंकूगु जुल ।

थौं थ्व हे सभ्यता व संस्कृतिया लिधंसाय् तथा परम्पराय् यलदेय् (ललितपुर)या नेवाः समुदायदुने 'न्यकूजात्रा मतयाः' थेंजाःगु महोत्सव हनेगु ज्याभवः जीवन्त जुयाच्वंगु जुल । थुनिया हे विकासक्रमय् **न्यकूजात्रा मतयाः सञ्चालन समिति, क्षेत्र नं ४ इखाछें, नागबहाः**पाखें नेसं १९३७ या पाःव्व कयाः 'न्यकूजात्रा मतयाः'या सम्पूर्ण ज्याभवः सफलतापूर्वक सम्पन्न यानाबिज्याःपिं ग्वसाःखलःया सकल दुजः भाजुमय्जुपिन्त तथा ग्वाहालि पुचःया दुजः सहकर्मि व दातापिन्त यक्व-यक्व सुभाय् देछायाच्वना ।

सत्यमोहन जोशी

सत्यमोहन जोशी

यल, बखुंबहाः

नेसं १९३७ गुन्हुपुन्हि

मन्तव्य

विकासरत्न धाखा

अध्यक्ष

न्यकूजात्रा मतया: व्यवस्थापन समिति

उपत्यकाका तीन शहरमध्ये ललितपुर सबैभन्दा पुरानो बौद्ध शहर हो । बौद्ध र हिन्दू धर्मको समन्वयात्मक भावनाले पल्लवित सांस्कृतिक तथा धार्मिक केन्द्रको रूपमा ललितपुर महानगरको विकास भएको छ । विद्वानहरूले यहाँका बौद्ध विहारहरूलाई विश्वविद्यालयको स्तरमा राखेर उच्च मूल्याङ्कन गरेका छन् । ऐतिहासिक दृष्टिकोणले महत्वपूर्ण यस ललितपुरको कला, वास्तुकला, सीप, टोल-संरचना, विहार परम्पराले आफ्नै मौलिक पहिचान बोकेको छ । प्राचीनकालदेखि नै यस सुन्दर महानगरीमा बौद्ध विहार, चैत्य, मठमन्दिर, पाटीपौवाहरूको निर्माण कार्य हुँदैआइरहेको देखिन्छ । यी विहार, चैत्य, मन्दिरहरूको व्यवस्थापनको लागि राज्य एवं जनस्तरबाट विभिन्न गुथि पनि स्थापना गरिएका छन् । यी सम्पदाहरू ललितपुरको मात्र नभई सम्पूर्ण नेपालको अनि विश्वकै सम्पत्ति हो ।

कला-संस्कृतिप्रेमी ललितपुरवासीले प्राचीनकालदेखि नै धर्म संस्कृतिसँग सम्बन्धित सुप्रसिद्ध जात्रा एवं महापर्वहरू मनाउँदै आइरहेका छन् । ललितपुर महानगरमा आयोजना हुने विभिन्न महापर्व तथा जात्राहरूमध्ये राजा बालार्चनदेवले शुभारम्भ गरेको न्यकूजात्रा मतया:को विशेष स्थान रहेको छ । यस जात्रामा हजारौं श्रद्धालु भक्तजनहरू ललितपुर महानगरका विभिन्न स्थानमा अवस्थित मन्दिर, चैत्य, बहा:-बही परिक्रमा गरी श्रद्धाभावले आफ्ना दिवंगत परिवारजनलाई पडुगतिबाट उन्मुक्ति दिलाउनका लागि दीप बाली प्रार्थना गर्नुको साथै ती धार्मिक स्थलहरूमा गई धार्मिक विश्वासअनुसार श्रद्धाभाव प्रकट गर्ने परम्परा रहिआएको छ ।

ललितपुर महानगरका विभिन्न महापर्वहरूमध्ये यस ऐतिहासिक न्यकूजात्रा मतया: महापर्व धार्मिक सहिष्णुता, सामाजिक सद्भाव, सांस्कृतिक ऐक्यबद्धता तथा परम्परागत बाजागाजाको एकरूपताको प्रतीकको रूपमा रहिआएको छ । यस वर्षको मतया: महापर्व चलाउने जिम्मेवारी क्षेत्र नं ४, इखाछेँ नागबहालले प्राप्त गरेको छ । उक्त जिम्मेवारीलाई सफलतापूर्वक बहन गरी विसं २०७४ साल श्रावण २५ गते बुधवार भव्यरूपले मतया: सम्पन्न गर्न पाउँदा हामी हर्षित भएका छौं । बौद्ध र हिन्दू संस्कृति, सम्पदा तथा परम्पराहरूको संरक्षण र सम्बर्द्धन गर्नुको साथै धार्मिक धरोहरहरूको प्रचारप्रसार गर्ने सुअवसरको रूपमा पनि यो महापर्व स्थापित भइसकेको छ । मतया:को पालो लिने क्रममा धार्मिक गीत-भजनहरू तथा परम्परागत बाजागाजाहरूको प्रशिक्षण दिने प्रचलनले गर्दा युवापिढीलाई हाम्रो सांस्कृतिक सम्पदा र गौरवमय परम्पराको बारेमा अवगत गराउने सुअवसरका रूपमा पनि यस महापर्वलाई लिन सकिन्छ ।

विसं २०७२ को महाभूकम्पले न्यकूजात्रा मतया:को मार्गलाई नराम्ररी प्रभावित पारेको थियो । यस वर्ष स्थानीयवासीहरूको सल्लाह-सुझाव एवं सहयोग लिई मतया: जाने मार्गबारे हामीले बृहत् रूपमा स्थलगत अध्ययन गरेका थियौं । उक्त अध्ययनको फलस्वरूप यो वर्ष प्राचीनकालदेखि स्थापित न्यकूजात्रा मतया:को परम्परागत मार्ग नै अवलम्बन गरी साविक समयमा नै महापर्वको आयोजना गर्न सफल भएका छौं । यो वर्षको न्यकूजात्रा मतया: र गणेशपूजा भव्यतरूपले सम्पन्न गर्न तन, मन, धनले सहयोग गर्ने समस्त सरकारी निकाय, गैरसरकारी संघसंस्था, उद्यमी, व्यवसायी, श्रद्धालु भक्तजन लगायत सम्पूर्ण टोलबासीप्रति कृतज्ञता प्रकट गर्दै हार्दिक धन्यवाद ज्ञापन गर्न चाहन्छु ।

कार्यसमिति

विकासरत्न धाख्वा
अध्यक्ष

रविन्द्र शाक्य
उपाध्यक्ष

प्रवीणबहादुर शाक्य
उपाध्यक्ष

राज वज्राचार्य
उपाध्यक्ष

यज्ञमान शाक्य
उपाध्यक्ष

प्रताप शाक्य
उपाध्यक्ष

सुमन शाक्य
सचिव

गौतम शाक्य
कोषाध्यक्ष

रत्नकाजी शाक्य
सह-सचिव

बिभूशोन शाक्य
सह-कोषाध्यक्ष
चन्दा व आर्थिक व्यवस्थापन

शंकरबहादुर जोशी
सदस्य
सचिवालय व्यवस्थापन

तुला नरसिंह शाक्य
संयोजक
बिज्ञापन व सौजन्य संकलन

दीपकराज शाक्य
संयोजक
प्रकाशन र प्रचारप्रसार

नबीन शाक्य
संयोजक
स्वयंसेवक परिचालन

प्रकाशबहादुर धाख्वा
संयोजक
शान्ति-सुरक्षा व्यवस्थापन

रत्नकाजी महर्जन
संयोजक
श्रृंगार व सजावट

शेखर शाक्य
संयोजक
खाद्यान्न व्यवस्थापन

सञ्जय शाक्य
संयोजक
सरसफाई

करुणारत्न शाक्य
संयोजक
स्वास्थ्य

राजु वज्राचार्य
संयोजक
बाद्यवादन व्यवस्थापन

दिनेश शाक्य
संयोजक
पूजा व्यवस्थापन

गंगा शाक्य
संयोजक
गणेशपूजा व्यवस्थापन

रत्न महर्जन
सदस्य

ऋषिप्रसाद श्रेष्ठ
सदस्य

भीमरत्न शाक्य
सदस्य

सुरेन्द्र गोविन्द जोशी
सदस्य

निलन श्रेष्ठ
सदस्य

चैत्यराज शाक्य
सदस्य

ज्ञानबहादुर शाक्य
सदस्य

कीतिराज शाक्य
सदस्य

सुबिन शाक्य
सदस्य

चन्द्रबहादुर शाक्य
सदस्य

सल्लाहकार परिषद

ज्ञानबहादुर शाक्य
संयोजक

जुजुरत्न शाक्य
सह संयोजक

तारणबहादुर शाक्य
सदस्य

तुलारत्न शाक्य
सदस्य

दिलिप जोशी
सदस्य

पद्मरत्न धाख्या
सदस्य

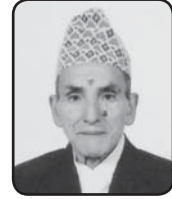
यज्ञरत्न धाख्या
सदस्य

बोधिवज्र वज्राचार्य
सदस्य

मदनकृष्ण जुवा
सदस्य

कृष्णज्योति वज्राचार्य
सदस्य

नरेन्द्रराज शाक्य
सदस्य

बाबुकाजी वज्राचार्य
सदस्य

प्रकाशकाजी ङंगोल
सदस्य

निर्मलरत्न शाक्य
सदस्य
वडा नं १६ अध्यक्ष

इन्द्रमान महर्जन
सदस्य
वडा नं ११ अध्यक्ष

क्षेत्र नं. ४, इखाछै नागबहाःया ग्वसालय् न्ह्याइगु
२०७४ सालया न्यकूजात्रा मतयाः
भःभःधाय्क क्वचाय्मा धका
भितुना देछायाचवना

बसुवर्ण बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि.
बसुवर्ण बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि.

नागबहाल-१६, ललितपुर, ५२६०५०७

धलः

चवसु

चवमि

पृष्ठल्याः

बाखंया दुने बाखं, प्रसङ्ग - मतयाः, सन्दर्भ - न्यकूजात्रा	सत्यमोहन जोशी	१
दुर्गतिपरिशोधन मण्डल व इलाननिस्थित धर्मधातु मण्डलाकृत चैत्य : संक्षिप्त परिचय	प्रा. डा. रञ्जना वज्राचार्य	४
नेपालमहात्म्यं कनाचवंगु म्ये	तुलसीलाल सिंह	१४
न्यकूजात्रा मतयाः व त्वःफिनाचवंगु छगः चिभाः	तारणबहादुर शाक्य	३१
Glimpse of Neku Jatra Mataya and Essence of Traditional Newari Music Ensemble (Navabaja) Associated With it	Bikash Ratna Dhakhwa	३४
मतयाःसम्बन्धी छुं लुमन्ति	अष्टबहादुर (अशोक) शाक्य	३८
मतयाःलिसें अनित्यया स्मरण	अमिता धाखा	४५
मतयाः पाःलाः खलःतयुसं याय्माःगु ज्याभवःया व्यवस्थापन	यज्ञमान शाक्य	४८
गुंलाधर्मको महत्व	शंकर जोशी	५६
मतयाःया छगू लू	काजीमान डंगोल	५८
गुंलाया महिमा व बोगी : छगू म्हसीका	शुक्रराज शाक्य	६०
भी जानाः संस्कार ल्यंकातयन्	बुद्धरत्न शाक्य	६३
धाःबाजा स्यनेज्या : छगू अनुभव	प्रताप शाक्य	६५
मतयाःया ऐतिहासिकता	प्रकाश शाक्य	६७
परम्पराय् जक लिक्नुनाचवंगु छगू मौलिक नेवाःबाजं नाय्खिं : छगू विवेचना	रविन्द्र शाक्य	७३
बाडेगाउँको षडक्षरी लोकेश्वर र पाटनको मतयाः	दयाराम श्रेष्ठ	७७
न्यकूजात्रा र मतयाःको सन्दर्भमा	पूर्णकाजी शाक्य	८०
दम्बःखिं	रुबिन शाक्य	८३
परम्परागत नेवाः नाय्खिंबाजं	श्रवण शाक्य	८७
मतयाःबलय् चाःहिलेमाःगु द्यःपिनिगु ल्याः	यज्ञमान शाक्य	९०

इखाछें नागबहाःया न्यकूजात्रा पाःबलय् थाय्थासय् हालीगु ग्वाराया प्रकार	९६
न्यकूजात्रा मतयाः कार्यसमिति	९७
न्यकूजात्रा मतयाः सल्लाहकार परिषद्	९८
चन्दा तथा आर्थिक उपसमिति	९८
विज्ञापन तथा सौजन्य उपसमिति	९९
प्रकाशन तथा प्रचारप्रसार उपसमिति	९९
शान्ति सुरक्षा उपसमिति	९९
स्वयंसेवक उपसमिति	१००
खाद्यान्न उपसमिति	१००
श्रृंगार तथा सजावट उपसमिति	१०१
वाद्यवादन व्यवस्थापन उपसमिति	१०१
सरसफाई उपसमिति	१०२
गणेशपूजा व्यवस्थापन उपसमिति	१०२
स्वास्थ्य उपसमिति	१०३
पूजा व्यवस्थापन उपसमिति	१०३
२०७४ सालया मतयाः पाःलाः खलः	१०४
मतयाःया घुम्ती स्वास्थ्य शिविरय् स्वयंसेवक जुयाः ग्वाहालि यानादीपिं भाजुमय्जुपिं	१०४
दिवंगत परिवारया नामं २०७४ सालया मतयाःया नितिं दुर्गतिपरिशोधन	
तथागतया किपा छायात् आर्थिक ग्वाहालि यानाविज्याःपिं दातापिं	१०५
कुसा (छत्र) या नितिं सहयोग	१०५
विज्ञापन व सौजन्यपाखें संकलन जूगु रकम	१०६
मतयाः केन्द्रीय कमितिपाखें संकलन जूगु रकम	१०६
२०७४ मतयाः संचालन समिति (नागबहाः) पाखें संकलन जूगु रकम	१०७
आर्थिक सहयोग तथा चन्दाया नितिं संकलन जूगु रकम	१०७
मतयाःया लागि जिन्सी ग्वाहालि यानादीपिं संघसंस्था व महानुभावपिं	१०९
न्यकूजात्रा मतयाः संचालन समिति	११०
न्यकूजात्रा मतयाः घुम्ती स्वास्थ्य शिविरया किपाः	११५

बाखंया दुने बाखं

प्रसङ्ग - मतयाः, सन्दर्भ - न्यकूजात्रा

सत्यमोहन जोशी

छगू इलय् नेपालमण्डल स्वनिगलय् वा मवयाः हाहाकार जूगु इलय् जुजु नरेन्द्रदेव, आचार्य बन्धुदत्त व ललितज्यापु थुपिं स्वम्हेसिया शिष्टमण्डल भी जःलाखःला देय् भारतया कामुनी (कामारुकामाक्षा) क्षेत्रय् थ्यंकःवन । इमिसं अनया जुजु यक्षराज शशियात वासः यानाः लय्ताय्काः राजपुत्र जुयाच्वम्ह मत्स्येन्द्रनाथयात नेपालमण्डल स्वनिगलय् साधना यानाः ब्वनाहसेलि नेपालमण्डल स्वनिगलय् वा वयाः सहकाल जुल । अनलि करुणामय, अवलोकितेश्वर, पद्मपाणि लोकेश्वर, बृंगद्यः आदि नामं पूजाआजा यानाः दैय्दसं वसपोल मत्स्येन्द्रनाथ बृंगद्यःया रथजात्रा, भोटो क्यनीगु जात्रा थौतक नं न्ह्यानावयाच्वंगु जुल ।

जुजु नरेन्द्रदेवया ल्यू वरदेव जुजु जुल । जुजु वरदेवया ल्यू वया काय् शंकरदेव जुजु जुल । थ्व हे जुजु शंकरदेवं शङ्खया आकार लूगु सक्व (साँखु)या निर्माण यानावन । जुजु शंकरदेवया ल्यू बर्द्धमानदेव व जयदेवपिं जुजु जुल ।

जयदेवधुंकाः जुजु जूमह खः बालार्जुनदेव । थ्व जुजु १७ दँतक स्वनिगलय् शासन यानावंगु जुल । थ्व हे जुजुया पालय् न्यकूजात्रा व मतयाःया धार्मिक-सांस्कृतिक ज्याभवः न्ह्याकेधुंकूगु लोककथन दु । अले जुजु बालार्जुनदेव धैम्ह बृंगद्यः (बोधिसत्व आर्यावलोकितेश्वर)या परमभक्त जूगुलिं थ्व जुजु थःम्हं पुयातःगु श्रीपेच (जुजुया छ्यनय् च्वनीगु मुकुट) तक नं श्रद्धाभक्तिं बृंगद्यःयात लःल्हानावन धकाः गोपालराजवंशावलीइ च्वयातःगु दु ।

जुजु बालार्जुनदेवया ल्यू विक्रमदेवं १२ दँ शासन यानावन । अनलि स्वनिगलय् जुजु विक्रमदेवया हे उत्तराधिकारी जुयाच्वम्ह गुणकामदेव जुजु जुल । थ्व जुजु ५१ दँ शासन यानावंगु जुल । थ्व जुजुया शासनकालय् धर्म-संस्कृतिया क्षेत्रय् आपालं रचनात्मक ज्याभवः सुसम्पन्न जूगु जुल ।

थौ भीसं थःगु देय्का नां हे 'नेपाल' धकाः गुगु धयावयाच्वना, थुगु 'नेपाल' धैगु नां स्वनिगलय् न्ह्यानाच्वंगु वागमती व विष्णुमती खुसि ह्वनाच्वंथाय् (दोभानय्) च्वनाः तपस्या यानाच्वनीम्ह 'नेमुनि' ऋषिजुया नां क्वकयाः 'नेपाल' जूवःगु धैगु लोककथन दु । अले जुजु गुणकामदेवं थःम्ह इष्टदेवी महालक्ष्मीं म्हगसय् ब्यूगु निर्देशनकथं वागमती व विष्णुमतीया दोभानय् स्थापना यानातःम्ह 'कान्तेश्वर'या हे नां क्वकयाः 'कान्तिपुर' नां छुनाः देवीया ज्वँसा खड्ग आकारया न्हूगु नगर दय्कूगु जुल ।

जुजु गुणकामदेवं हे उगु इलय् अव्यवस्थितरूपं न्ह्याकावयाच्वंगु थीथी प्याखं, नखःचखः, जात्रायात न्हूगु पद्धतिकथं बांलाक हनेत तथा सम्बर्द्धन व नियमित यायावनेत आपालं न्हून्हूगु संस्थागत सुधार कार्य नं न्ह्याकावंगु जुल । थुकी यलया मतयाः व न्यकूजात्रा नं दुथ्याःगु जुल ।

मतया:

सकल प्राणीपिनिगु हित कल्याण जुइगु मार्ग लुइके धका: सिद्धार्थ गौतमं अतिकं कठिनगु चर्या याना: तपस्या यानाविज्या:बल्य दुष्ट स्वभावम्ह नमुचिमारं वसपोलयात आपालं दु:खकष्ट जुइकथं अशोभनीय ज्या यानाजुल, तर वयागु सकतां ग्वसा: व कुत: असफल जूवन । अन्तय् विजयश्रीनं सिद्धार्थ गौतमयात विभूषित यानाबिल । वसपोल सिद्धार्थ गौतम 'बुद्ध' जुयाविज्यात । थ्व हे लसताय् सप्तविधानोत्तर पूजा पद्धतिकथं गुंलाधर्म प्रारम्भ जुलकि न्यकू पुया: थीथी बाजं थाना:, तुत: ब्वना: दीप प्रज्वलन याना: (मत बिया:) चैत्य, धर्मधातु, बुद्ध-वन्दना याना: मतया: जात्रा हनेगु परम्परायात थौतक नं जीवन्त हे यानावयाच्चंगु जुल ।

न्यकूजात्रा

संस्कृतभाषां 'शृङ्ग' खँग्व:या अर्थ 'न्यकू' ख: । अले संस्कृतभाषाय् 'शृङ्गभेरी' धाय्बल्य पुइगु न्यकूबाजं धका: थुइकी । न्यकूबाजं पुया: न्याय्कीगु जात्रा जुया: थुकियात 'शृङ्गभेरी जात्रा' धा:गु ख: । महायानी बौद्धधर्मय् शृङ्गभेरी अवदानया बाखं दुथ्याकात:गु दु । थुकियागु लिधंसा व बाखं थुकथं दु –

(क) लिधंसा

थुगु शृङ्गभेरी बाखं भगवान् बुद्धं दकल्य न्हापां सारिपुत्रयात कनाविज्या:गु जुल । अनंलि उपगुप्त भिक्षुं जुजु अशोकयात कंगु जुल । थुगु बाखनय् न्हिं छग: चैत्य दय्केमा:गु प्रसङ्ग दु, अले थथे दय्कात:गु चैत्य लखग्व: थ्यंका: याय्मा:गु लक्षचैत्य पूजाविधि विपश्ची तथागतं प्रदीपकेतु राजकुमारयात कंगु जुल । अनंलि श्रावण महिनाय् गुंलाधर्मया इलय् न्यकू (शृङ्गभेरी) पुया: लच्छियंक धर्म याय्गु परम्परा न्ह्यानावयाच्चंगु जुल ।

(ख) बाखं

शशिप्रभा धैगु नगरय् सिंहकेतु नांया जुजु छम्ह दु । व जुजुया तिरिमय्जुया नां ख: सुलक्षणा । जुजु धा:सा छम्ह शिकारी जुयाच्चन, शिकार वंक्वपतिं निर्दोषिं पशुपंक्षीत स्याना: छैय् ज्वनावइगु जुयाच्चन । सुलक्षणा धा:सा पतिव्रता धर्मय् जीवन हनीम्ह मिसा जुयाच्चन । उकिं सुलक्षणां थ: मिजंयात शिकार याय्गु ज्या त्व:तेमाल धका: आपालं अनुरोध यानाजुल, तर वया मिजं सिंहकेतुं थ: तिरिमय्जु सुलक्षणाया खँ छतिं मन्यं ।

कर्मया भोग फुइवं जुजु सिंहकेतु सित । थ्व जुजु छम्ह ब्रम्हूया कुलय् साम्येय्या गलय् थुम्येय् जुया: जन्म का:वन । थुखे कर्मभोग फुइवं सुलक्षणा नं सित । अले व लानि मय्जु नं साम्येय्या: दुम्ह व हे ब्रम्हूया कुलय् म्हाय्यामचा जुया: जन्म का:वन । धर्मकर्म-पुण्यया प्रभावं व सुलक्षणा लानिं पूर्वजन्मया फुक्क खँ सीकेफुगु जुल । इपिं त:धिक: जुयावसेलि व मय्जुं ब्रम्हूया गलय् च्वम्ह थुम्येय्याके दुगु फुक्क लक्षण विचा: याना: स्व:बल्य व थुम्येय् ला वया पूर्वजन्मयाम्ह थ: हे भा:त धका: सीकल । वं थुम्येय्यागु फयांफक्व बांलाक सेवा यानाच्चन । उगु खँ मेपिं सुनां नं मस्यु ।

कालगतिया खँ, छन्हु व थुम्येय् वनजंगलय् वना: आहारा मामां नयाच्चंबलय् छम्ह बल्ला:म्ह धुं वया: वयात स्याना: नयाबिल । अनंलि व सीम्ह थुम्येय्या न्यकू व कंलाय् जक अनसं वनजंगलय् द्विचिनाच्चन ।

न्हिथं इलय् दुहांवइम्ह थुम्येय् (पूर्वजन्मया थः मिजं) गलय् लिमथ्यंसेलि ब्रम्हूया म्थ्याय्मय्जु तस्कं नुगः मछिंकाः ख्वयाजुल । अले वनजंगलय् वनाः माःवंबलय् थः पूर्वजन्मया भाःत जूम्ह व थुम्येय्या न्यकू व कंलाय् जक द्विचिनाच्वंगु खनाः ह्वाय्त्वाय् ख्वल । तर छु याय्गु ? सीम्ह भाःत म्वाइगु मखय्धुंकल ।

अले सुलक्षणा खुसिइ वनाः फि कयाहयाः बःचाग्वःगु चिभाः छगः दय्कल । व चिभाःया गर्भय् सीम्ह थुम्येय्या कंलाय्-क्वैय् फुक्क स्वथन । निपु न्यकूमध्ये छपु न्यकूयात चिभाःया गजू यात । मेगु छपु न्यकूया च्वकाय् प्वाः खनाः न्यकूयात पुइगु बाजं दय्कल । अले सुलक्षणां व न्यकू पुयाः चिभाः चाःहुलाः थः यःम्ह भाःतयात प्रार्थना यानाः सःताःजुल - “अय् जि अतिकं यःम्ह प्राणनाथ यज्जु, छन्त छु जुल ? छ गन वनाच्वना ?”

उगु इलय् विरहीम्ह सुलक्षणाया सः ताय्वं चिभाः च्वकाय् च्वंगु न्यकुलिं न्ववानाहल - “यः यज्जु सुलक्षणा, जि थनसं न्ह्यःने दु, छं दुःख ताय्म्वाः ।”

लिपा अन अजूचाइपुकथं व थुम्येय्या न्यकुलिं छम्ह बांलाःम्ह मिजं पिहांवल, अले वं थःगु नां धर्मशील धकाः परिवर्तन जुइधुंकूगु खँ कन । वं ब्रम्हूया म्थ्याय्मचायात थःगु पूर्वजन्मया तिरिमय्जु धकाः नालाकाल । अनलि इपिं निम्हतिपूया पुनर्मिलन जुल । इमिसं थःपिनिगु नां हीकल । मिजंया नां ‘भद्रश्रृङ्गी’ व मिसाया नां ‘रूपवती’ जुल ।

थ्व खँ सीव नगरवासीत सकलें लय्ताल । इमिसं भद्रश्रृङ्गी व रूपवतीयात राजा-रानी यानाः थःपिनिगु नगरय् व्वनायंकल ।

बाखंदुनेया बाखं थनसं क्वचाल ।

Prop. Suman Ratna Dhakhwa

GPO No. 8975, EPC # 666

Kathmandu, Nepal

Tel : +977-1-5261761

e-mail : vlhalla@ntc.net.np

<http://suman-dhakhwa.jp>

दुर्गतिपरिशोधन मण्डल व इलांननिस्थित धर्मधातु मण्डलाकृत चैत्य : संक्षिप्त परिचय

प्रा. डा. रञ्जना वज्राचार्य

१. पृष्ठभूमि

नेवाः बौद्ध समाजय् बुद्धधर्मअनुसार विशेष यानाः मृतकया नामं छँजःपिसं दुर्गतिपरिशोधन मण्डल दय्केगु व दुर्गति मोचन जुइमा धैगु उद्देश्यं थीथी चैत्य स्थापना यानाः पूजा याय्गु विस्क्या परम्परा दु । मृत्यु छगू प्राकृतिक नियम खः । संसारय् जन्म जुक्व प्राणीपिं छन्हु अवश्य सीमानि । उकिं जन्मया नापनापं मृत्यु नं स्वानावयाच्चनी । प्रत्येक मनुखं छुं नं क्षणय् मृत्युनाप साक्षात्कार याय्मालीगु अवस्था वइ । गुगु इलय् मनूतयगु श्वासप्रश्वास बन्द जुइ, शरीरं छुं चाइमखु, स्थिर जुइ, अर्थात् चतुःमहाभूत (पृथ्वीतत्व, जलतत्व, अग्नितत्व व वायुतत्व) निष्कृय जुयाः चित्तप्रवाह नं बायावनी, अले शरीर नं बुलुहुँ ख्वाउँसे च्चनावनी, उगु अवस्थायात हे मृत्यु धाइ । नेवाः बौद्ध समाजय् मृत्यु जुइन्त्यः जक मखु, मृत्यु जुइधुंकाः नं मृतकया अन्तराभवय् च्वंगु चित्तप्रवाह बांलाःगु थासय् थ्यनेमा व सुगति प्राप्त जुइमा धकाः कामना यानाः अन्त्येष्टि संस्कार याइ । मृत्यु जुइधुंकाः मृतकयात गुरु वज्राचार्यया निर्देशनय् छँजःपिं व गुथियारत मुनाः अग्निदाह याइ । दाहसंस्कारया ज्या क्वचाय्धुंकाः विभिन्न तिथिइ मृतकया नामं श्राद्ध यानाः पिण्ड अर्पण याइ । थ्व हे भवलय् सीम्हेसिया जीवित काय्-मृत्याय् व परिवार जानाः मदुम्हेसिया दुर्गति निवारण जुइमा, उद्धार जुइमा व षड्गतिइ (देवगति, असुरगति, मनुष्यगति, तिर्यक्गति, नरकगति व प्रेतगति) मलाःसे बुद्धगतिइ (अमिताभया सुखावती भुवनय्) बास लाय्मा धकाः आशिका यानाः सीम्ह तरे याय्गु हेतुं थीथी धर्म, दान पुण्यकर्म व विधिविधान सम्पन्न याइ । थजाःगु धर्म व विधिविधानमध्ये मृतकया नामं दुर्गतिपरिशोधन मण्डल दय्केगु व दुर्गति मोचन जुइमा धकाः चैत्य नं निर्माण यानाः पूजा याय्गु बुद्ध धर्मया दृष्टिकोणं तसकं महत्वपूर्ण खनेदु । थुकथं नेवाः बौद्ध समाजय् मृतकलिसे सम्बन्धित गुथि (सनाःगुथि, सीगुथि, विचाःगुथि), पर्व व धर्मकर्मया ज्याखँ जुयाच्च्वंगु दु । उपिं ज्याखँ थुकथं दु –

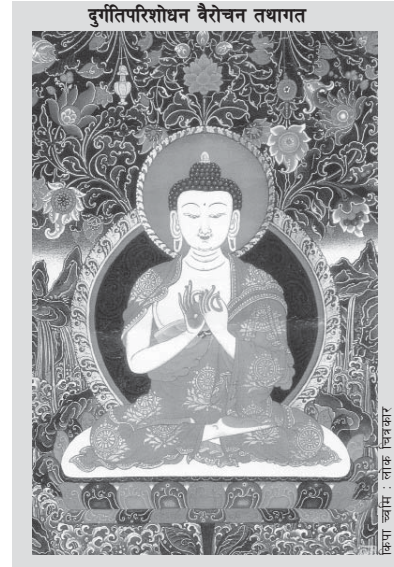
१. दुर्गतिपरिशोधन मण्डल च्वकेगु व पूजा याय्गु
२. दुर्गति मोचन जुइमा धकाः चैत्य दय्काः पूजा याय्गु
३. दुर्गतिपरिशोधन धारणी व मेमेगु धारणी, स्तोत्र पाठ याय्गु
४. मतयाः वनेगु (न्येकू/श्रृङ्गभेरी यात्रा)
५. थीथी चःपिन्थाय् १०८ प्वाः मत (अष्टोत्तरशत दीप) च्याकेगु
६. उपाकू वनेगु
७. न्येकू पुइकेगु
८. इन्द्रजात्रा
९. दागिं जात्रा

१०. बौमत बीगु
११. मातु औसी
१२. गोकर्ण औसी
१३. दलूपा: स्थापना व पूजा याय्गु
१४. शतबीज ह्वलेगु (बाला चतुर्दशी)
१५. तीर्थ पूजा याय्गु

थुगु च्वसुइ दुर्गतिपरिशोधन मण्डलय् स्थापना यानातईपिं द्यः, नेवा: बौद्ध समाजय् मृतकया नामं दुर्गतिपरिशोधन मण्डल च्वकेगु परम्परा व यलया इलाननिइ च्वंगु मण्डलाकृत धर्मधातु चैत्यया बारे बःचाहाकलं म्हसीका बीगु जुइ ।

२. दुर्गतिपरिशोधन मण्डल

मृतकया दुर्गति निवारण जुइमा व छेँजःपिन्त अशुभ, दुर्भाग्य व संकट आदि मवय्मा धका: दुर्गतिपरिशोधन मण्डल पूजा याइगु खः । थुगु पूजाय् शाक्यसिंह बुद्धयात **दुर्गतिपरिशोधन तथागत** धका: विशेषण बियातःगु दु । थुकी शाक्यसिंह बुद्धयात वैरोचनलिसे समानान्तर याना: वा उत्थे च्वंम्ह धका: वर्णन यानातःगु दु । उकिं नेवा: बौद्ध समाजय् दुर्गतिपरिशोधन धारणी ब्वनीबलय् धर्मचक्र मुद्राय् तुयुगु वर्ण जुयाच्वंम्ह शाक्यसिंहयात महावैरोचन दुर्गतिपरिशोधन तथागत धका: चिन्तनमनन याना: पूजा याइगु खः । नागबहा: इखाछेँया मतया:पा: जुइबलय् सीम्हेसिया नामं धर्मचक्र मुद्राय् तुयुगु वर्णम्ह दुर्गतिपरिशोधन तथागतयागु क्पिपा छपा:-छपा: नं छायावनेगु परम्परा न्ह्यानावयाच्वंगु खनेदु ।

बुद्धधर्मया दृष्टिकोणं बौद्ध मण्डल छगू सूक्ष्म स्वरूप खः, गुकी गहन बौद्ध दर्शन समाहित जुयाच्वनी । मण्डल बाह्यरूपं छगू चीधंगु स्वरूप जूसां थुकीदुने विश्वब्रह्माण्ड दुथ्यानाच्वनी । उकिं ज्ञान, विज्ञान, दर्शन, साहित्य, कला, ज्योतिषशास्त्र आदि फुक्कं मण्डलय् आधारित जुयाच्वनीगु खः । नेवा: बौद्ध जीवनया छगू महत्वपूर्ण पक्ष मण्डल पूजा नं खः । मण्डल पूजाय् बुद्ध मण्डल, धर्म मण्डल, संघ मण्डलया नापं वज्रधातु मण्डल, दुर्गतिपरिशोधन मण्डल, अमोघपाश मण्डल, वसुन्धरा मण्डल, ग्रह मण्डल, उष्णीषविजय मण्डल आदि महत्वपूर्ण खनेदु । नेवा: बौद्ध समाजय् थीथी तिथिइ द्यःपिनिगु व्रत च्वनीबलय् सम्बन्धित द्यःपिनिगु मण्डल दय्का: द्यःपिं स्थापना याना: वज्राचार्य गुरुजुपिनिगु निर्देशनय् व्रत च्वनेगु प्रचलन दु । तान्त्रिक पूजाय् चक्रसम्बर, वज्रवाराही व हेवज्रनैरात्मायागु समेत मण्डल दय्का: पूजा याइ । महापण्डित अभयाकर गुप्तं सम्पादन यानातःगु **निष्पन्नयोगावली** ग्रन्थय् दुर्गतिपरिशोधन मण्डलया सम्बन्धय् विस्तृत विवरण बियातःगु दु (भट्टाचार्य, १९७२: ६६-७१) । उगु ग्रन्थय् गुगु थासय्, गुगु दिशाय् सु द्यः विराजमान जुयाच्वनी धका: स्पष्टरूपं निर्देशन बियातःगु दु ।

दुर्गतिपरिशोधन मण्डल (साभार : ताचिकावा, इटो व कामेयामा, २०१६ : ११६)

दुर्गतिपरिशोधन मण्डलया दथुइलाक **महावैरोचन शाक्यसिंह बुद्ध** विराजमान जुयाच्चंगु दइसा उकिया पिने मण्डलय् च्वनीपिं च्याम्ह छः थुकथं दु -

द्यःपिनिगु नां	दिशा
१. वज्रोष्णीष	पूर्व
२. रत्नोष्णीष	दक्षिण
३. पद्मोष्णीष	पश्चिम
४. विश्वोष्णीष	उत्तर
५. तेजोष्णीष	आग्नेय
६. ध्वजोष्णीष	नैऋत्य
७. तीक्ष्णोष्णीष	वायव्य
८. छत्रोष्णीष	ईशान

थुगु मण्डलया पिने कुनय् च्वनीपिं प्यम्ह देवी -

१. लास्या,	२. माला,	३. गीता,	४. नृत्या
------------	----------	----------	-----------

थ्वया पिने प्यंगू दिशाय् च्वनीपिं १६म्ह बोधिसत्त्व -

पूर्व दिशा

१. मैत्रेयः	२. अमोघदर्शी	३. अपयाञ्जहः	४. सर्वशोकतमोनिर्घातमतिः
-------------	--------------	--------------	--------------------------

दक्षिण दिशा

५. गन्धहस्ती	६. सुरङ्गमः	७. गगनगञ्जः	८. ज्ञानकेतुनीलः
--------------	-------------	-------------	------------------

पश्चिम दिशा

९. अमृतप्रभः	१०. चन्द्रप्रभः	११. भद्रपालः	१२. जालिनीप्रभ
--------------	-----------------	--------------	----------------

उत्तर दिशा

१३. वज्रगर्भ	१४. अक्षयमतिः	१५. प्रतिभानकूट	१६. समन्तभद्रः
--------------	---------------	-----------------	----------------

मण्डलया कुनय्-कुनय् च्वनीपि प्यम्ह देवीपिं -

१. पुष्पा	२. धूपा	३. दीपा	४. गन्धा

मण्डलया द्वारय् च्वनीपिं च:

द्य:	दिशा
१. वज्राङ्कुश	पूर्व
२. वज्रपाश	दक्षिण
३. वज्रस्फोट	पश्चिम
४. वज्रावेश	उत्तर

मण्डलय् च्वपिं हिन्दू च:

द्य:	शक्ति	वाहन
१. नीलकण्ठ		द्वहं
२. विष्णु	वज्रहेमा	गरुड
३. वज्रघण्ट	कौमारी	म्हयखा
४. मौनवज्र	वज्रशान्ति	राजहंश
५. वज्रायुध	वज्रमुष्टि	किसि

मण्डलय् च्वपिं नवग्रह च:

द्य:	शक्ति	वाहन
१. वज्रकुण्डली	वज्रामृता	सप्ताश्वरथ (७ म्ह सल दुगु रथ)
२. वज्रप्रभ	वज्रकान्ति	राजहंश
३. वज्रपिङ्गल	वज्रमेखला	छाग (दुगु)
४. वज्रसौम्य	वज्रसौम्या	पद्म
५. वज्रगुरु	गुरुवज्रा	मण्डुक (ब्यांचा)
६. वज्रशुक्र	शुक्रवज्रा	पद्म
७. वज्रदण्ड	दण्डवज्रा	कच्छप (कापले)
८. वज्रराहु	वज्रासुरी	
९. वज्रकेतु	वज्रनागी	

वज्रशौण्ड समूहया च:

द्य:	शक्ति	वाहन
१. वज्रशौण्ड	वज्रविनया	किसि
२. वज्रामल	वज्रासना	कोकिलरथ
३. वज्रवंश	वज्रवंशा	शुक्लरथ
४. विजयवज्र	वज्रसेना	मण्डुक (ब्यांचा)
५. वज्रमूषल	वज्रदूती	पुष्प विमान

मण्डलया पिने च्वपिं द्यः

द्यः	शक्ति	वाहन
१. वज्रानल	वज्रज्वाला	छाग (दुगु)
२. वज्रकाल	वज्रकाली	महिष (म्येय्)
३. वज्राङ्कुश	वज्रमुखी	शेषनाग
४. नागवज्र	वज्रमकरा	मकर (गोही)
५. वज्रानिल	वेगवज्रिणी	मृग
६. वज्रभैरव	वज्रविकटा	वेताल

मिश्रित समूह

द्यः	वाहन
१. वज्रविनायक	मूषक (छुँ)
२. पूतना	मूषक (छुँ)
३. भीमा	
४. श्रीगौरवर्णा	
५. सरस्वती	
६. सिंहदुर्गा	

मण्डलय् पृथ्वी, असुर, मनू आदि नं समावेश यानातःगु दु । थ्वया नापं मण्डलय् च्वपिं ध्यानीबुद्धपिनिगु सम्बन्धय् निम्नानुसार संक्षेपीकरण यानातःगु दु –

१. वैरोचन	महावैरोचन शाक्यसिंह
२. महावैरोचन	वज्रोष्णीष व स्वम्ह मेपिं द्यःपिं
३. वज्रोष्णीष	पूर्व दिशाया द्यःपिं, आग्नेयकोणया द्यःपिं
४. रत्नोष्णीष	दक्षिण दिशाया द्यःपिं, नैऋत्यकोणया द्यःपिं
५. पद्मोष्णीष	पश्चिम दिशाया द्यःपिं, वायव्यकोणया द्यःपिं
६. विश्वोष्णीष	उत्तर दिशाया द्यःपिं, ईशानकोणया द्यःपिं

थुकी निम्नानुसार दुर्गतिपरिशोधन मण्डलया स्तोत्र नं दुथ्याकातःगु दु –

दुर्गतिपरिशोधनमण्डलम्

मण्डलेशस्य हृदि चन्द्रे ओँ । ओँ मुने मुने महामुनये स्वाहेति मन्त्रः । हृदयमन्त्रश्चायम् । ओँ नमो भगवते सर्वदुर्गतिपरिशोधनराजाय तथागतायार्हते सम्यक्सम्बुद्धाय । तद्यथा ओँ शोधने शोधने विशोधने विशोधने सर्वपापविशोधने शुद्धे विशुद्धे सर्वकर्मवरणविशुद्धे स्वाहेति मालामन्त्रः । वज्रावेशस्य तु ओँ सर्ववित् सर्वापायगतिगहनविशोधने हूँ होः फडिति मन्त्रः सार्वकर्मिकः । ओँ वज्रयक्ष हूँ इत्यन्ये ।

॥ इति दुर्गतिपरिशोधनमण्डलम् ॥

(निष्पन्नयोगावली)

३. नेवा: बौद्ध समाजय् दुर्गतिपरिशोधन मण्डल पूजा

दुर्गतिपरिशोधन मण्डल क्रिया -

तृतीयं दिवस मारभ्य पञ्च सप्त यथाक्रमं ।
दुर्गति शोधनार्थञ्च मण्डलं वर्तय क्रमत् ॥
नद्याप्रति स्थापयोऽष्टि चैत्य गभ्येविशेषतः ।
अमि तोद्भव सूत्रञ्च पाठयेत् च पुनः पुनः ॥

(शाक्य, २०६५: १५८)

नेवा: बौद्ध समाजय् विशेष याना: वज्राचार्य, शाक्य व उदाय् समाजय् सीम्ह मनूया अन्तराभवय् च्वंगु चित्तप्रवाह बांला:गु थासय् थ्यनेमा धका: कामना याना: थीथी धार्मिक विधिविधान याइ । उक्तथंया विधिविधानमध्ये 'मन्द: पूजा' नं मृतकयात उद्धार याइगु छगू महत्वपूर्ण धार्मिक ज्या ख: । वज्रयानी बौद्ध-विश्वासकथं मनू सीधुंका: षडगतिमध्ये छगू गतिइ कर्मानुसार पुनर्जन्म जूवनी । मनू सीधुंका: पुनर्जन्म काय्त कम्ती नं न्हय्नु वा आपा: याना: लत्या, खुला, दच्छि वा निर्दत्तक नं मालेफु । सीम्हेसिनं थ:गु जीवनकालय् तस्कं बांमला:गु अकुशल कर्म या:गु दुसा पुनर्जन्म काय्मफया: अन्तराभवय् लानाच्वनी । उगु अवस्थायात हे 'अगति' धाइगु ख: । नरकय् लाइगु सिवें अगतिइ लाइगु अतिकं दु:खदायी जुइ । उक्तथं अगतिइ लाइबलय् वं थ:त नं, करपिन्त नं दु:ख बियाच्वनी । उक्तथंया अवस्था मवय्मा धका: मृतकया नामं स्वन्हु दुखुन्हु दुर्गतिपरिशोधन मण्डल दय्का: पूजा याइगु ख: । थुगु मण्डलय् मृतकया अस्थि तया: दुर्गतिपरिशोधन मन्त्र व अपरिमिता धारणी नं पाठ याइगु ख: । मृतकयात उद्धार याय्त भगवान् बुद्ध स्वयमं हे दुर्गतिपरिशोधन धारणी पाठ याय्गु व दुर्गतिपरिशोधन मण्डल दय्केगु उपाय कनाबिज्या:गु ख: । थुकिा बारे 'दुर्गतिपरिशोधन तन्त्र'य् नं उल्लेख जुयाच्वंगु दु ।

थौकन्हय् नेवा: बौद्ध समाजय् मनू सीधुंका: वयागु सुगतिा कामना याना: मण्डल पूजा याय्गु चलन दु । कापतय् वा पौभालय् थीथी रंगया सिन्ह:धू वा फि छ्यला: मन्द: दय्केगु याइ । मृतकया नामं मन्द: दय्केगु सम्बन्धय् यलया श्रद्धेय गुरुजु दीपक वज्राचार्यलिसे जूगु खँल्हाबल्हाकथं छता-निता खँ थन प्रस्तुत यानागु जुल । मनू सिना: स्वन्हु दुखुन्हु मदुम्हेसिया नामं दुर्गतिपरिशोधन मण्डल च्वइ । न्याम्ह ध्यानीबुद्ध - वैरोचन, अक्षोभ्य, रत्नसम्भव, अमिताभ व अमोघसिद्धि तथागतपनिगु प्रतिमा वा चिन्ह तया: कलात्मक ढंगं मन्द: च्वइ । उगु मन्द:यात हे 'दुर्गतिपरिशोधन मण्डल' धाइ । मन्दलय् पञ्च ध्यानीबुद्धया प्रतीक स्वरूप न्याता रंग - तुयुगु, वचुगु, म्हासुगु, ह्याउँगु व वाउँगु रंगया सिन्ह:या धू छ्यला: मन्द: च्वय्गु याइ । मन्द: दय्केधुंका: गुरु वज्राचार्य पुरोहित जुया: व म्प्याय्मस्त जजमान जुया: दुर्गतिपरिशोधन समाधि दना: विधिपूर्वक पूजा याइ । उगु मन्द:यात न्हियान्तिथं पूजा याना: दूव्यंकीखुन्हु विसर्जन पूजा याइ । अर्नालि उगु मन्द:यात तीर्थय् यंका: पूजा याना: खुसिइ चुइकी । थुगु मन्द: च्वय्गु सम्बन्धय् यल क्वाबहा:या बेताजु चक्रराज वज्राचार्यलिसे जूगु खँल्हाबल्हाकथं मण्डल च्वय्त सियागु थासा कया: च्वइगु ख:सा दथुइलाक सुवर्णया महावैरोचन शाक्यसिंह तथागतया प्रतिमा स्थापना याइ । मण्डल दय्केधुंका: न्याम्ह गुरुजुपिन्सं प्यन्हुतक पूजा याना: सवालाख मत च्याका:, दुर्गतिपरिशोधन व अपरिमिता धारणी पाठ याना: प्यन्हु दुखुन्हु फुक्क पूजा यानागु मण्डल खुसिइ यंकी । खुसिइ नं फिया चैत्य दय्का: पूजा याना: जक दुर्गतिपरिशोधन मण्डल खुसिइ चुइक:छवइ । उक्तथं मण्डल दय्का: पूजा

याइबलय् सीम्ह गुगु दिशाय् वन, बांला:थाय् ला:वन वा बांमला:गु थासय् ला:वन धका: संकेत बी धैगु विश्वास यानात:गु दु । गुलिसिनं मण्डलय् सीम्हेसिगु अस्थि तया: नं पूजा याइसा गुलिसिनं नमोबुद्ध चैत्य तय्गु याइ । थथे मण्डल च्वय्गु परम्परा नियमपूर्वक याय्मा:गुलिं फुकसिनं या:गु खनेमदुसां वज्राचार्य, शाक्य व उदाय् समाजय् थ्व परम्परा खनेदु । थुकथं थ:गु इच्छाअनुसार दुर्गतिपरिशोधन मण्डल च्वकेगु व पूजा याय्गु नं नेवा: बौद्ध समाजया बिस्कंगु परम्परा व संस्कृति ख: ।

४. नेवा: बौद्ध समाजय् दुर्गति मोचनार्थ चैत्य निर्माणया परम्परा

चैत्य धैगु विशेष प्रकारं निर्माण यानात:गु बौद्ध स्मारक ख: । सम्पूर्ण बौद्ध दर्शनया प्रतीक हे चैत्य ख: । नेपालमण्डलय् अनेक प्रकारया चैत्यत दु । उकीमध्ये मृतकया दुर्गति मोचन जुइमा धका: नेवा: बौद्धतय् चैत्य निर्माण याइगु परम्परा नं दु । थुगु किसिमया चैत्य प्रतिस्थापन याय्गु सम्बन्धय् गुरुजु दीपक वज्राचार्यनाप जूगु खँलाबल्हाकथं दकलय् न्हापां लुचिद्य: थाकी । लुचिद्य:या दुने मृतकया अस्थिधातु तय्गु याइ । यदि अस्थिधातु कयात:गु मदुसा सीम्हेसिगु किपा च्याका: उकिया नौ कया: लुचिद्य:या दुने तया: व हे लुचिद्य: चैत्यया गर्भय् स्वथना: चैत्य प्रतिस्थापनया ज्या सुसम्पन्न याइगु ख: । गुलिंगुलिसिनं थुगु चैत्य निर्माण याइबलय् दकलय् न्हापां तछ्वचुंया चीग्व:गु चैत्य दय्का: उकी दुने न्याग: आख्य:, न्याग: ताय् व न्याप्व: द्वाप्व:स्वां तया: चैत्य पूजा याना: मूल चैत्यया गर्भय् तया: चैत्य निर्माण याइगु ख: । थथे नेवा: बौद्ध समाजय् सीम्हेसियागु नामं वा थ:थ:पिंके धर्मचित्त उत्पत्ति जुइका: नं बहा:बहिली वा थाय्थासय् चैत्य निर्माण याइगु परम्परा व प्यंगू पर्वत शिखर - नागार्जुन डाँडा, फूलचोकी डाँडा, शिवपुरी डाँडा व चन्द्रागिरी डाँडाया च्वकाय् यंका: अस्थि फसय् ह्वलाबीगु नं चलन दु । थुकथं निर्माण यानात:गु चैत्यया नां बीगु भवलय् पण्डित हेमराज शाक्यजुं यल इलानंनिया मिच्छुबाहालय् च्वंगु त:ग्व:गु चैत्ययात 'दुर्गतिपरिशोधन चैत्य' धका: उल्लेख यानात:गु दु । अथे हे प्या:पुखू त्वाल्य् संघरत्नया छेक्वय् च्वंगु दुर्गतिपरिशोधन चैत्य, कनिबाहालय् च्वंगु दुर्गतिपरिशोधन चैत्य, च्यास:त्वाल्य् च्वंगु दुर्गतिपरिशोधन चैत्य (शाक्य, १११०: २,७,१९,२२), उकुबहा:या दक्षिणय् च्वंगु सर्वदुर्गतिपरिशोधन मण्डलाकृति पद्मोपरिजिनालंकृत चैत्य (यतालिवि चिबहा:) धका: नं उल्लेख यानात:गु दु (शाक्य: १११९: अग्रभाग) । थौतक नं स्थानीय मनुतय्सं इलानंनिइ च्वंगु थुगु त:ग्व:गु धर्मधातु चैत्यात दुर्गतिपरिशोधन चैत्य धका: नालावयाच्वंगु दु । थुगु हे चैत्यया न्ह्य:ने चैलक भिक्षु (चिभा:बरे)पिनि चूडाकर्म याइगु ख: ।

४.१ इलानंनि, मिच्छुबाहालय् च्वंगु सर्वदुर्गतिपरिशोधन मण्डलाकृत चैत्य

थुगु धर्मधातु चैत्य हिरण्यवर्ण महाविहार अर्थात् क्वाबहा:या पश्चिमद्वारं पिहांवय्बलय् इलानंनिइ च्वंगु मिच्छुबहा:या न्ह्य:नेसं स्थापना यानात:गु दु । थुगु चैत्यया अग्रभाग द्वारिकाबाहालय् स्वकात:गु दु । द्वारिकाबहा:या न्ह्य:ने शिखरकूट चैत्य छग: व बहा:या दुने अमिताभ बुद्ध स्थापना यानात:गु दु । मिच्छुबाहालय् आर्य मैत्रेय बुद्ध व न्ह्य:नेसं छग: वज्रधातु मण्डल नं स्थापना यानात:गु दु । इलानंनिया पश्चिमपाखे गुह्यतले दिगिइ श्री चण्डमहारोषण अर्थात् श्री सङ्कटा व च्वय् च्वंगु तल्लाय् स्थानक मुद्राय् चक्रसम्बर, वज्रवाराही व मेमेपिं छ: स्थापना यानात:गु दु । थन क्वा:बहा: संघया नीम्ह स्थविर आ:जुपिनि गुह्य पूजा सञ्चालन यानाच्वनीगु ख: । इलानंनिइ धर्मधातु चैत्य सहित जम्मा च्याग: चैत्य, निग: धर्मधातु व वज्रधातु मण्डल स्थापना यानात:गु दु । उकीमध्ये थुगु धर्मधातु चैत्य दकसिबे त:ग्व:गु,

भव्य व कलात्मक खनेदु । ध्व चैत्य धर्मधातु मण्डलाकृत चैत्य खः । थुगु चैत्यया दकले क्वय्यागु भागया वेदिकाय् करिव डेढ फुटया पेटी तया: उकी द्यःने चैत्य स्थापना यानातःगु दु । थुकी प्रमुख द्यःयात तोरण सहित जवंखवं निम्ह सिंह नं तयातःगु दु । थुगु चैत्यया गर्भय् वैरोचन बुद्ध व पिने प्यंगू दिशाय् गवाक्ष दय्का: पूर्वय् अक्षोभ्य, दक्षिणय् रत्नसम्भव, पश्चिमय् अमिताभ व उत्तरय् अमोघसिद्धि बुद्धपिनिगु प्रतिमा स्थापना यानातःगु दु । थुकी द्यःने निगू तह दय्का: प्यंगू दिशाय् प्यम्ह बुद्ध स्थापना यानातःगु दु । थुकी च्वय्या तगिमय् कुनय्-कुनय् प्यम्ह देवीपिं - लास्या, माला, गीता व नृत्या स्थापना याना: उकिया च्वय् नितँया पलेस्वां दय्कातःगु दु । थुकी द्यःने प्यंगू दिशाय् गवाक्ष दय्का: प्यपा: ख्वा:पा:, च्याका ल्हा: दुपिं पञ्चबुद्धमध्ये प्यम्ह बुद्धपिं - पूर्वय् अक्षोभ्य, दक्षिणय् रत्नसम्भव, पश्चिमय् अमिताभ व उत्तरय् अमोघसिद्धि बुद्धपिनिगु मूर्ति व प्यम्ह देवीपिं - लोचना, मामकी, पाण्डरा व तारा नापनापं भिंखुम्ह बोधिसत्वपिं याना: मुक्कं नीप्यम्ह द्यःपिनिगु प्रतिमा चैत्यया छ्वा:खेरं प्रतिस्थापना यानातःगु दु । भिंखुम्ह बोधिसत्वपिं थुकथं दु -

१. समन्तभद्रः	२. अक्षयमति	३. क्षितिगर्भः	४. आकाशगर्भः
५. गगनगञ्जः	६. रत्नपाणि	७. सागरमतिः	८. वज्रगर्भः
९. अवलोकितेश्वर	१०. महास्थामप्राप्तः	११. चन्द्रप्रभः	१२. जालिनीप्रभः
१३. अमितप्रभः	१४. प्रतिभानकूटः	१५. सर्वशोकतमोनिर्घातमतिः	
१६. सर्वनिवरणविष्कम्भी			

अनं च्वय् क्रमशः वज्रलेपित चैत्य, गर्भ, हर्मिका, त्रयोदश भुवन, अम्बसाहा:, यःसिं व उष्णीष चूडामणि तयातःगु दु । चैत्यया छ्वा:खेरं बोधिसत्व करुणामयया मन्त्र ॐ मणि पद्मे हुँ अंकित जुयाच्वंगु प्यंगु माने तया: चा:हुइकातःगु दु । चैत्यया शीर्षभागय् धातुया इलां तया: ध्व चैत्ययागु महत्व व विशेषता क्यनातःगु दु ।

४.२ धर्मधातु वागीश्वर मण्डल

धर्मधातु चैत्यया न्त्यःनेसं धर्मधातुवागीश्वर मण्डल छ्वा: स्थापना यानातःगु दुसा देपाय् वज्रधातुमण्डल छ्वा:

नं स्थापना यानातःगु दु । न्ह्यःने च्वंगु धर्मधातुवागीश्वर मण्डलया मध्य भागय् मञ्जुघोषया प्रतिमा स्थापना यानातःगु दु, गुम्ह द्यः मञ्जुश्रीया छगू स्वरूप खः । थुम्ह मञ्जुघोष चतुःमुख व च्याका ल्हातं थीथी आयुध ज्वनाच्वम्ह द्यः ख । मञ्जुघोष पञ्चबुद्ध न्याम्ह छम्ह हे जुयाः ज्ञानकाय वागीश्वर महामञ्जुश्रीया रूपय् प्रकट जुयाच्वम्ह द्यः ख । थुकियात हे मेगुकथं 'आर्यनामसंगीति' धकाः नं सम्बोधन याइगु खः ।

धर्मधातु वागीश्वर मण्डल
(साभार : ताचिकावा, इटो व कामेयामा,
२०१६ : १०८)

४.३ चैत्यय् च्वंगु शिलापत्र

थुगु चैत्यय् निपाः शिलापत्र तयातःगु दु । उकीमध्ये नेसं ८०७ या छगू शिलापत्रया थाय्थासय् आखः ब्वलावःगुलिं ब्वनेत थाकुइधुंकल । जुजु योगनरेन्द्र मल्लया पालय् यागु थुगु शिलापत्रय् दानपतिपिं शाक्यवंश व चैत्य जीर्णोद्धारवारे नं उल्लेख जुयाच्वंगु दु । थुगु शिलापत्रया आधारय् थ्व चैत्य नेसं ८०७ स्वयां २००-३०० दँन्ह्यः

हे दय्कातःगु जुइ धकाः धाय्फु । नेसं ८०७ स दानपति शाक्यवंशपिसं थुगु चैत्य जीर्णोद्धार कार्य पूर्ण यानाः चैत्य प्रतिष्ठा कार्य समारोह याःबलय् यलया जुजु योगनरेन्द्र मल्ल नं उपस्थित जूगु खः धकाः उल्लेख जुयाच्वंगु दु (शाक्य, १११३: ३६) । उकिं थुगु शिलापत्र ऐतिहासिक दृष्टिकोणं नं महत्वपूर्ण जू ।

थुगु चैत्यय् तयातःगु मेगु शिलालेखअनुसार थ्व चैत्यय् न्ह्यःनेच्वंगु ब्व व तोरण नेसं १०३७ स तयातःगु खः । थ्व चैत्ययागु दकलय् क्वय्यागु भाग लिपातिनि जीर्णोद्धार यानाः दय्कातःगु खः ।

५. निष्कर्ष

नेवाः बौद्ध समाजय् दुर्गतिपरिशोधन मण्डल व मृतकया नामं दुर्गति मोचन जुइमा धकाः थीथी चैत्य प्रतिस्थापन याय्गु प्रचलन न्हापांनिसं वयाच्वंगु खः । विशेष यानाः थः जहान-परिवार मदय्धुंकाः दुर्गतिपरिशोधन मण्डल च्वकीगु जूसां थःपिनि इच्छाअनुसार बहाः-बही, ननिइ नं चैत्य स्थापना यानातःगु खनेदु । थ्व हे भवलय् इलानंनिइ च्वंगु धर्मधातु चैत्ययात थौतक नं मनूतय्सं सीम्हेसिगु दुर्गति मोचन याय्गु उद्देश्यं दय्कातःगु दुर्गतिपरिशोधन चैत्य धकाः मानेयानाः पुज्यानाच्वंगु दु । गुलिगुलिं विद्वान्तय्सं थुगु चैत्ययात दुर्गतिपरिशोधन चैत्य धकाः हे उल्लेख यानातःगु नं दु । न्ह्यागु जूसां दिवंगत जूम्ह मनू मखुगु गतिइ मलाय्मा, सुखावती भुवनय् बास लाय्मा धैगु कामना यानाः मदुपिनिगु नामं वनीगु मतयाः, दीप प्रज्वलन, धारणी-स्तोत्र पाठ, उपाकू वनेगु आदि थीथी धर्मकार्य नापं मण्डल व चैत्य स्थापना यानाः पूजा याय्गु बुद्धधर्म दर्शनयात प्रतीकात्मक रूपय् जनसमक्ष प्रचार याय्गु छगू जीवन्त परम्परा व नेवाः संस्कृति खः ।

लिधंसा

Bhattacharyya, Benoytosh (Ed.), 1972, *Niṣpannayogāvalī* (Reprint). Baroda: Oriental Institute.

Gutschow, Niels, 1997, *The Nepalese Caitya: 1500 Years of Buddhist Votive Architecture in the Kathmandu Valley*. London: Axel Manges.

Tachikawa, Musashi, Makiko Ito and Kakseshi Kameyama (Compilers), 2016, *Maṇḍalā Deities in the Niṣpannayogāvalī*. Kathmandu: Vajra Books.

वज्राचार्य, रञ्जना, विसं २०६५, *नेवार बौद्ध संस्कार*। यै : नेपाल र एशियाली अनुसन्धान केन्द्र ।

— — —, नेसं ११३३, *नेवा: बौद्ध समाजय् अन्त्येष्टी संस्कार व दीप प्रज्ज्वलनया परम्परा*। यल : पद्मरत्न धाखा: व राजेन्द्र धाखा: ।

शाक्य, तीर्थरत्न, विसं २०६५, *नेपाल मण्डलका बौद्धहरूको धार्मिक अभ्यास र जीवन शैली*। यै : बुद्धधर्म अध्ययन गोष्ठी ।

शाक्य, हेमराज, नेसं १११०, *ओला वनेवल्य् चा:हुलेमा:गु यलया विहार, चैत्य व धर्मधातु आदिया संक्षिप्त विवरण सूची*। यल : बाबुकाजी शाक्य ।

— — —, नेसं १११३, *चैत्यया थ:गु आत्मकथा : संक्षिप्त परिचय*। यल : बेखाराज वज्राचार्य ।

— — —, नेसं १११३, *यशोधर महाविहार स्थित मञ्जुश्रीया छगू इतिहास*। यल : यशोधर महाविहार, बुद्ध जयन्ती समारोह समिति ।

— — —, नेसं १११९, *सर्वदुर्गति परिशोधन मण्डलाकृति पद्मोपरिजिनालंकृत चैत्य, संक्षिप्त परिचय*। यल : त:ग्व: चिभा संरक्षण समिति ।

KIRTI HANDICRAFT

(STATUES HOUSE)

२०७५ कुश ०६८/१८८

Kirti Shakya (Proprietor)

Mob. : +977 9851069735

Email : Kritistatues@wlink.com.np

Kabin Shakya

Mob. : +977 9841853102

Bouddhanath, Ktm, Nepal. Tel : +977-1-4476960

Manufacturer and Exporter of Nepalese and Tibetan Buddhist Handicraft Goods

वर्तमान नेपालयात धार्मिक क्षेत्रकथं प्यंगू क्षेत्रय् ब्वथलातःगु दु— पूर्वय् बराहक्षेत्र, मध्यमाञ्चलय् पाशुपतक्षेत्र, पश्चिमय् रुरुक्षेत्र व अनं नं पश्चिमय् मुक्तिक्षेत्र । तराईलय् पूर्वय् जनकपुर व पश्चिमय् लुम्बिनी क्षेत्र नं धार्मिक महत्वं जाःगु क्षेत्र खः । थुपिं खुगू क्षेत्रमध्ये पाशुपतक्षेत्रया विशेष महत्वं दु । थ्व क्षेत्र प्राचीनकाल, माध्यमिककाल व आधुनिक नेपालया धार्मिक जक मखुसे राजनैतिक केन्द्रविन्दु नं खः । नेपालया छगू प्राचीन धार्मिक ग्रन्थ नेपालमहात्म्य नं थ्व हे पाशुपतक्षेत्रयात केन्द्रविन्दु यानाः च्वयातःगुलिं नं थ्व नेपालया हे धार्मिक केन्द्रविन्दु जुयाच्वंगु दु ।

पाशुपत क्षेत्रयात केन्द्रविन्दुइ तयाः वया जःखः च्वपिं अनेक देवी-देवतापिनिगु महिमा कनाः नेपालमहात्म्य नांया छगू सफू च्वयातःगु दु । नेपालमहात्म्य निम्ह पात्रपिन्त न्ह्यसः-लिसः याकाः कनाच्वंगु महात्म्य खः । थुकी ऋषि जैमिनिं जिज्ञासापूर्वक न्ह्यसः न्यंगुयात अष्टचिरञ्जीवीमध्ये छम्ह मृकण्डु ऋषिया काय् मार्कण्डेयं लिसः बियाः कनातःगु नेपालया गौरव-गाथा वा महात्म्य खः । नेपालमहात्म्य धैगु स्कन्दपुराणया छगू खण्ड खः धकाः थ्व महात्म्यया हरेक अध्याय क्वचाय्वं इति श्रीस्कन्दपुराणे हिमवत्खण्डे नेपालमहात्म्ये ... धकाः च्वयातःगुलिं धाय्फु । तर, भारतं पिदंगु स्कन्दपुराणया छुं नं संस्करणय् नेपालमहात्म्य च्वयातःगु मदु ।

पुराण साहित्य पूर्वीय साहित्यया विकासया भवलय् वेद व उपनिषद् विकास जुयाः लिपातिनि वःगु खः । थ्व पुराण ब्रह्मां कंबलय् छगू अरब श्लोक दुगु विस्तृत पुराण खः धाइ । अनंलिपा मनूतय्गु आयु म्हो जुयावंगुलिं भगवान स्वयं वेदव्यासया रूपय् अवतीर्ण जुयाः १८ गू भागय् विभाजन यानाः प्यंगू लाख श्लोकय् सीमित यात धाइ । भगवान ब्रह्मां हे कनातःगु धकाः धयातःगुया अर्थय् थ्व वेदसिवें पुलां धाःगु खः । थुपिं खँ अलौकिक खः । थौकन्हय् प्राप्य पुराण प्यंगू लाख श्लोकय् सीमित जूगु पुराण खः ।

व्यासं रचना याःगु १८ गू थीथी पुराणमध्ये दकसिवे अप्वः श्लोक दुगु स्कन्दपुराण खः । स्कन्दपुराणयात निगू स्वरूपय् ब्वथलातःगु दु, खण्डात्मक व संहितात्मक । खण्डात्मक स्कन्दपुराणय् छसिंकथं माहेश्वर, वैष्णव, ब्राह्म, काशी, अवन्ती, नागर व प्रभास —थुपिं न्हय्गु खः । संहितात्मक स्कन्दपुराणय् थीथी तीर्थया महिमा व पुण्य खुसिया उद्गमया बाखं दु । थ्वकथं नेपालमहात्म्य संहितात्मक स्कन्दपुराणया हिमवत्खण्ड खः, थुकी पाशुपतक्षेत्र व वागमती खुसियात केन्द्रविन्दुइ तयाः वर्णन यानातःगु दु ।

पुलांगु लिपिवद्ध जुयाच्वंगु नेपालमहात्म्यया छगू संस्करण नेपालया राष्ट्रिय अभिलेखालयस संग्रह जुयाच्वंगु दु । उगु नेपालमहात्म्य ल्ह्यःगु तिथिभित्तवारे पूर्ववर्ती अध्येतापिं डिल्लीरमण रेग्मी व उएबाख (Uebach) पिनिगु धापूयात खण्डन यानाः जयराज आचार्य (१९९२ : ३-५) शक सम्बत् ७७४ वा ७७७

(ईसं ८५२ वा ८५५) पाखे च्वःगु वा ल्ह्यःगु जुइमाः धकाः अनुमान यानातःगु दु । थुकी पशुपतियात केन्द्रविन्दुइ तयाः चांगु नारायण, वाल्मिकीश्वर लिङ्ग वा वागीश्वर, भवँतया चण्डेश्वरी, डोलेश्वर लिङ्ग, ख्वपया सूर्यविनायक, तिलमाधव, यलया कुम्भेश्वर, भृङ्गारेश्वर आदि शैव, वैष्णव व शाक्त द्यःपिं वर्णन यानातःगु दु । थुकी वर्णित द्यःपिं फुक्क हे लिच्छविकालय् थापना यानातःगु खनेदुगुलिं थ्व महात्म्यया मूल प्रति लिच्छविकालय् च्वःगु वा ल्ह्यःगु जुइमाः धकाः अनुमान यानातःगु दु (आचार्य, १९९२ : ५-८) । थ्व नेपालमहात्म्यया छगू संस्करण विसं २०३३ (ईसं १९७७) स केदारनाथ शर्मा सम्पादन यानाः वनारसया चौखम्बा अमरभारती प्रकाशनं हिन्दी अनुवाद व व्याख्या समेत तयाः पिथंगु दु । थ्वसिवें न्हापा ईसं १९०१ स मुरली भापाखें संस्कृत श्लोक मूल पाठ पिथंगु दु ।

नेपालमहात्म्यया लोकप्रियता लिसें थ्वया लिपा-लिपा नं थ्व हे पाशुपतक्षेत्रयात केन्द्रविन्दु दय्काः गद्यय् जक मखु, अनेक म्येया नं रचना याःगु दु । अजाःगु म्येमध्ये यलय् योगनरेन्द्र मल्लया शासनकालय् (नेसं ८०५-८२६) च्वयातःगु इल्हनेया आथुसा खँग्वलं शुरु यानातःगु दिपंखाया म्ये व राजेन्द्रविक्रम शाहं च्वःगु थछेस मुना वन खँग्वलं शुरु यानातःगु दिपंखा म्ये नं नेपालमहात्म्यं थें हे नेपालया गौरवगाथा कनाच्वंगु दु । दिपंखा यात्रा वनेबलय् पूजा याय्माःपिं द्यःपिनिगु वर्णन यानातःगु थुपिं म्ये मूल द्यः आथुसा वा नीलथुसा पशुपतिया हे वाहन जूगुलिं यद्यपि यल, नागबहाःयात केन्द्रविन्दुइ तयाः च्वयातःगु जूसां थ्व नेपालमहात्म्यलिसे ज्वःलाः । नेपालमहात्म्यय् यें-यल-ख्वप-काभ्रेया मुख्य-मुख्य देवीदेवताया महिमा कनाच्वंगु दुसा दिपंखाया म्ये यें व यलया देवीदेवताया महिमा कनाच्वंगु दु ।

दिपंखायात यक्व हे पुलां धयातःसां नेसं ६०२ स यक्ष मल्लया मृत्युलिपा यें-यल-ख्वप कुचा जुइधुंकाः यलं दिपंखा न्ह्याकूगु खनेदु । यक्ष मल्लया हे पालय् थः काय्मृत्याय्पिन्त प्रशासन न्ह्याकेगु अधिकार बियातःगुलिं येंया प्रशासन न्ह्याकेगु अधिकार ज्वनाच्वंमह रत्न मल्लं अबु सीधुंकाः नं येंय् राज्य शासन याय्गु अधिकार त्वःतामब्यू, बरु लिपा वनाः वया काय् सूर्य मल्लं यलया महापात्रतलिसे जानाः यलय् समेत शासन याःगु खनेदु । दिपंखा यात्रा नं थ्व हे इलय् यें व यलय् दुने सीमित जुयाः न्ह्याकूगु खनेदु । सम्भवतः थ्व यात्राया पुलांगु म्येयात योगनरेन्द्र मल्ल थम्हं हे वा योगनरेन्द्र मल्लयात लुमंकेभनं दिपंखाया म्ये च्वःगु खनेदु । दिपंखा यात्रा साइत-साइतय् न्ह्यानाः हे च्वन । सायद, थजाःगु यात्राय् आयोजकपाखें जुजुपिन्त नं प्रसाद थ्यंकेगु वा यात्रा स्वयत् ब्वनेगु चलन न्ह्यानाच्वंगुलिं राजेन्द्रविक्रम शाहं नं दिपंखाया म्ये च्वःगु वा च्वकूगु जुइमाः ।

न्हापां नेपालमहात्म्य अनलि व हे प्रकृतिया दिपंखाया म्ये च्वय्गु परम्परायात छगू बिस्कं हे ढंगं यलय् श्रीनिवास मल्लया लाय्कुली दुथ्याःमह कवि कुनु शर्मा कीर्तिपताका सफू संस्कृत भाषां च्वल । थुकी तत्कालीन यलया २६ त्वाःया अनेक द्यःपिं व देशया प्रतिरक्षा प्रणालीया सुदृढताबारे अतिशयोक्ति शैलीं च्वयातःगु दु । थ्व छगू सफू हे च्वःगु जुलसा ख्वपय् जगतप्रकाश मल्लं थःगु देशय् दुपिं देवीदेवताया वर्णन यानाः च्वयातःगु म्ये लूगु दु । जगतप्रकाश मल्लया थुपिं छुं नाटक च्वय्गु भवलय् नाटकया अंग पूर्वकेत देशवर्णना म्ये च्वःगु जक खनेदु । लिपा वनाः येंया अन्तिम जुजु जयप्रकाश मल्लं नाटक च्वयत् प्यभ्वः-खुभ्वःया पशुपति, गुप्तेश्वरी, वागमती व विष्णुमतीया बयान बाय्प्वः मेगु च्वःगु नं खनेमदु । थुकथं छगू इलय् नेपालमहात्म्य हे च्वइगु थासय् देश कुचा जुयावनाः चीधं जुइवं 'नेपालया गौरव' अर्थात् नेपालमहात्म्य च्वय्गु पलेसा चीचीहाकःगु देशवर्णनया म्ये जक च्वइगु जुल ।

नेपालय् उबलय्या स्वंगू राज्यय् मल्लशासन क्वःदसेलि शाहतय्गु शासन वल । खास याना: शाह शासकतमध्ये रणबहादुर शाह व राजेन्द्रविक्रम शाहया संरक्षकत्वय् नेपालभाषाया म्येया हानं छकः विकास जुल । व इलय् सलंसःपु धार्मिक म्ये, लोकम्ये च्वःगु खनेदु । थ्व हे इलय् आपालं उत्कृष्ट मतिनाया म्ये नं रचना जुल ।

शाहकालय् नेपालमहात्म्य पहःया म्ये छपु म्ये गीर्वाणयुद्धविक्रम शाहया पालय् श्री जय बालसुकि नागराजा वागाका विव छिन न्हां शीर्षकया छपु म्ये रचना जुल । थ्व म्येय् आदि वाक्यय् श्री जय बालसुकि नागराजायात वा गाकेत प्रार्थना यानातःगु दु । अनलि यें देशय् लाःगु छसिंकथं जामाचोया भगवान, नागार्जुनया सिद्धागण, ल्हुतिइ म्वःल्हुइगु खं व्याकातःगु दु । अनलि इचंगुया नारायण, आदेश्वरया महादेव, चुनिमाजुया दर्शनया नितिं प्रार्थना याय् धयातल । स्यंगुइ श्री महामंजुश्री, श्री विद्याधरी माजु, भद्रमतिइ घोरीनाग, भगवती दर्शन याना: थँबहीया गुरुजुजु (गरुड जुजु अर्थात् सिंहसार्थवाहु), लुतिया इन्द्रायणी भगवती, भ्वीजःसिया नारायण, फुसिखेलया मनमयजु, सपतिया (सपनतीर्थया?) गणेश, भोलानाप चन्द्रेश्वरी, सिपूचोया भगवान, गोकर्णेश्वर, विश्वनाथ, वागमती, मनिचूड दह, मनिलिंग, सको देशया वज्रजोगिनी, संखदहनय् म्वःल्हुइगु, चांगुनारायण, ख्वपय् लाःगु इदेशया (थिमिया) सरस्वती, थ्यमि देशया बालकुमारी, ख्वप देशया सूर्यविनायक, वर्तमान काभ्रेय् लाःगु भ्वँत देशया चण्डेश्वरी, नमोबुद्धया महासत्त्व, पनौतिइ म्वःल्हुइगु, अनलि पुलांगु यलय् लाःगु गोदावरी म्वःल्हुइगु, बिसंखुया नारायण, फूचोमाजु दर्शन याय् धयातल, वादेशया वज्रवाराही, बुंग देशया करुणामय, गोपालेश्वर, चतुर्भुज नारायण, म्हगुया (फम्पिया) वज्रजोगिनी, दक्षिणकाली, त्यांगाया भैरव, तवदहया नवनाग, बोदेसया गणपति, कोयला(ना)या बालसुकि, सिद्धिदाता गणपति, आनन्दादि लोकेश्वर, किपू देशया बाघभैरव, अनं हानं यें देशय् लाःगु तखुतिया नीलबाराही, कंगेश्वरी, चाबहीया गणपति, खास्तिया चैत्य धर्मधातु, गुह्येश्वरी, पशुपति, बालसुकि नागराजा, आदि पशुपति क्षेत्रया दक्क कुण्ड, श्री जय बागमति, नसनया भगवती, आकासजोगिनी, असंमलु, लुचुंमलु, जनबहाःया लोकेश्वर, तलेजुया नवदुर्गा भवानी, तुनिखेलया महाकाल, लुमहीया भद्रकाली, पचली भैरव वने न्हां धयातल । थुकथं थ्व म्ये नेपालमहात्म्य व दिपंखाया म्येया शैलीयात निरन्तरता बियाच्वन ।

दिपंखा न्याय्कूगु राजनैतिक सीमानाया कारणं यें व यलय् जक सीमित जुइमाःगु जूसां लिपा शाहकालय् उकी जक सीमित जुइगु बाध्यता मन्त । उकिं गीर्वाणयुद्धविक्रम शाह व राजेन्द्रविक्रम शाहपित्सं हाकनं छकः प्राचीनकालय् च्वयातःगु नेपालमहात्म्ययात थः नाला: व हे प्रवृत्तिया म्ये चिनेगु त्वता: चूलाःगुलिं यें व यलया द्यःपिं जक मखु बरु थिमि, ख्वप, भ्वँत, धौख्यः, नमोबुद्धया द्यःपिनिगु नं महिमा च्वय्फत ।

थीथी धर्मया समन्वय विकास जुयावलिसे नेपालमहात्म्य कनीगु नेपालभाषा म्येया विकास जुयावंगु खनेदु । दीपंखा यात्रा थें यलय् मतया:, प्यम्ह नारायण दर्शन याःवनेगु, अथे हे सिलुतीर्थ वनेबलय् स्वनिगः व वया जःखः च्वपिं अनेक देवीदेवता दर्शन याना: जक सिलु वनेगु नं छगू ईया प्रचलन खः । थ्वबारे नं म्ये दु, जय निलकंठ महादेव शीर्षकया म्ये छपु अजाःगु हे म्ये खः (कायस्थ, १११९ : ६) । थजाःगु छुं म्ये ठाकुरलाल मानन्धरं नं प्रकाशित याःगु दु । नेपालमहात्म्य पाठचज्वलं जक खः वा यात्रा याय्गु नितिं हे च्वयातःगु खः, सीमदु । थ्व दीपंखा थें चाःहिला: वर्णित द्यःपिं छकलं वा छन्हु-निन्हु बिका: थौंकन्हयाया हिसाबं दर्शन याःवनेगु सम्भव मजू । न्हापा-न्हापा थुपिं द्यःपिं दीपंखा यात्रा थें यात्रा याइगु खःसा उकिया

छुं अभिलेख-दसि मदुनि । तर असम्भव थ्यंक धा:सा मखु । थजा:गु यात्राया इतिहासय् मतया: नं छगू यात्रा ख: । थ्व यात्रा यदि भी बौद्ध-विद्वान्पिंसं धा:थें हे वृषदेव वा बालार्चनदेवपिनि पालय् हे न्ह्याय्धुकूगु ख:सा उबलय् छ:पिनिगु संख्या ल्या:खानास्वयंबलय् थ्व छ्छौ वा निघौया जक यात्रा जुइफु । तर मतया: वारे विद्वान्पिंसं गुगु अलौकिक बाखं कनात:गु ख:, व आ:या जमानाय् पत्या: याय्थाकु ।

थ: हे अबु गीर्वाणयुद्धविक्रम शाहं च्व:गु वा अबुया पालय् च्व:गु थ्व म्येयात निरन्तरता बिसें राजेन्द्रविक्रम शाहया छपु म्ये थथे दु –

॥ राग सिन्हाज्या ॥

इचंगुया नारायण आदिश्वरया महादेव,
चुनिमाजु दरसन याये न्हां ॥
देव दकोसया गुरू श्री महामञ्जुश्री
भगवान दरसन याये न्हां ॥ १ ॥

विद्याधरी माजु, भद्रवति घोरिनाग,
भगवती दरसन याये न्हां ॥
म्हयपिया जोगाम्बर, ल्हुतिया सितलामाजु,
फुसिखेलया मनमय्जु देव न्हां ॥ २ ॥

फुलवारी गुह्यश्वरी, बालकंथ नारायण,
सपं तिर्थ गणेशयाके ओने न्हां ॥
भोलानाथ चंदेश्वरी, बुधनिलकंठ नारां,
गाचोस दरसन याये न्हां ॥ ३ ॥

बिशुनाथ बागमुखि, मणिचुद दहनस,
मनिलिंग दरसन याये न्हां ॥
सको देसया खर्गजोगिनि, मनिलिंग मोलल्हुये,
चंगु नारायण दरसन याये न्हां ॥ ४ ॥

ई देशया सरस्वति, थेमि देशया बालकुमारी,
ख्वप देशया सुर्जविनायक न्हां ॥
भोत देशया चंदेश्वरी, नमोबुद्ध धर्मराज,
संखुस मोलल्हुये थनि न्हां ॥ ५ ॥

धउखेलया महादेव, वा देशया बर्जबाराही,
करूणामय दरसन याये न्हां ॥
चतुर्भुज नारायण, फंपीया बज्रजोगिनि,
दक्षिणकाली दरसन याये न्हां ॥ ६ ॥
त्यांगाया भइरब, तवदहया नागिनि,
चोभा गणेशयाके वने न्हां ॥
कोहेनाया बालसुकी, सिद्धिदाता गणपति,
लोकेश्वर दरसन याये न्हां ॥ ७ ॥

केपुया भइरब, तखुतिया निलबाराही,
कंकेश्वरी दरशन याये न्हां ॥
भुतिसया भुचादेव, थबहिया गुरु जुजु,
भगवति दरसन याये न्हां ॥ ८ ॥

चाबहिया गणपति, खास्तीया धर्मराज,
गुहेश्वरी दरसन याय न्हां ॥
श्री जय पशुपति, बालसुकी नागराजा,
दको कुन्दल दरसन याये न्हां ॥ ९ ॥

लुमरीया भद्रकाली, पचलिया भइरब,
तलेजुया नवदुर्गा भवानी न्हां ॥
नेपालया छत्रपति राजेन्द्र विक्रम शाहदेव
ओसपोलया परताप बोल न्हां ॥

साभार : भीगु सिन्हाज्या म्ये

अनुवाद

इचंगुया नारायण, आदिश्वरया महादेव, चुनिमायात दर्शन याय् । द्यःपिं सकसियां गुरु श्री महामञ्जुश्री
भगवानया दर्शन याय् ॥ १ ॥
विद्याधरी माजु, भद्रवति घोरिनाग, भगवतीया दर्शन याय् । म्हय्पिया जोगाम्बर, ल्हुतिया सितलामाजु,
फुसिखेलया मनमय्जु द्यःपिन्त दर्शन याय् ॥ २ ॥
फुलवारीया गुट्येश्वरी, बालकंथ नारायण, सपनतीर्थ गणेशयाथाय् वने । भोलानाथ, चंदेश्वरी, बुधनिलकंठ
नारायण गाचोय् दर्शन याय् ॥ ३ ॥
विश्वनाथ, बागमुखि, मणिचूड दहलय मनिर्लिंग दर्शन याय । सको देसया खड्गयोगिनी, मनिर्लिंग्य
म्बःल्हुइ, चंगु नारायण दर्शन याय् ॥ ४ ॥
ई देशया सरस्वती, थिमि देशया बालकुमारी, ख्वप देशया सूर्यविनायक, भ्वंत देशया चण्डेश्वरी, नमोबुद्ध
धर्मराज, संखुइ थौं म्वःल्हुइ ॥ ५ ॥

धौखेलया महादेव, वा देशया बज्रबाराही, करूणामय दर्शन याय् । चतुर्भुज नारायण, फंपिया बज्रयोगिनी, दक्षिणकाली दर्शन याय् ॥ ६ ॥

त्यांगाया भैरव, तौदहया नागिनी, चोभार गणेशयाथाय् वने । क्वइनाया बालसुकी, सिद्धिदाता गणपति, लोकेश्वर दर्शन याय् ॥ ७ ॥

किपूया भैरव, तखुतिया नीलबाराही, कंकेश्वरी दर्शन याय् । भुतिसया भुचादेव, थँबहीया गुरु जुजु, भगवती दर्शन याय् ॥ ८ ॥

चावहीया गणपति, खास्तिया धर्मराज, गुह्येश्वरी दर्शन याय् । श्री जयपशुपति, बालसुकी नागराजा दक्क कुण्ड दर्शन याय् ॥ ९ ॥

लुमरीया भद्रकाली, पचलिया भैरव, तलेजुया नवदुर्गा भवानी दर्शन याय् । नेपालया छत्रपति राजेन्द्रविक्रम शाहदेवं वसपोलया प्रताप ब्वल ॥ १० ॥

थ्व म्येय् न्ह्यथनातःपिं द्यःपिं दिपंखा यात्राय् पूजा याय्माःपिं द्यःपिं खनेदु । थुपिं थथे दु – इचंगुया नारायण, आदिश्वरया महादेव, चुनिमाजु, श्री महामञ्जुश्री, थँबहीया गुरुजुजु, विद्याधरी माजु, भद्रवती घोरिनाग, भगवती, म्हय्पिया जोगाम्वर, ल्हुतिया सितलामाजु, बुंग देशया करूणामय, चोभार गणेश, क्वइनाया बालसुकी, आनन्दादि लोकेश्वर, चावहीया गणपति, खास्तिया धर्मराज, गुह्येश्वरी, पशुपति, बालसुकी नागराजा आदि ।

थीथी थासय् च्वपिं देवीदेवतापिनिगु महिमा कनाच्चंगु मेगु म्ये थथे दु –

॥ राग ॥ श्री ॥

॥ ताल ॥ चो ॥

इल्हेनेया आथुसा, श्रीस्वयंभु तथागत, क्वालषुया गनसपती थान ।
कुभेस्वरया महादेव, स्वँथया नारायण थान ॥ १ ॥

मंगलय मनीगनेस कुमाल, भीमस्यन माहाराजा, भनाषाया महादेव थान ।
भनाषाया दुयीमाजु तल्यजु भवानी, जमपुरी जन्मराजा थान ॥ २ ॥

थक्षस मुनावना, बुङ्गया ईषामाजु, ईषाया भयीरव थान ।
घरचाक सीधगुरी, नदीकुनी, लुताबाहाल श्री करूणामय थान ॥ ३ ॥

त्रानुया गनसपती, षोनाया रुद्रायणी, कोयनाया गनसपती थान ।
कोन्हावसी नवनाग, चोभाचोसँ महादेव, आनन्दारी दरसन याय ॥ ४ ॥

तँ कोया गनसपती, न्यषुहोस ब्रम्हायणी, पलीगाँले महेश्वरी थान ।
हासापोता गनसपती, ल्हौंगले इन्द्रायणी, पचरीया भयीरव थान ॥ ५ ॥

मतीरीस महामाई, बुधबारी साकेमुनी, अथकोया नारायणया थान ।
मदुस गनसपती, तँबोल भीमस्यन, तँकेश्वर महादेव थान ॥ ६ ॥

षुसीबशीली बोधिसत्व, कीनुबहाया साकेमुनी, देव क्षवाया दरसन याय ।
फैषाया भईरव, आदेशवरया महादेव, ईचँगुँया नारायण थास ॥ ७ ॥

ईचँगुँया मंगलचैत्य, होलचोया वीस्नुदेवी, महामंजोश्री दरसन याय ।
पुलँस्यँगु भगवान, स्यंगुँया श्री स्वयंभु हारती दरसन याय ॥ ८ ॥

वायुपुरी, अग्नीपुरी, पुरनाग जक्षपुरी, सांतीपुरी दरसन याय ।
वीद्याधरी माहामाई, ईन्द्रयणी बसुन्धरा, सीगल भगवान थान ॥ ९ ॥

थँबहीली बोधिसत्व, पकुनाय गनसपती, म्हेपीस जोगांवर थान ।
प्वन्यपा चन्द्रमा, श्री सूर्य्य देवराज, नाराहीती नारायण थान ॥ १० ॥

साषोना सरसुती, तुषुचास लोकेसोर, नँसाया महादेव थान ।
नँसाया भगवती, आकास ब्रम्हायणी, नंदेल बाराही थान ॥ ११ ॥

चाबही गनसपती, धंदोचैत्य भगवान, जयवाग्यस्वरी दरसन याय ।
मनीमहाखाः, षास्तिचैत्य, वागमतीस सनान याय, न्हवंघात सनान याय ॥ १२ ॥

पशुपति महादेव, वालसुकी नागराजा, गुहेस्वरी दरसन याय ।
राज्यस्वरी भवानी, बछलादेवी, वीस्वरूप दरसन याय ॥ १३ ॥

क्वत्येस्वर महादेव, क्वाक्षँया बालकुमारी, भंगीरी सीधीलक्ष्मी थान ।
लुषुचास गथेस्वर महादेव स्नान याय, श्री सूर्य्य वीनायक थान ॥ १४ ॥

मतीकोस भईरव, धंध चैत्य भगवान द्वलन्य जोगांवर थान ।
पद्मपानी लोकेस्वर लग्नेस्वर महादेव, थक्षया महालक्ष्मी थान ॥ १५ ॥

तीभुवनया देवदेवी नमस्कार याय धुन, दीपंषा ईला वय धुन ।
न्यपालया छत्रपति श्री जोगीन्द्र मल्ल, प्रजापती पाले यायमाल ॥ १६ ॥

(शाक्य, ११३३ : ४५)

॥ राग ॥ जय श्री ॥ ॥ ताल ॥ चो ॥

नमो बुद्धाय, नमो धर्माय, नमो संघाय ॥ ध्रु ॥

इल्हनेया आदि थुसा, देलक्वचैत्य, बासुकी चम्पकनाग,
गणेश चक्रेश्वरी, श्रीस्वयम्भु तथागत, क्वालषुया गणसपति हरिसिद्धि थान ।
ललितापुरी गणसपति, कुम्भेश्वर महादेव, शितल अजिमा, बङ्गलामुखि दर्शण,
सिद्धिदाता गणस्पति, स्वँथया नारायण मातँकी स्थान ॥ १ ॥

मंगलय मणिगणेश कुमाल, भीमस्यन माहाराजा, भनाषाया महादेव थान ।
भनाषाया दुयीमाजु, तल्येजु भवानी, हलखुया गणपति, जन्मपुरी जन्मराजाथान ॥ २ ॥

पद्मपाणि लोकेस्वर, दलन्य जोगाम्बर, थक्षेस मुनावना, बुङ्गया ईषामाजु, ईषाया भयीरव थान ।
घलचाक सिद्धिपुरी, नन्दीकुन्दी महाभयीरव, लुताबाहाल श्री करुणामय थान ॥ ३ ॥

भरामुबुया गणपति, षोनाया रुद्रायणी, कोयनाया गणसपति थान ।
कोयनाबसी नवनाग, चोभाचोसँ महादेव, आनन्दारी दरसन याय ॥ ४ ॥

तँकोया गणसपति, न्यषहोंस ब्रम्हायणी, पलीगाँले महेश्वरी थान ।
हासापोता गणसपति, ल्होंगले इन्द्रायणी, पचलिया भयीरव थान ॥ ५ ॥

मचलिस महामाई, बुद्धबारी शाकेमुनी, अटकोया नारायण थान ।
मदुस गणसपति, तँवोल भीमस्यन, तँकेश्वर महादेव थान ॥ ६ ॥

षुसीबहीली बोधिसत्त्व, कीनुबहाया शाकेमुनी, देव ष्वाया दरसन याय ।
फैषाया भईरव, आदेश्वरया महादेव, ईचँगुँया नारायणया थास ॥ ७ ॥

ईचँगुँया मङ्गलचैत्य, होलोचोया विष्णु देव, हे गुरु महामञ्जोश्री दरसन याय ।
पुलॉस्यँगु भगवान, स्यंगुँया शाकेमुनी, हारती अजिमा दरसन याय ॥ ८ ॥

वायुपुरी, अग्निपुरी, पुरनाग जक्षपुरी, शान्तिपुरी, श्री स्वयम्भु, बुसुन्धरा, वायुपुरया दरसन याय ।
विद्याधरी माहामाई, इन्द्रायणी बुसुन्धरा, श्रीगल भगवान थान ॥ ९ ॥

थँबहीली बोधिसत्त्व, पकुनास गणसपति, म्हेपीस जोगाम्बर थान ।
प्वनापा चन्द्रमा, श्री सूर्य देवराज, दयाश्वर महादेव, कालिनाग नाराँहिटि नारायण थान ॥ १० ॥

साषोना सरसुति, तुषुचास लोकेश्वर, नँसाया महादेव थान ।
नँसाया भगवती, आकास ब्रम्हायणी, नंदेस वैष्णवी, बाराही थान ॥ ११ ॥

चाबही गणसपति, धन्दोचैत्य भगवान, पिंगलास दथुमण्डल चैत्य, जयवाग्यश्वरी दरसन याय ।
मणिमहाकाः, षास्तचैत्य, छ्वासकामुनी, वागमतीस स्नान याय, न्हवँघाट दरसन याय ॥ १२ ॥

गुहेश्वरी महामाई, मृगस्थल विश्वरूप, पशुपति महादेव, बालसुकी नागराजा, नीलथुसा दरसन याय ।
राज्यश्वरी भवानी, बछलादेवी, वनकाली, मनीलखु बोधिसत्व, पीगलामाई दरसन याय ॥ १३ ॥
क्वत्यश्वर महादेव, श्रीस्वयम्भू भगवान, पंचबुद्ध ज्योतिरूप नमस्कार, चामुन्द्रादेवी धन्दो चैत्य ।
च्यासया पञ्चचैत्य, क्वाक्षैया बालकुमारी, भगिनीया सिद्धिलक्ष्मी, गत्येश्वर महादेव लुषुचास स्नान याय
श्री सूर्य विनायक, श्री जोगाम्वर थान ॥ १४ ॥

लगनेश्वर महादेव अगमगिरी भगवान, मतिकोस भईरव,
धन्दो चैत्य भगवान, थछैया महालक्ष्मीया थान ॥ १५ ॥

(थुगु दाफा म्येय् तत्कालीन मल्लकालया इलय् न्ह्यथनातःगु थाय्बाय्त् थुगुसी दीपंखायात्रा न्याःगुतकया
दुने जुयावःगु विकासक्रमकथं हे परिमार्जन यानागु जुल । श्री ३ नीलबृषदेव विराजमान पशुवर्ण
महाविहार, इतिलन्हे नागबहाः व दोंचा आःजुया ग्वारा ॥)

(शाक्य, ११३३ : ४६-४७)

॥ राग सिन्हाज्या ॥ ताल ... ॥

श्री जय बालसुकि नागराजा वागाका बिब छिन न्हां ॥ धु ॥
जामाचोया भगवान नागार्जुनया सिद्धागण ल्हुतिस मोल ल्हुया वय न्हां ॥
इचंगुया नारायण आदेश्वर महादेव चुनिमाजु दरसन याय न्हां ॥ १ ॥

देव दक्वोसया गुरु श्री महामंजुश्री भगवान भगवान दरसन याय न्हां ॥
श्री विद्याधरी माजु भद्रमति घोरीनाग भगवती दरसन याय न्हां ॥ २ ॥

थबहिया गुरुजुजु लुतिया इनद्रायनी भगवती दरसन याय न्हां ॥
भ्वीजःसिया नारायण फुसिखेलया मनामयजु सपतिया गणेशयाके वने न्हां ॥ ३ ॥

भोलानाप चन्द्रेश्वरी सिपूचोया भगवान गोकर्णेश्वर दरसन याय न्हां ॥
विशवनाप वागमति मनिचूड दह चोस मनिलिंग दरसन याय न्हां ॥ ४ ॥

सको देसया बज्रजोगिनी संखदहन मोल ल्हुय चांगुनारां दरसन याय न्हं ॥
इदेसया सरस्वती थ्यमि देसया बालकुमारी खोप देसया सूर्यविनायक वने न्हं ॥ ५ ॥

भोदेसया चन्देश्वरी नमोबुद्ध महासत्त्व पनौतिस मोल ल्हुय वने न्हं ॥
गोदावरी मोल ल्हुय बिसंखुया नारायण फुलचोमाजु दरसन याय न्हं ॥ ६ ॥

वादेसया वज्रवाराही बुंगदेसया करुणामय गोपालेश्वर दरसन याय न्हं ॥
चतुर्भुज नारायण म्हगुया वज्रजोगिनी दखिनकालिका दरसन याय न्हं ॥ ७ ॥

त्यांगाया भैरव तवदहया नवनाग बोदेसया गणपति सरण ॥
कोयला(ना)या बालसुकि सिद्धिदाता गणपति आनन्दलोकेश्वरया सरण ॥ ८ ॥

केपुदेसया बाघभैरव तखुतिया नीलबाराही कंगेश्वरी दरसन याय न्हं ॥
चाबहिया गणपति खास्तिया चैत्य धर्मधातु गुहेश्वरी दरसन याय न्हं ॥ ९ ॥

श्री जय पशुपति बालसुकि नागराजा दको कुण्ड दरसन याय न्हं ॥
श्री जय बागमति नसनया भगवती आकासजोगिनी दरसन याय न्हं ॥ १० ॥

असंमलु, लुचुंमलु, जनबाहा लोकेश्वर तलेजुया नवदुर्गा भवानी ॥
तुनिखेलया माहाकाल लुमह्नीया भद्रकाली पचलीभैरव वने न्हं ॥ ११ ॥

नरनारायण राजा श्री गीर्वाण महाराजा अखण्ड परताप बोल न्हं ॥
(तुलाधर, २०१३ : २८-३१)

तन्नमामी थानपति बिघन हललपु देवस्तं ॥
लोकनाथ लंदेकुंदे२ सिखरनारायण
गलको माहादेव जितपुरिस सिखरी माजु ॥
नेपाल रक्षा याना तल नि ॥ १ ॥

म्हछिकापस नागराजा गणस नायक देवस्तं
देस च्चबाहा लोकेश्वर२ कृत्तिपुरिस देव
धुबाहा थथुक्वथु बलखु देव ॥
नेपाल रक्षा याना तल नि ॥ २ ॥

स्वयम्भू छत्र धर्मधातु श्रीगुया बुद्ध भगवानस्तं ॥
पशुपति गुह्येश्वरीर तलेजु माता
गरुड नारायण श्रीवर्जजोगिनी ॥
नेपाल रक्षा याना तल नि ॥ ३ ॥

पुरुव दिसास चन्द्रेश्वरी पनाति इन्दायनी देवस्त ॥
स्वम्हरिन्द्र अनाथ रिन्द्रर
त्रिभूया मूल सिद्धि उधरि राजा ॥
नेपाल रक्षा याना तल नि ॥ ४ ॥

अंजयपुरिस आदि भगवान फुलचो त्यांगा भैरव देवस्तं ॥
वतापुया बर्जबाराही सुनगुठीस देव
भीमेश्वरी धन्दे माता थछै देव ॥
नेपाल रक्षा याना तल नि ॥ ५ ॥

तैतिसकोटि देव थ्व देस्या थाने थाने बिज्यातं ॥
ललितापुरया छत्रपतिर श्रीनिवास नरीन्द्रमल्ल जुजु
धन्दे परमान भाव काजी ॥
नेपाल रक्षा याना तल नि ॥ ६ ॥

(तमोट, ११०१ : २६५)

जय निलकंठ महादेव छीगुली सरन दुका रे ॥ धु ॥
चषु तृथ द्वीमा चोस सुमेरीन्या चलषुनी सिफा गाम
अलायेनीजु अभव वन सीफष रे ॥
कुण्डस मोल ल्हुय मसिलेतु सियकाव
तलेजु भयीरव दरसन याय रे ॥ १ ॥

काठगुंया लुचु देव ईनार याका त्रीथ
कातृका देव नगाल इना थेन रे ॥
इलि माजु मुस्या च्याकी बाटा बाराही सीयेकाव
कोठा दुनया आचाजु देव दरसन याये रे ॥ २ ॥

नाला देश भगवती चासल सांगा देस
लगसंको देवन धलि चोस थेन रे ॥
याका भैरव माहारुद्र पनवति मोल ल्हुये
नामुबुद्ध सियेकाव दरसन याये रे ॥३ ॥

तृथ पनी बागेश्वरि नारायण जगुमाहा
मालिनिका येल तृथ थेन रे ॥
सिपुचोया माहारुद्र गोकर्णया माहारुद्र
बागमति स्नान याडा पशुपति नमस्कार याये रे ॥ ४ ॥

गुज्येश्वरि षाशो तिर्थ भुजगय विशवनाथ
सपन तीर्थ मोल ल्हुल वया रे ॥
बिजेश्वरी सितल माई सिंगु बुद्ध सियेकाव
मंजुश्री सियेकाव दरसन याये रे ॥ ५ ॥
लोहकुमार जल्हाव देव बाटाबु बुंगा देव
धालाछेया देवजु सिलकु वया रे ॥
क्वाथछे बुलुछेया बलपुपनि चपालया
भीमस्येनजु याके दरसन याये रे ॥ ६ ॥

ग्वरागुरी मंजुश्वरी त्यांडा कोरुवाल
फनपीया नारायणजु दरसन याये रे ॥
मातातीर्थ दह चोस कोनति तीरथया
माहारुद्रजु याके दरसन याये रे ॥ ७ ॥

कृष्णपुरी बाघदेव मतुक पंचरीनया
भैरव ताम भ्येलु थेन रे ॥
लुंमारु देवजु मसितलेतु सियेकाव
ग्वाल देसया जेबागेश्वरि दरसन याये रे ॥ ८ ॥

तमनात पुरीया बाला षुसि सियेकाव
मालिनी थापीया नारां थेन रे ॥
अजुदह भेलुदह मसिलेतु सियेकाव
सिलुदह सियेकाव मोल ल्हुल वया रे ॥ ९ ॥

वने तेल लिहाँ नुयो तत्र बास थाहां नुयो
चन्द्रसी बासनं भागुया त थेन रे ॥
धुंच्यया पाकोस कपिलासया नाटेश्वरि
सरस्वति गणपति पशुपति स्वान छाल वया रे ॥ १० ॥

बिसंगुंया नारायण ईचागुंया नारायणजु
थाथुमारिया विनायक कोसी इना दरसन याये रे ॥
गाचाइना चोरेइना कोकिइना दिगु भैरव
इनालाछीया नारायणजु दरसन याये रे ॥ ११ ॥

बासुछेया गणपति विश्वनाथ बिसंभाव
दथुत्वारया गणपति सिलकु वया रे ॥
लोकेश्वर धर्मधातु थास्वा गणेश
कोमचादेव ननिस बिज्याकम्ह अजीघ्न दरसन याये ॥ १२ ॥

मध्यपुरया पिथु गाम पीथ गणेश
क्वाथक्षे सुकंगाल थेन रे ॥
सीचाकोजु इनाकोजु नर देसया गणपति
भागुली माहालक्ष्मी दरसन याये रे ॥ १३ ॥

क्वाकदेव परसीकोदेव भानासीको भार
इनागाल माहादेव सियेकाव
कोलाषुद्यो नमस्कार याये रे ॥
श्री न्यासि इन्द्र मोहलर मोहल
षप देसया थाकुरजीके स्यवा धाल वया रे ॥ १४ ॥
(कायस्थ, १११९ : ६-९)

॥ राग : धनाश्री ॥ ताल : एक ॥

थछेस मुना वन बुंगस इखाया भैरव थास
द्यचाक सिद्धगु हिरिगिरि लुताबाहा श्रीकरुणामय थास
त्यांगया गणपति खोनाया रुद्रायणी
क्वयन्हाया गणपतिथानं क्वयन्हाया नवनाग
आनंदादि लोकेश्वर चोबाहाक्वया महादेव थास
चोबाक्वया गणपति न्यखुह्वस ब्रम्हायणी
पलिगाले महेश्वरी थास हासपोता गणपति
लोहंगल इन्द्रायणी पचली भैरव थास
मतिलिस महालक्ष्मी बुद्धबारी कालीका
अथकया नारायण थास

मरूत्स गणपति तब्बस भीमसेन
टंकेश्वर महादेव स्थान !

खुसिंबहिली बोधिसत्व किन्दुबाहाया शाक्यसिंह
देता ख्वाय दरसन याय
फयखाया भैरव आदेश्वर महादेव
इचंगु नारायण थास
इचंगुया मण्डल चैत्य हवलचोस विष्णुदेवी
महामञ्जुश्री दरसन !

पुलांगु स्यंगु भगवान स्यंगुबाहा शाक्यसिंह
हारिती दरसन याय !

स्वयम्भू भगवान वसुन्धरा पुर
बायुपुर दरसन याय
अग्निपुर शान्तिपुर नागपुर दरसन याय !

विद्याधरीदेवी माइ ईन्द्रायणीदेवी
सिगल भगवानया थास
थबहिलिं बोधिसत्व पकना गणपति
न्हेगु पीठ जोगाम्बर थास !

पोनेपा चन्द्रमा श्री सूर्यदेव
लाजम्पात्या नारायण थास
साख्व नागराजा साख्वना सरस्वती
नारांहिति नारायण थास
नंसाल महादेव नंसाल भगवती
आकाश ब्रम्हायणी थास
तोलन विष्णुदेवी धंदे बाराहा
चाबहिली गणपति थास !

धन्य चैत्य ग्वाल महांकाल
हारिती दरसन याय
खासातीर्थ भगवान, बागमती स्नान
गुह्येश्वरी दरसन याय

गोरखनाथ राजेश्वरी लबछलादेवी थास
मृग थुचा दरसन बालसुकी नागराजा
पशुपति दरसन याय !

जय बागेश्वरी बनकाली
काम निलंखु दरसन याय
गुथु लोहंत दरसन कुतिबाहा महादेव
कुतिबाहाया भगवानया थास !

सिकबहिली चामुण्डा क्वाछेस कुमारी
भंगिलीस सिद्धिलक्ष्मी थास !
गर्तेश्वर महादेव सूर्यविनायक
जलहरि लोकेश्वर थास !

दोलन्या माजु लग्नेश्वर मतिको भैरव थास
लगंथूर भगवान थछे माजु दरसन
वने नुयो पासा दीपंखा उले
थ्वबेलस नरपति श्री राजेन्द्रबिक्रम शाहदेव
सम्बत् गुसल संखुय न्याशालस
आश्विन पूर्ण संक्रान्ति दिने

(तुलाधर, २०१३ : ३३-३४)

लिधंसा

कायस्थ, छत्रबहादुर (सम्पा.), नेसं १११९, *थिमि देया पुलांगु म्ये*। थिमि : मध्यपुर क्षेत्र विकास मञ्च ।
जोशी, हरिराम, विसं २०६०, *नेपालका चाडपर्व*। (ललितपुर) : जोशी रिसर्च इन्स्टिच्यूट ।
तमोट, काशीनाथ (सम्पा.) नेसं ११०१, *पुलांगु मे मुना* (संकलक : मानदास तुलाधर) । कान्तिपुर :
नेपालभाषा परिषद् ।

तुलाधर, सुगतदास (सम्पा.), विसं २०१३, *मल्ल शाह कालया मे* (संग्रहकर्ता : मानदास तुलाधर) ।
काठमाडौं : मानदास सुगतदास ।

योगी, नरहरिनाथ (सम्पा.), विसं २०१८, *कीर्तिपताका* (लेखक : कुनु शर्मा) । ललितपुर : जगदम्बा
प्रकाशन ।

वैद्य, जनकलाल, नेसं ११२२, *नेपालभाषाया प्राचीन काव्य सिर्जना*। येँ : नेपाल राजकीय प्रज्ञा-प्रतिष्ठान ।
शर्मा, केदारनाथ (व्याख्याकार), ईसं १९७७, *नेपालमाहात्म्यम्*। वाराणसी : चौखम्बा अमरभारती प्रकाशन ।
शाक्य, रविन्द्र (सम्पा.), नेसं ११३३, *दीपंखा यात्रा*। यल : दीपंखा गुठी ।

Acharya, Jayaraj (tr.), 1992, *The Nepāla-Mahātmya of the Skandapurāṇa: Legends on the Sacred Place and Deities of Nepal*. Jaipur: Nirala Publications.

SAKURA

Japanese Food

SUKIYAKI

SUSHI

TERIYAKI

MISO SOUP

日本料理

SAKURA RESTAURANT & CAFE

Stupa circle, Boudha, Kathmandu
Ph:- 4916233, 9841855177

second & top floor

CI. BI. ART TREASURE

Manufacturer, Wholesaler, and Exporter of Authentic Tibetan and Himalayan Hand-Crafted Arts

Complying with ISO 9001:2008 requirements, we produce and supply art pieces flavored with unique look and designs fine-touched with evolutionary skills and techniques that have been in the process of perfection since many centuries in the city of art called "Lalitpur" in the Himalayan country Nepal.

Manufacturer, Wholesaler, and Exporter of Authentic Tibetan and Himalayan Hand-Crafted Arts

Proprietor
Pradip Shakya
9841308660

Proprietor
Bidya Devi Shakya
9841181050

THE PLATING HOUSE

Nayalakhu-22, Lalitpur, Nepal

Tel.: 5006581

*Specialize in Gold & Silver Plating.
Manufacturer and Wholesaler in Buddhist Ritual Objects*

"Cheerful growth with learning through play"

Objectives

- Learn good manners
- Develop good healthy and hygienic habits.
- Sharpen and widen listening and speaking skills.
- Teach them to work independently and make them reality
- Make them to "obey the seniors and respect norms.
- Learn to value their own rights and rights to other.
- Enjoy success and face failure realistically.
- Develop creativity and take initiation.
- Develop positive attitude.

Hilaros Montessori Pre-School & Day Care

Jenbahal, Gabahal, Lalitpur
Ph.: 01-5538111, 9849553440

न्यकूजात्रा मतयाः व त्वःफिनाच्वंगु छगः चिभाः

तारणवहादुर शाक्य

पौराणिक बाखंयात सत्य-तथ्य धकाः स्वीकार याय्गु आधार मदु । न्हापा आखः धैगु हे मदुगु जमानाया खंयात सत्य खः धकाः दसुया रूपय् गुकथं न्ह्यव्वय्गु ?

न्हापा बाखं कनेगु चलन आपाः दु । न्हापा जुयावंगु सत्य-तथ्य खँ व घटनात बाखंया माध्यमं हे लिपाथ्यकं ल्यनाच्वनीगु खः । बाखं कनाः हे ज्ञानगुणया खँ कनाः स्यनेकने याय्गु प्रचलन नं आदिकालीन व्यवस्था जुल । न्हापा जुयावंगु सत्य घटनायात बाखंया रूप बीधुंकाः कालान्तरय् उगु बाखनय् न्ह्यथनातःगु खँ खःला मखुला जुयावनीगु नं स्वाभाविक हे जुल । थथे हे यलया न्यकूजात्रा नं छपु बाखंयात आधार दय्काः न्ह्यानावयाच्वंगु सांस्कृतिक गतिविधि खः । थुकिया महिमां हे चिभाःया उत्पत्ति जुल धाःसां पाइमखु । थ्व बाखंया उल्लेख जुयाच्वंगु हस्तलिखित ग्रन्थ राष्ट्रिय अभिलेखालय, आशा सफूकुथि नापनापं पण्डित वज्राचार्यपिनिगु निजी संकलनय् सुरक्षित दनि । उगु हस्तलिखित ग्रन्थयात सम्पादन यानाः श्रृंगभेरी कथा, लक्ष्य चैत्य श्रृंगभेरी कथा, लक्ष्य चैत्य व्रत श्रृंगभेरी पुस्तक आदि नामं प्रकाशनय् नं वयधुंकूगु दु । न्यकूजात्राया स्वापू सिंहकेतु जुजु व रानी सुलक्षणादेवीया पुनर्जन्मनाप स्वानावयाच्वंगु दु । थ्व बाखं थुकथं दु –

जुजु सिंहकेतु न्हियान्हिथं जंगलय् वनाः शिकार यानाः पशुपन्छी स्यानाः पाप यानाजुइम्ह जुयाः लिपायागु जन्मय् बम्हू छम्हेसिया म्येय्गलय् थुम्येय् जुयाः जन्म जुल । सत्यवती धर्मात्माह रानी सुलक्षणा व हे ब्रम्हूया म्हाय् रूपवती जुयाः जन्म जुल । कलाः-भाःतया सम्बन्ध जन्मजन्मान्तर स्वानाच्वनी धैथें ब्रम्हूया म्हाय् रूपवती ल्यासे जुयावसेलि पूर्वजन्मया खँ लुमनाः वयाः म्येय्गलय् च्वंम्ह म्येय् थः न्हापायाह भाःत धकाः सीकल । न्हापा पाप यानावःगुया कारणं थुगु जन्मय् पशु जुयाः जन्म जुल धयागु सीकाः धर्मात्माह रूपवती थः भाःतयात गथे यानाः उद्धार याय्गु धकाः चिन्तित जुयाच्वन । रूपवतीया उज्वःगु अवस्था खनाः सुपारंग बोधिसत्त्व रूपवतीया म्हागसय् दर्शन बियाः धाल – “छं भाःत म्येय्यात पशुतय्सं स्यानाः नइतिनि, व वयागु कर्मया फल खः धकाः सीकि । खुसिया फि कयाहयाः फिया चिभाः छगः दय्कि । उगु चिभालय् म्येय्यागु क्वय् फुक्क अस्थिकथं तयाः छपु न्यकू गजू छुनाः मेगु न्यकुलिं अर्घः बियाः धर्मचिन्तना यातधाःसा थ्व हे जन्मय् छं भाःतनाप ह्वनेखनिं ।” थुलि धयाः बोधिसत्त्व अन्तर्धान जुयावन । न्ह्यलंचाःबलय् अजूचायाः काचाकाचां म्येय्गलय् वनाः म्येय् स्वःवन ।

छुं दिनलिपा जंगलय् म्येय् भवयाच्वंम्ह रूपवतीया साःप हे लः त्वने प्याःचायाः लः त्वंवंगु इलय् जंगलय् म्येय्चा तन । सुपारंग बोधिसत्त्व धाःगु खँ भसक्क लुमनावसेलि तंम्ह म्येय्चित स्यानाः नयातःगु खनाः वयागु क्वय् तयाः फियागु चिभाः दय्काः छपु न्यकू गजू छुनाः मेगु न्यकुलिं खुसिया लः कयाहयाः न्हियान्हिथं थ्व हे जन्मय् जिमि भाःत मनूया रूपय् दर्शन याय्खनेमा धकाः आशिका यानाः अर्घ बियाच्वन । बुद्ध, धर्म, संघ धकाः व हे न्यकू पुयाः चिभाः प्रदक्षिणा यानाः पतिव्रता धर्मया आधार यानाः एकचित्तं लच्छित्तक आराधना यासेलि लच्छि दुखुन्ह कलाःया धर्मया प्रभावं म्येय्यागु पापकर्म मोचन जुयाः चिभालं छम्ह मनू प्रादुर्भाव

जुल । चिभालय् अर्घ बिया: भव:सुनाच्चंम्ह रूपवतीया न्ह्य:ने छम्ह ल्याय्म्ह भवाताहां दंवल । वयागु नां भद्रश्रृंगी जुल । लिपा जुजु भद्रश्रृंगी व रानी रूपवती जुया: सुखी जीवन हनेखन ।

थ्व बाखंनाप इमाद्रँया चिभा:या स्वापू दु । 'ह्यांगु चिभा:' धाइगु उगु चैत्ययात थौकन्हय् 'श्वेत चैत्य'या नामं सम्बोधन यानाच्चंगु दु । यलया जयमनोहर महाविहार, सुबहा: (सौबहा:)या निर्माणलिसे स्वानाच्चंगु थुगु चैत्य मतया:या लँपुदुने दुथ्यानाच्चंगु ख: । तर आ: वया: लँ तापा:गु कारणं थुगु चैत्ययात मतया:बलय् दुथ्याकात:गु मदु । अथे जूसां मतया: पा: फइगु त्वा:मध्ये क्षेत्र नं ७ य् ला:गु ओकुबहा:या पालय् जक बोगी वनीबलय् अन वना: चिभा: चा:हिलेगु यानावयाच्चंगु दु । न्यकूनाप स्वापू दुगु इमाद्रँया फियागु चैत्य बारम्बार जीर्णोद्धार जुजुं थौकन्हय्या आधुनिक स्वरूपय् व:गु जुल । चिभा:या ऐतिहासिकता क्यनीगु प्रमाण नं लुइकेमफुनि । अतिकं पुलांगु ऐतिहासिक चिभा: खया: नं तापा:गुलिं बोगी व मतया:बलय् थुगु चिभा:यात दुथ्याके मफयाच्चन । सुं अन्वेषकं थुगु चिभा:या महिमा न्ह्यव्वयाव्यूसा आपालं कृतज्ञ जुइ ।

न्यकूजात्रा व मतया:या विषय, स्वरूप अलग-अलग जूसां नं मान्यता छगू हे खनेदयाच्चन । अथे जुया: हे जुजु गुणकामदेवं न्यकूजात्रा व मतया:यात छगू हे याना: पर्वया रूपय् स्वाकावंगु खनेदु । न्यकूजात्राय् निगू जन्मया स्वापू क्यनात:गु दुसा मतया:या महत्व थुगु लोकं परलोकतकया लँपुनाप स्वानाच्चंगु खंकेफु ।

जुजु सिद्धिनरसिंह मल्लया इलय् थुगु पर्व मेगु हे रूप काल । जुजु सिद्धिनरसिंह अतिकं विद्वान्म्ह कवि ख: । वसपोल वाद्यवादन व संगीतया सौखिन कलाकार नं ख: । वसपोल गांगामय् जात्रा, पर्व, प्याखं आदिया व्यवस्था याय्गु नापनापं भजनकीर्तन याय्त आपालं फल्चा, सत:या नं व्यवस्था यानावन । न्यकूजात्रा

मतया:यात नं सुधार याना: व्यवस्थितरूपं संचालन यानावन । नवबाजा धका: विदेशी बाजात व आपालं मेमेगु बाजा दुथ्याका: न्यकूजात्रायात भःभःधायकल । जनताया सुखदुःख स्यूम्ह जुजु जुया: यलय् च्वंगु त्वा:मध्ये वाद्यवादनय् न्ह्यःने ला:गु भिगू त्वा:यात न्यकूजात्रा मतया:या पा: फय्गु जिम्मेवारी बिया: न्हूकथं व्यवस्थापन यानाबिल । सिद्धिनरसिंह मल्लं या:गु व्यवस्थाकथं यलय् मतया: पा:काइगु भिगू त्वा: थुकथं दु – (१) नकवही (२) मंग: (३) चक्रवही (४) इखाछें (५) बुबहा: (६) हौग: (७) ओकुबहा: (८) इखालखु (९) कोबहा: (१०) सौग:

जुजु सिद्धिनरसिंह मल्लया पालय् नवबाजायात व्यवस्थितरूपं पलिस्था याना: आपालं तजिलजि दुथ्याका: देश-विदेशया बाजायात नं समाहित याना: नवबाजा धका: च्वछाय्बह जुइक तँ छाया: न्ह्यज्याकात:गु धाइ । थुकथं २५ गू बाजायात समावेश याना: न्ह्याकात:गु 'नवबाजा' खँग्व: अपभ्रंश जुया: अ:पुक 'नौबाजा' धाय्गु चलन जुयाव:गु खनेदु । थ्व नवबाजा भीगु मखुगुलिं दँय्दँसं न्यकूजात्रा मतया: पा:ला:पिन्त बाजाया समस्या, गुरुया समस्या नापनापं ताल, बोल, नृत्य आदिया समस्या वयाच्वंगु खनेदु । अथे जुया: करंवरं जक नौबाजाय् दुथ्या:गु थीथी बाजं थानावयाच्वंगु खनेदु । भिदँय् छक: जक थाय्मा:गु जुया: बाजा थाय्गुली थुकथंया समस्या वइगु स्वाभाविक हे ख: । थ्व खँयात ध्यानय् तया: नौबाजायात भीगु बाजा धाय्ल्वय्क लिपातकं हनावनेफइकथं संशोधन याय्मा:गु आवश्यकता बोध जूगु दु । थुकिया लागि मतया: पा: काइगु भिगुलिं त्वा: जाना: सहलह याना: परिमार्जन याय्मा:गु ताय्काच्वना । भीगु पौराणिक, ऐतिहासिक, सांस्कृतिक परम्परा, संस्कार, चारित्रिक गुणं परिपूर्ण जुयाच्वंगु यल देय्का अस्तित्वया संरक्षण याय्गु सकसियां दायित्व ख: ।

Sakya Art Emporium

Manbhawan, Lalitpur : Tel. : 01-5523492

Glimpse of Neku Jatra Mataya and Essence of Traditional Newari Musical Ensemble (Navabaja) Associated with it.

✍ Bikash Ratna Dhakhwa

City of Festivals and Rituals

Lalitpur, popularly known as Patan is currently one of the most vibrant cities of the kingdom of Nepal. It is located in around 5 kilometers south-east of Kathmandu. With its urban history dating back to as far as 2300 years, it is one of the three major cities located in the Kathmandu valley, besides Kathmandu and Bhaktapur. Lalitpur is the third largest city of Nepal.

Lalitpur, Patan has remained a great center of Buddhism and Hinduism, as discernable from Buddhist and Hindu festivals dedicated to Buddhist and Hindu gods and goddesses. It was known as Lalita Patana means the beautiful city. According to tradition, Patan is the oldest city in the Kathmandu Valley. It is also believed that Emperor Ashok has built five stupas in different direction and established this city in the form of Buddhist Dharmachakra, therefore it is also known as Ashoka-Patana. Lalitpur is said to have been founded by King Veer Deva in 299 A. D. but, there is unanimity among scholars that Patan was a well established and developed town since ancient times.

Historical and Religious beliefs of Neku Jatra Mataya

Most of the festivals and rituals are organized in Lalitpur on the basis of lunar Newari calendar of Nepal Sambat.

According to the local belief, this is the festival commemorating the victory of Shakyamuni Gautam Buddha over the Maras. When the Shakyamuni Gautam was in his deep penance to become Buddha, the Enlightened One, the Maras disguised themselves as demons and damsels in order to distract him from Dharma path. The day of Mataya is the day when Shakya Muni overcame his temptations. To commemorate his victory over Maras (the great tempters) this festival is being organized.

There is another belief as once upon an ancient time, even before The Buddha, there lived a king Shringaketu and a queen known as Sulakshyana. They were perfect couple meant for each other. The only difference between them was in their notion about animals and how they should treat them. The king was a violent man and liked hunting and abusing animals,

but the queen was compassionate, polite and believed in worshipping animals. Their life went on, lived happily until they grew old and died. The queen, being a religious person, was re-born as a Brahmin priest's daughter, and the king was reborn as a buffalo in the same Brahmin's farm. The priest's daughter, being a holy person, realized that the buffalo was her husband in their past lives. She looked after him and nourished it. Under her care the buffalo got hale and hearty. Brahmin girl even refused to marry, as she knew that the love of her life Shringaketu was born in the form of buffalo at the farm of her father.

On one unfortunate day that buffalo was killed by wild animals. Bereaved Sulakshayana, preserved the remains of her husband's body in a shrine and worshipped it. From one of its horns she made the gajur (pinnacle of the shrine) and she used the other horn to water the shrine. One day she made a hole at the sharp end of the horn and tried blowing it. The sound of the horn was so deep and mournful. She kept blowing it with all her heart to reach her dead husband, meaning "Where are you? My Love!" Finally, after a lot of one-sided futile effort, the king answered from the other horn "Here I am! Here I am!"

This is the rationale behind people blowing horns in this festival. It is believed that the sound of the horn reaches to the dead. Till this day two horns are played, so that during Mataya their words are believed to be parallel to those of Sulakshayana and Shringaketu.

This is the time of natural disasters, illness and epidemics fall upon the city. Traditionally, Nepalese took sickness to be caused by ghosts, witches and deities. This array of festivals is believed to have a curing and soothing effect in the psychic of local populace also. There is fun and frolics in this festival. But there is also sad and sickness also associated with this festival.

As monsoon is the lifeblood here in the city of god, and there is a lot of rain, people believe that these festivals help keep them safe from disasters. In old days, at this time there is so much rain it is likely to flood. No one must sleep during this night. So the Nau Baja traditional music players go around locality to keep people alert from ensuing disaster.

It is believed that this festival is 839 years old. It is believed that King of Lalitpur Balarchana Dev has initiated this festival and King Gun Kamdev has institutionalized this festival. Although this Though this festival appears to be nothing more than accruing merit to the deceased, an insightful essay by Mark Johnson shares more of its significances (and of the series of festivals during Gunla), "This time of year," he writes, "has a purifying effect in the city of space. The Mataya procession and those that precede it are intended to re-establish the sacred city space."

This festival is reflection of religious harmony with secular credentials and juxtapositioning it between Buddhism and Hinduism. And for the devotees,

their arduous religious journey is a small price to pay for the joy they get from participating in this holy walkathon of Neku Jatra-Mataya, the 'Festival of Lights'. In total the devotees have to traverse for nearly eighteen hours to complete this religious walkathon.

For local denizens in a city, festivals function as rites and rituals of passage throughout the year, the series of festivals during holy month Gunla (the ninth lunar month) has become a way of life. During this holy month local populace celebrate Mataya and Neku Jatra, both celebrated as one. This day-long journey around the historical city starts at the early morning hours on the third day of the dark fortnight of Shrawan (August). In this year this historical festival took place on the auspicious month of 2074 B.S. Shrawan 25th, Wednesday at Nagbahal, ward no: 16 of Lalitpur Metropolitan city. This year Neku Jatra Mataya is organized by Ikhacchen, Nagbahal, and Area No: 4 of Lalitpur.

As per astrological Chart (Naguma) of Hiranyabarna Mahavihar (The Golden Temple) this Year the auspicious month Gunla starts from 2074 B.S. Shrawan 9th (2017 August 9th) Monday, 1137 B.S. GunlaThwo, Paru. In this day during crack of dawn time organizers and devotees go around the Lalitpur city as per the route of Neku Jatra Mataya offering vermilion, husked rice and coins to Shrines, Chaityas, Mahavihars etc. as they pass through this traditional Mataya route. This tradition is known as Bwogi Wanegu. During this religious walkathon devotees sing

traditional Buddhist songs and play traditional music. This tradition is a harbinger of ensuing Neku Jatra Mataya. The tradition is completed within few days by taking exact route of Mataya. The preparation for Neku Jatra-Mataya begins on the first day of Gunla. During this auspicious month devotees also make Luchi Dyo(Tiny stupas) to pray for salvation of all sentient beings of the six realms of this universe.

On the big day of Neku Jatra - Mataya, thousands of devotees assemble at the locality that is in charge of the festival for that year. There are ten different localities that take turns to organize the festival by sponsoring musical instruments, managing musicians and all the other expenses. They gather at the organizing locality at the dawn and start their Yatra (Religious Walkathon) with great enthusiasm, a hint of excitement and joys unbounded in their cheerful faces as they walk all day long some devotees walk bare-footed and fasting.

They must visit all the 1400 private and local religious Buddhist shrines, chaityas, mahavihars etc. scattered in and around the city enroute. The devotees offer rice, grains, vermilion, incense, guru patra (a gift cup for a guru or religious teacher) at the shrines. The offerings of oil or butter lamps signify the enlightenment of Sakya Muni Buddha.

Inhabitants of Lalitpur are obliged to participate if they have lost a relative during the preceding year. It is believed that this religious task helps their deceased

family member to rest in peace. Despite the seriousness of this event, connected as it is to death and tragedy, it is carried on with a carnival atmosphere. People gather around to show their solidarity to the devotees and observe the fun and give assistance to participants of this holy parade.

Essence of Traditional Music associated with this festival

Neku Jatra-Mataya is derived from neku (in Newari) means a 'buffalo horn', jatra is 'festival', mata means 'lights' and ya (from yatra) refers to a sacred 'journey'. Neku Jatra is also known as Sringavheri Jatra, which also is associated with the buffalo horn. The name itself says it all, for the most significant feature of this festival is the blowing of buffalo horn in each lane and bahal (courtyard) and at every corner along the way. There are sixteen different traditional musical instruments played during this festival. It is believed playing these nine musical instruments was introduced by Newar king Siddhi Narshing Malla during this festival. These different musical instruments are Neku, Payta, Pangga, Kahha, Mwohha are blown by mouth and musyaha, Chusyaha, Jyali, Taa, Dhime, Daphakhi, Yakakhi, Dhamokhi, Makha-jwokhi, Kotakhi, Lalakhi, Pyataki, Dyokhi, Kochakhi, Nayakhi, Dhabaja, etc. are played by hand. These musical instruments have to be played during full moon day of Janae Purnima in front of Banglamukhi Temple, Kumbeshwor, Lalitpur. These musical instruments also have to be played in front

of Rato Macchindranath at Bungamati and Swoyambhunath Temple after this Mataya festival.

This festival will be concluded by organizing Ganesh (The God of Goodluck) Puja on 1137 N.S. Gunlagaa, Panchami that is 2074 B.S. Shrawan 28th, Saturday. In this program organizers and devotees go around 50 Ganesh Shrines located enroute to pay obeisance to Lord Ganesh for successfully completing Neku Jatra mataya of Lalitpur Metropolitan City.

Every year there are ten principal areas in Lalitpur, where this traditional Festival takes place in rotational basis. They are as follows: 1) Nakabahil, 2) Mangal bazaar, 3) Chakra bahil 4) Ikhacchen, Nagbahal, 5) Bubahal, 6) Haugal, 7) Okubahal, 8) Ikhakhu 9) Kobahal, 10) Saugal.

In conclusion festivals and rituals performed in Nepal are based on two major religions Buddhism and Hinduism doctrines. Most of these festivals are organized according to natural seasons of our country. These festivals are observed as per natural law and keeping in mind the impact it has in the environment. As most of the religious ceremony is esoteric in nature now due to advancement in educational system, technological improvement, and improvement of local consciousness to preserve and conserve these non- tangible heritage it has been learned through organized system of learning and it has been slowly institutionalized.

मतयाःसम्बन्धी छुं लुमन्ति

अष्टवहादुर (अशोक) शाक्य

१. विसं २०६४ सालया मतयाः

१.१ बोगी वने छन्हुन्त्यः याय्माःगु ज्या

विसं २०६४ सालया न्यकूजात्रा मतयाः सञ्चालन याय्गु जिम्मेवारी इखाछें, नागबहाःया खः । मतयाः न्ह्याकेगु भवलय् न्हापांगु ज्याकथं बोगी वनेगु छन्हुन्त्यः विसं २०६४ श्रावण २७ गते आइतवार बहनी ७ ताःइलय् न्हापां नासःद्यःथाय् वनाः पूजा यानागु जुल । अनंलि क्वाःबाहालय् वनाः हिरण्य ग्वारा थानाः लिहांवयाः भंसाछेंय् वनाः मतयाःपाःलाःपिसं ब्यूगु समय्बजि नयाः लिहांवया । उगु दिनय् इखाछेंयापिन्सं भोजन यानाः जक वजसत्त्व पूजा वय्गु निर्णय याःगुलिं इखाछेंया कजीबाजा लिपा लाःगु जुल । उगु दिनय् दकले न्हापां धाःबाजा, अनं दम्बःखिं, अनंलिपा जक खिंबाजा थानावनागु जुल ।

१.२ बोगी

विसं २०६४ श्रावण २८ गते सोमवाःखुन्हु २ बजे न्हापांगु बोगी न्ह्याकाः नुगःत्वाःतक थ्यंकाः ५:३० बजे क्वचाय्काः लिहांवयागु जुल । निन्हुया दिनय् विसं २०६४ श्रावण २९ गते मंगलवार २:३० बजे नुगःत्वाःनिसं बोगी शुरु यानाः ५:२० बजे थैनाय् च्वंगु यशोधरा स्कूलय् थ्यंकाः लिहांवयागु जुल ।

स्वन्हुया दिनय् विसं २०६४ श्रावण ३० गते बुधवारखुन्हु ३ बजे थैनानिसं बोगी न्ह्याकाः ५:२० ताःइलय् अग्निशाला थ्यंकाः क्वचाय्काः लिहांवयागु जुल । प्यन्हुखुन्हु विसं २०६४ श्रावण ३१ गते बिहवारखुन्हु २:३० बजे अग्निशालां शुरु यानाः ५ बजे यलया बालिफलय् थ्यंकाः क्वचाय्काः लिहांवयागु जुल । उगु दिनय् बोगी वनाः लिहांवयाः ८ बजे स्मारिकाया लागि फोटो काय्गु ज्या जुल । अनं लिपा भंसाःछेंय् थहांवनाः सहगुरु ल्यय्गु विषयस मुँज्या शुरु जुल । मुँज्याय् सहलह जुयाः क्वःछय्कथं जित सहगुरुया थासय् तयाः हनाबिल । उगु हे दिनय् संध्याइलय् नासःद्यः पूजा यानाः समय्बजि नय्गु ज्या जुल ।

न्यान्हुया दिनय् विसं २०६४ श्रावण ३२ गते शुक्रवार (अन्तिम बोगी) ३:०० बजे बालिफलं शुरु जुयाः ५:०० बजे क्वचाल । अनं चाकुबहाःद्यःथाय् वसुन्धरा म्ये हालाः ग्वारा थानाः लिहांवयाः क्वाःबाहालय् थ्यंकाः हिरण्यवर्ण ग्वारा थाना । अनंलि नागबहालय् थ्यंकाः गणेशःया न्ह्यःने गणपति (थकता) ग्वारा थानाः बोगी क्वचाय्कागु जुल । थ्व बोगी वनागु न्यान्हुया चियापान दिगीपाखें जूगु खः । उकी धाःबाजा, दम्बःखिं अले न्यकू पुइपिं सकलें दुथ्याःगु जुल ।

१.३ नौबाजा

नौबाजाया प्रशिक्षण बीगु भवलय् लच्छिन्त्यः हे जोर नगराया प्रशिक्षण न्ह्याःगु खः । विसं २०६४ भाद्र ६ गते बिहिवाः सन्ध्याइलय् मतयाः व्यवस्थापन कमिटीया दुजःपित सःताः नौबाजा थानाः क्यनागु भवलय् दकले न्हापां (१) धिमय् (२) नाय्खिं (३) मादल (४) जोर नगरा (५) नगरा (६) काशीबाजा (७) डबडब (८)

भाँक्री बाजा (९) खन्जली (१०) दम्बःखिं - ध्व भिता बाजायात धा:बाजा क्व:छिना: सिधय्कागु जुल । अले कमिटीया दुज:पित्त ८:१५ बजे भोजन शुरु याकूगु जुल । भोजन सिधय्का: धा:बाजाय् लीपाताया नास:द्य: दय्का: तय्गु बारे छलफल जुल ।

१.४ दकलय् न्हापां नौबाजा था:वनेगु दिन

विसं २०६४ भाद्र १० गते सोमवा:खुन्हु सनिलया ६ ता:इलय् नास:द्य:या पूजा जुल । द्य:या प्रसादकथं समय् बजि नय्धुंका: ८ ता:इलय् धलायचा जुना: क्वालखुं कुहांवना: क्वन्तिइ थ्यंका: ८:३० बजे नौबाजा थाय्गु ज्याभव: शुरु जुल । उकी व्वति कयादीपिं थुकथं दु -

१. धिमय् - रत्न डंगोल व आशाकाजी महर्जन भुस्या:
२. नाय्खिं - रुजु वज्राचार्य व सुजन मान (ध:सि)
३. मादल - रत्न डंगोल व आशाकाजी महर्जन
४. ढोलक - आशाकाजी व भाइलाल महर्जन
५. दह - आशाकाजी व भाइलाल महर्जन
६. नगरा - महेश महर्जन व निखिल शाक्य
७. जोर नगरा - निखिल शाक्य व रिकेश शाक्य
८. खन्जली - कृष्ण नापित व महेश महर्जन
९. डबडब - सुनिल शाक्य व सुरज शाक्य
१०. कोंचाखिं - विभूषण शाक्य व किरण शाक्य
११. काशीबाजा - अनुज शाक्य व अशोक शाक्य
१२. मृदङ्ग - सुरज शाक्य व अशोक शाक्य
१३. भाँक्रीबाजा - महेश महर्जन व पालु महर्जन
१४. दम्बःखिं - न्हय्गू ताल थाय्गु भवलय् दकले लिपा एकताल था:गु ख ।

विसं २०६४ भाद्र १३ गते बिहिवारखुन्हु मतया: ला:गु जुल । उखुन्हु बाजा था:वनेत १०:३० बजे खाछेंय् च्वंगु दम्बःखिं व नागबहा:पाखें जिगु दम्बःखिं ज्वनावना । इखाछेंय् च्वंगु दम्बःखिं ज्वना: भैल:द्य:यात लँ स्व:वनेमा:गु चलन दु । अले इखाछेंत्वार्निसे स्वंग: दम्बःखिं थाना: नागबाहालय् वया: पूधा: गुरुपाखें सिन्ह: तिना: प्रसाद कया: प्रस्थान जुइगु ख । विसं २०६४ भाद्र १३ गते बाजा शुरु जुइन्त्य: पूधा: गुरु, सहगुरु, दम्बःखिं गुरु लगायत पासापिं मुना: नास:द्य: पूजा यानावयागु ख: । अनं लिपा ११:०० बजे गुरु चक्रराज, भुस्या: गुरु कुलबहादुर, अध्यक्ष ज्ञानबहादुर, दम्बःखिं गुरु भीमरत्न, पूधा: सहगुरु जि अशोक शाक्य नापं न्याम्हेसित सगं वीधुंका: बाजा न्ह्याकागु ख: । उबलय् न्हिनसिया १२:४५ बजे जुइधुंकल । मतया: क्वचाय्का: लिहांवयावललय् चान्हेसिया १:०० बजे जुइधुंकल ।

१.५ बुंगय् नौबाजा

विसं २०६४ भाद्र १४ गते बुंगद्य:थाय् नौबाजा था:वनेत यलध्वाखां सुथसिया १०:३० ता:इलय् बस न्ह्या:गु ख । न्हिनसिया १२:५० ता:इलय् द्य:थाय् नौबाजा थाय्गु शुरु जूगु ख: । नौबाजा थाय्गु भवलय् छसिंकथं (१) धिमय् (२) नाय्खिं (३) मादल (४) खन्जली (५) दह (६) जोर नगरा (७) नगरा (८) मृदङ्ग (९) डबडब (१०) कोंचाखिं (११) काशीबाजा (१२) भाँक्रीबाजा (१३) दम्बःखिं था:गु जुल । नौबाजा थाय्गु क्वचाय्का:

२:४५ बजे धा:बाजा क्व:छिना । अले श्री करुणामयया ग्वारा थाना: ३:०० बजे क्वचाल । अनंलि भोजन थाय्गु ज्या जुल । थ्यंमथ्यं ३:४५ बजे दक्व ज्या क्वचाल ।

१.६ स्वयम्भूइ नौबाजा

विसं २०६४ भाद्र १५ गते शनिवार सुथसिया १०:४५ बजे यलध्वाखाय् बसय् च्वना: स्वयम्भूइ वनागु जुल । स्वयम्भूइ थ्यंका: छ: दर्शन थाय्धुंका: १२:४० बजे नौबाजा थाय्गु शुरु जूगु ख । नौबाजा कचाबाजा थाय्सिध:बलय् १:४५ बजे जुल । अनंलिपा दम्ब:खिं न्हयगू ताल सिधय्का: धा:बाजा क्व:छिना: काय्धुंका: २:३० बजे जुल । अनंलि बुद्धया ग्वारा 'श्री बुद्ध पञ्चमा' थाय्गु ज्या क्वचा:बलय् ३:०० बजे जुल । अनं लिपा मञ्जुश्रीइ वना: भोजन यानागु जुल । भोजन सिध:बलय् ४:०० बजे जुल । अनं हाकनं हनुमानध्वखाया दुने थ्यंबलय् ४:३० बजे जुल । अन दुने 'ईश्वरी' ग्वारा थाना: सिध:बलय् ५ बजे जुल । अनंलिपा जनबहा:द्य:थाय् 'श्री जय करुणामय' ग्वारा थाना: लिहांवया: यलध्वाखाय् थ्यंबलय् ६:२० बजे जुइधुंकल ।

१.७ गणेशपूजा

विसं २०६४ भाद्र १६ गते आइतवारखुन्हु गणेशपूजा जुल । गणेशपूजाय् मुक्कं खुग: धा: जक थाना: गणेशपूजा चा:हिलेगु ज्या क्वचाल । अनं लिपा मतया:पा: ल:ल्हाय्गु ज्या जुल । मतया:या पा:ब्व ल:ल्हाय् वनावलय् १०:३० बजे जुल । बुबाहालय् थ्यंका: बुद्धया ग्वारा 'श्री बुद्ध पञ्चमा' संगीत समेत थाना: सिधय् का: लिहांवया: छैय् थ्यंबलय् १२:३० बजे जुल ।

१.८ श्री कृष्ण जन्माष्टमी

विसं २०६४ भाद्र १८ गते श्री कृष्णजन्माष्टमीखुन्हु बहनी ८ ता:इलय् यल मंगलबजारया कात्ति दबुलिइ च्वना: खुग: धा: थाना: 'श्री कृष्ण पञ्चमा' ग्वारा थाना: लिहांवयागु ख: । अनं लिहांवया: भंसाछैय् थ्यंका: बाजायागु जक समय्मरि इनाब्यूगु जुल ।

१.९ मतया: समापन-समारोह

मतया:या सकतां ज्या सिधय्धुंका: फिलालिपा विसं २०६५ असार १२ गते समापन-समारोह जूगु ख । उबलय् मूगुरु परलोक जुइधुकूगुलिं जि थ: हे गुरु जुया: मञ्चय् आसन ग्रहण यानागु जुल । समापनया ज्याभव: क्वचाय्का: भंसा:छैय् समय्बजि बोता तया: प्रसाद बीगुया नापनापं स्मारिका छगू नं बियाछ्व:गु ख: ।

न्हापा-न्हापा गुबलय् सुयागु मतया:पा: लाइ धका: अलमल जुइगुलिं विसं २०३३ सालं चक्रबहीत्वानंसे पा:ब्व ल:ल्हाय्गु ज्या शुरु जूगु ख: ।

गणेशपूजा भाग

१. नागवहा: स्थानगणेश	२. भंसा: गणेश	३. धलायचा गणेश
४. क्वालखु गणेश	५. क्वा:बाहालय् च्वंम्ह गणेश	६. भुतापोल गणेश
७. कुम्भेश्वर गणेश	८. कोबहा: गणेश	९. घाय्ब्व गणेश
१०. स्वयं गणेश	११. स्वयं नारायण गणेश	१२. कोपेश्वर गणेश

१३. मणिगणेश	१४. सुन्दरीचुक गणेश	१५. मंगलय् कुनय् च्वम्ह गणेश
१६. हःखा गणेश	१७. सौगः गणेश	१८. चालाछें गणेश
१९. सुन्दारा गणेश	२०. ओकुबहाः गणेश	२१. ज्याथा गणेश
२२. थपाःहिति गणेश	२३. थैना गणेश	२४. नौद्वं गणेश
२५. बालकुमारी गणेश	२६. चक्रबही गणेश	२७. बहीफः गणेश
२८. छुवास गणेश	२९. हौगः गणेश	३०. विश्वकर्मा गणेश
३१. इखालखु गणेश	३२. बालुखा गणेश	३३. बागःतुं गणेश
३४. समिचपा गणेश	३५. पूर्णचण्डी गणेश	३६. चस्वांक्व गणेश
३७. गाःबहाः गणेश	३८. चल्खु गणेश	३९. प्यंगःथां गणेश
४०. चिलं देवता गणेश	४१. चण्डेश्वरी गणेश	४२. स्वनिम्ह गणेश
४३. नःबही गणेश	४४. नासःद्यः खाल्छें	४५. धाःबाजा भाग
४६. आल्को गणेश	४७. ताःचा भाग	४८. बाँसुरी भाग

२. मतया: क्षेत्र नं ४ ईखाछें नागबहाः जूगुया तथ्यसत्य धापू

विसं १९९४ तक नं मतया: क्षेत्र नं ४ इखाछेंपा: धका: न्याय्का: वयाच्वंगु जुल । न्हापा-न्हापा वाद्यगुरुपिनि थीथी थासय् थःथितिपिन्थाय् थ्यनकि मतया:खुन्हु ग्वारा थाःवनेगु भवलय् पाहां व्वनेगु वा वनेगु प्रचलन दुगु खः । थीथी थासय् अनया गुरुजनपिं नं वया: गुलितक बाजा थाय्सःम्ह, गुलि ग्यम्ह खः धका: निरीक्षण याःवइगु जुयाच्वन । मेगु त्वालय् च्वपिंनाप धेंधेंबल्ला याय्मालीगुलिं उगु इलय् बाजा सय्केगु धैगु छगूकथंया चुनौती हे जुयाच्वन । छकः इखाछेंयापिं मतया:या ग्वारा थाना: गाःबाहालय् पाहां वंगु जुयाच्वन । उकथं पाहां वना: लिहांवय्गु भवलय् पाहां वनावःपिं अय्लाखं काःगुलिं धाःबाजा थाना: ग्वारा हालेगु भवलय् उगु थासय् पूर्वक थाना:, म्ये हाला: प्रदर्शन याय्मफुत । अले अन स्वःवयाच्वपिं मेपिं गुरुपिं व वाद्यवादकपिन्सं इखाछेंयापिं हेपे याय्कथं “छिमिसं मफुसा जिमिसं पूर्वक थानावी, मखुसा पूर्वक थाय्सःम्ह मेम्ह सःताःहिं” धका: चुनौती ब्यूगु जुल । उगु चुनौती व अपमान सहयाय्मफया: आ: ला भीगु व इखाछेंत्वाःया हे तःधंगु वेइज्जत जुइन धका: पाःलाःमध्येया छम्ह दुजः काचाकाचां नागबहाःया ताहाःछेलिइ च्वम्ह धाःबाजा पूर्वक थाय्सःम्ह कसा: ग्वाराआःजुथाय् वना: ग्वाहालि पवंवंगु जुल । वय्कलं उगु इनापयात सहर्ष स्वीकार यासं तुरुन्त उगु थासय् वना: अन चुनौती बिया: न्यकूजात्रा मन्थ्याकुसे पनातःपिं गुरुजन व वाद्यवादकपिन्त उगु थासय् विराजमान जुयाच्वपिं देवदेवीपिनिगु ग्वारा म्ये हाय्का: थःम्हं म्येया तालय् धाःयागु बोल थाना: पूर्वक ग्वारा थाना: सकलसित सन्तुष्ट याना:लि भःभःधाय्का: लिहाविज्याःगु जुल ।

उगु घटनाया छुं दिनलिपा इखाछेंत्वाःया सकल बाजा खलःपिं मुना: नागबहाःया नागफल्वाय् संल्हु भजन यानाच्वंगु इलय् वया: थ्व मतया: पर्व जिमिसं न्थ्याकेमफयावन, आवलि मतया: क्षेत्र नं ४ इखाछेंपा: नागबहाःत्वालं हे न्याय्का: विज्याय्माल धका: बाजासहित इनाप याःसं लःल्हानावंगु जुल । उगु हे इनापकथं अनलिपा विसं २००४ सालय् वसपोल श्री कसा: ग्वाराआःजुयात हे धाःबाजाया मूगुरु याना: वसपोलया हे नेतृत्वय् नागबाहालं मतया: भःभःधाय्क न्थ्याकावंगु जुल । उगु सालनिसें तिनि न्यकूजात्रा मतया: क्षेत्र नं ४ इखाछें नागबहाःपा: जूवंगु जुल । अनलिपा कसा: ग्वाराआःजु दिवंगत जुसेलि विसं २०१४ सालय्

श्री कृष्णमान शाक्ययात धा:या मूगुरु ल्यया: वसपोलया नेतृत्वय् न्यकूजात्रा मतया: क्षेत्र नं ४ इखाछें नागबहा:पा: मदिकक न्ह्यानावांगु जुल । वसपोलया हे नेतृत्वय् विसं २०२४ साल, विसं २०३४ साल व विसं २०४४ सालया मतया: नं भःभःधाय्क न्ह्यानावांगु जुल । अनलि कृष्णमान गुरु दिवंगत जुसैलि विसं २०५४ सालय् मूगुरु श्री जोगमान शाक्य व सहगुरु श्री धर्मरत्न शाक्य 'त्रिशुली'या नेतृत्वय् न्यकूजात्रा मतया: क्षेत्र नं ४ इखाछें नागबहा:पा: न्ह्याकावांगु जुल । अनलिपा विसं २०६४ सालय् वया: मूगुरु श्री चक्रराज शाक्य व सहगुरुकथं जि अष्टबहादुर (अशोक) शाक्यया नेतृत्वय् न्यकूजात्रा मतया: क्षेत्र नं ४ इखाछें नागबहा:पा: न्ह्याकावांगु जुल । थुगुसी विसं २०७४ सालय् मूगुरुया रूपय् जि व सहगुरु प्रताप शाक्यया नेतृत्वय् न्यकूजात्रा मतया: क्षेत्र नं ४ इखाछें नागबहा:पा: सफलतापूर्वक क्वचा:गु जुल ।

३. जिगु वाद्ययात्रा

औपचारिकरूपं विसं २०३३ सालया फागुन महिनानिसें जिगु वाद्ययात्रा न्ह्या:गु ख: । परम्पराकथं श्री पद्म नृत्यनाथ (नास:द्य:)थाय् पूजा याना: किसली तया: वाद्ययात्रा शुभारम्भ यानागु जुलसा उगु इलय् जि समेत याना: सय्क:व:पिं मुक्कं ४८ म्ह दुगु जुल । जिके धा:या बोल बीसातकि हे तुरुन्त थाना: क्यनेफुगु खूवी दुगुलिं अन सय्क:व:पिंमध्ये दकले अप्ठ: सय्केत ता:ला:म्ह नं जि हे जुल । मेपिं सुनां हे जित लिलाके मफुत । उकिं याना: अन सय्क:व:पिंमध्ये भच्चा वैश वनेधुकूपिन्सं जित “बा:छि-लच्छि” छ थन सय्क: वय्मतेनि” धका: इनाप नं या:गु ख: । उगु दिपा: हे जिगु लागि अवसर जुयाविल । लिपा गुरुपिन्सं उगु खँ सीका: हाकनं जित स:ता: मेपिन्त थें चालिं मस्यंसे म्ये हाला: ग्वारा स्यनाब्यूगु जुल । विसं २०३४ सालया न्यकूजात्रा मतया:बलय् जि छम्हेसित जक गणेश तिमा, नित्यनाथ ग्वारा, गणपति ग्वारा, हिरण्यवर्ण ग्वारा व बुद्ध पञ्चमा याना: न्यापु ग्वारा गुरुपिनाप च्वना: थाय्गु अवसर चूला:गु ख: । उकी कहरा ग्वारा जक मंग:या लुंभ्या:क्वय् थाय्मा:गु जुया: गुरुपिन्सं जित थाकेमविल ।

न्हापा-न्हापा धा: व ग्वारा थाइबलय् धा: समा: याय्गुया नापनापं मेच व कुसा ज्वनीम्ह मनूया व्यवस्था नं बाजा थाइम्हेसिनं हे याय्मा:गु ख: । ग्वारा थाय्गु भवलय् छम्ह अग्रज व्यक्ति “धा: समा: याय्गु, मेच व कुसा ज्वनीम्ह सकता छं हे जोरजाम या, छं मस:गु व मफुगु थासय् जिं यानाबी” धका: जित अपमान याय्त् स्व:गु ख: । उगु खँय् गुरुजनपिन्सं आपत्ति प्वंकुसैलि आपालं विवाद नं जुल । उगु साल अर्थात् विसं २०३४ सालनिसें धा: समा: याय्गु, मेच व कुसा ज्वनीम्ह मनूया व्यवस्था त्वालं हे यानाब्यूगु जुल । उगु व्यवस्था थौंतक नं कायम हे जुयाच्वंगु दनि ।

॥ भवतु सब्ब मंगलम् ॥

पुनश्च: २०७४ श्रावण ९ गते सोमवार (चान्हिसिया २:३० ता:ईनिसें सुथसिया ५:३० तक) निसें न्ह्या:गु

बोगी १३ गते शुक्रवार थुगुकथं क्वचा:गु जुल -

२०७४ श्रावण ९ गते सोमवार हिरण्यवर्ण महाविहार (क्वा:बहा:) निसें ल्वहंलं तक

२०७४ श्रावण १० गते मंगलवार ल्वहंलंनिसें कनिबहा: तक

२०७४ श्रावण ११ गते बुधवार कनिबहा:निसें त:बहा: तक

२०७४ श्रावण १२ गते बिहिवार त:बहा:निसें न:त्वा: तक

२०७४ श्रावण १३ गते शुक्रवार न:त्वा:निसें हिरण्यवर्ण महाविहार (क्वा:बहा:)

Shree Ratna Rolling Mills (P) Ltd.

Patan Industrial Estate

Lagankhel, Lalitpur, Nepal | Email : srolling12@gmail.com

RATNA

PRESSURE COOKER
(Known as the Best)

8 Years
Warranty

RISC ALUMINUM
QUALITY ASSURED

BELLA PRE-SCHOOL

Chhauni, Kathmandu, Nepal

P.O. Box 20061, Kathmandu, Nepal

Phone : 4285277 | Email : bellapre@hotmail.com

मतयाःलिसें अनित्यया संस्मरण

अमिता धाखा
परियत्ति सद्धम्म कोविद

मतयाः अर्थात् दीपयात्रा गुंलागा दुतियाखुन्हु द्वलंद्र श्रद्धालुजनपिनिगु सहभागिताय् यल नगर चाःहिलाः बहाः, बही, चुक, ननिइ दुगु चैत्य, धर्मधातु, बुद्ध, बोधिसत्वपिंत प्रदीप पूजा याय्गु पर्वकथं न्ह्यानावयाच्वंगु छगू बांलाःगु पुलांगु जीवन्त बौद्ध परम्परा खः । भगवान् बुद्धं बोधिवृक्षया क्वय् न्याथी प्रकारया मार (स्कन्ध मार, क्लेशमार, मृत्युमार, अभिसंस्कारमार व देवपुत्रमार)यात त्याकाः बुद्धत्व प्राप्त यानाविज्यात । उबलय् वसपोलयात चक्षु उत्पन्न जुल, ज्ञान उत्पन्न जुल, प्रज्ञा उत्पन्न जुल, विद्या उत्पन्न जुल, आलोक (जः) उत्पन्न जुल । अज्ञानरूपी अन्धकार नाश जुल । उकिं वसपोल बुद्धयात देव, मनुष्य, ब्रह्मा, गन्धर्व, किन्नर, यक्ष, नाग सकसिनं पुष्प, धूप, दीप प्रज्वलन यानाः पूजा यानाः विजय-उत्सव हंगु जुल । उकिया हे संस्मरणय् मतयाः (दीपयात्रा) हनेगु प्रचलन वःगु खः धैगु जनविश्वास दु ।

भगवान् बुद्ध कामलोक, रूपलोक व अरूपलोक थुपिं स्वंगू लोकया हे प्रदीप खः । थन प्रदीप धाःगु प्रज्ञा खः, ज्ञानया ज्योति खः । उकिं बुद्ध स्वयं संसारया हे ज्योति खः । अथे जुयाः बुद्धपूजा याय्वलय् पालिभासं थुकथं धयाः पूजा याइगु खः -

घनसारप्पदीतेन, दीपेन तमधसिना ।
तिलोकदीपं सम्बुद्ध, पूजयामि तमोनुदं ॥

अर्थ : त्रिलोकया जः समान जुयाः अज्ञान-अन्धकार मदय्काः विज्याःम्ह सम्यक् सम्बुद्धयात थ्व अन्धकार चीकीगु चन्दनादि युक्त थ्व प्रदीपं पूजा याय् ।

भीगु बौद्ध संस्कृतिकथं मतयाःखुन्हु दच्छिया दुने दिवंगत जूगु छेखापाखें थः मदयावपिं छेजःपिं, थःथितपिं लुमंकाः सुगति व निर्वाणया कामना यानाः पुष्प, नैवेद्य, दक्षिणा, मरिचरि छायागुया नापनापं धर्मदानया रूपय् धर्मया सन्देश दुगु गाथा, स्तोत्र, धारणी आदि दुगु पर्चा, पुस्तिका, पुस्तक नं देछाय्गु याः । सीपिनिगु नामं पिकाइगु उगु पर्चा, पुस्तक, पुस्तिकां मरण-धर्म तथा अनित्यया संस्मरण याकाच्वनी ।

सुं नं मनू सीबलय् सीपिनिगु नामं धारणी, गाथा व्वनेगु प्रचलन दु । उकीमध्ये विशेषरूपं लुमंकेबहःगु छपु गाथा दु, गुगु भगवान् बुद्ध महापरिनिर्वाण जुइवं शक्र देवेन्द्र प्रकट याःगु खः । उगु गाथा खः -

अनिच्चावत सङ्गारा - उपादवय धम्मिनो ।
उपज्झित्वा निरुज्झन्ति - तेसं वूपसमो सुखोति ॥

(दीघनिकाय, महापरिनिर्वाण सूत्र)

अर्थ : फुक्क संस्कार अनित्य खः, उत्पन्न जुयाः विनाश जुयावनीगु स्वभाव खः । उत्पत्ति जुइधुंकाः निरोध जुइगु खः । थुपिं संस्कारत उपशान्त जुइगु हे सुख खः ।

गुलि नं परिस्थितिजन्य हेतु प्रत्ययद्वारा उत्पन्न जुइगु प्रत्युत्पन्न धर्मत दु, उपिं फुक्क संस्कार अनित्य खः । पञ्चस्कन्ध (रूप, वेदना, संज्ञा, संस्कार व विज्ञान)या प्रवाहमय थ्व भीगु जीवन छगू हे स्थितिइ मच्चंसे हिलाः पानावनीगु, क्षय, व्यय जुइगु स्वभाव दुगुलिं अनित्य खः ।

यथार्थरूपं दुवालाः स्वःसा संसारय् नित्य धैगु छुं नं मदु, सदां स्थिर जुयाच्चपिं जीवित या निर्जीव वस्तु नं मदु, परिस्थिति नं नित्य मजू । यथार्थतः फुक्क लोक (संसार) प्रज्वलन (सब्बो पज्जलितो) जुयाच्चंगु दु । फुक्क लोक प्रकम्पन (सब्बो लोको पकम्पितो) जुयाच्चंगु दु । थ्व भौतिक व मानसिक तत्त्वं निर्माण जूगु पञ्चस्कन्ध शरीर क्षण-क्षणय् द्रुतगतिं उत्पन्न व विनाश जुयाच्चंगु दु । अभिधर्मय् न्ह्यथनातः कथं छकः चुटकी न्याय्केवलय् र मिखा छकः पति यायगु इलय् करोडौं रूपतत्त्व उत्पन्न जुयाः नष्ट जुइधुंकी । रूपतत्त्वत स्वयां मन भन् १७ गुणां अप्ठः द्रुतगतिं उत्पत्ति, स्थिति, भंग जुयाच्चंगु दइ । पञ्चस्कन्धया प्रवाहमय जीवनय् जन्मया नापं जरा (वृद्धत्व) र मरणं लित्तुलिनाच्चनी । भीपिं मांया गर्भय् च्चनावलय् गजाःगु स्थिति खः, आः समयया प्रवाहनापं छु अवस्थाय् थ्यनेधुंकल विचारणीय, जू । स्रोतं बाःवःगु खुसिया लःया धार (नदीसोतोविय) थें भीगु जीवन नं प्रवाहमय खः । मतया ज्वाला थें (दीपजालाविय) खः । मैनवत्तीया ज्वाला स्वयंवलय् उत्थें थें च्चनी तर मैन फुनावनाच्चंगु याद हे दइमखु, अथे हे खुसिइ लः गनं गन थ्यनेधुंकी । व हे लः न्ह्यानाच्चंगु थें च्चनी, थ्व भीगु भ्रम खः ।

फुक्क संस्कार अनित्य खः धैगु बारे धम्मपद ग्रन्थय् थुकथं गाथा उल्लेख जुयाच्चंगु दु –

सब्बे सङ्गारा अनिच्चाति - यदा पञ्जाय पस्सति ।

अथ निव्विन्दति दुक्खे - एस मग्गो विसुद्धिया ॥

(धम्मपद, गाथाल्याः २७७)

अर्थ : फुक्क संस्कार (नाम, रूप, धर्म) अनित्य खः धकाः गुवलय् प्रज्ञा (विपस्सना) ज्ञानं खंकाःकाइ, उवलय् सांसारिक दुःखं विरक्त जुइ । थ्व हे विशुद्ध जुइगु मार्ग खः ।

भगवान् बुद्धं महापरिनिर्वाण जुइत्यः त्वंवानाविज्याःगु अन्तिम वचन खः –

वय धम्मा सङ्गारा, अप्पमादेन सम्पादेथ

(दीघनिकाय, महापरिनिर्वाण सूत्र)

अर्थ : दक्ख संस्कार व्यय (विनाश) जुइगु धर्म खः, अप्रमादपूर्वक (होशपूर्वक) सम्पादन या ।

भगवान् बुद्धया थ्व अन्तिम वचन नं स्मरणनीय जू ।

महाकारुणिक तथागतं मरण-धर्मयात भीसं न्हियान्हितं लुमंकेमाः धकाः आज्ञा जुयाविज्याःगु दु । न्हितं लुमंकेगु याय्फुसा ल्वापुख्यापु मदइगु, मृत्यु खनाः मग्ग्याइगु, शान्तपूर्वक मरण जुइगु, मरणं लिपा सुगतिइ वनीगु आदि आपालं प्रतिफल दइगु जुयाच्चन ।

मरणानुस्मृति भावना थुकथं याइगु खः -

१. जि म्वानाच्चनागु नित्य मजू (अधुवं मे जीवितं)
२. मरण जुइगु नित्य जुयाच्चंगु दु । (धुवं मे मरणं)
३. अवश्य जि सीमानी । (अवस्संमया मरितब्बं)
४. जि म्वानाच्चनागु हे अन्त्यय् मरण जुइगु नितिं खः । (मरणपरियोसानं मे जीवितं)
५. जि म्वानाच्चनीगु निश्चित मदु । (जीवितं मे अनियतं)
६. सीगु निश्चित खः । (मरणं मे नियतं)

परित्राण सूत्र्य नं मरणानुस्मृति भावना गुकथं याय्मा: धैगु खँ थुकथं उल्लेख जुयाच्चंगु दु -

- ◆ गथे फय् वयाच्चनीथाय् च्यानाच्चंगु मत सिनावनीगु खः, अथे हे आयु क्षय जुया: थ्व शरीर नं क्षय जुयावनीगु जुयाच्चन । उकिं मेपिं मरण जूगु खंका: थः नं मरण जुइतिनि धका: मरणानुस्मृति भावना याय्मा: ।
- ◆ गथे महान् सम्पत्तिशाली व्यक्तिपिं सिनावन, अथे हे जि नं सिनामवंसे गाःगु मखु, छन्हु मखु छन्हु सिना: हे वनीतिनि ।
- ◆ उत्पत्ति लिसेलिसें हे मरण नं सदां ल्यूल् यू वयाच्चंगु दु, गथे प्राणी स्याइमं प्राणी स्याय् अवसर मालाच्चनीगु खः, अथे हे मृत्युं नं जित स्याय् लित्तुलिना: वयाच्चंगु दु ।
- ◆ छुं क्षण हे मच्चूसे न्ह्यावनेगुली उत्साही सूर्य नं लुयावया: सनिलय् बिनावनी थें जीवन नं मरणपाखे व्वाँयवनाच्चंगु दु ।
- ◆ गथे पत्पसा पलख त्वया: मदयावनी, लखय् थहांवइगु लःया प्वप्वःचा तुरुन्त तःज्याइ, सितु घाँय्या च्वाक्य् च्वंगु लःफुति याकनं लुप्त जुयावनी, लखय् कियातःगु ध्वः तुरुन्त हे मदयावनी, अथे हे थ्व शरीर नं खः । तर अथे खःसां थ्व मृत्युयात सुनां नं पनेमफु ।
- ◆ गुपिं अपाय्सकं यशस्वी, बलवान्, पुण्यवान्, ऋद्धिवान्, बुद्धिमान् जुयाबिज्याःपिं बुद्ध, प्रत्येक बुद्धपिंत समेत मृत्युं क्षय यात धाःसा जि थें साधारणम्हेसिगु खँ हे छु ?
- ◆ जीवन रक्षा याय् माःगु आहार आदि प्रत्यय समेत विरूप जुयावनीगु खः, पिनेया शस्त्रादि अले दुनेया रोग आदि उपद्रव नाश जुयावनीगु खः, मिखा फुति याय् मलाकं क्षण-क्षण हे रूपादि इन्द्रिय मरण जुयाच्चंगु थ्व शरीर धका: मरणानुस्मृति भावना वृद्धि याय्मा: ।

अनित्य छगूयात बांलाक थुइकेफत धाःसा दुःख व अनात्मयात नं थुइकेफइ । अनित्य, दुःख व अनात्मयात यथार्थरूपं थुइकेत, खंकेत प्रज्ञाज्ञान मदय्कं मगाः । थ्व हे प्रज्ञापाखें सकतां दुःखं विमुक्तगु अवस्था निर्वाण प्राप्त जुइगु खः । मतयाःबलय् प्रज्ञाया प्रतीक जुयाच्चंगु दीप (मत) छायागु जक मखु धात्थें प्रज्ञाया मत थःथःपिंके प्रज्वलन याय् भगवान् बुद्धं क्यनाबिज्याःगु आर्यअष्टांगिक मार्ग अनुशरण याना: धर्म-पूजा नं याय्नु ।

मतयाः पाःलाः खलःतय्सं याय्माःगु ज्याइवःया त्यवस्थापन

यज्ञमान शाक्य, उपाध्यक्ष

न्यकूजात्रा मतयाः संचालन समिति, २०७४ साल मतयाः पाःलाः

ललितकला व तजिलजिं जायाच्वंगु नेपाःदेय्या केन्द्र स्वनिगल्य परापूर्वकालनिसं न्ह्यानावयाच्वंगु थीथी नखःचखः, जात्रापर्व, यात्रा, सम्यक् महादान आदिमध्ये यलया श्रृङ्गभेरी न्यकूजात्रा मतयाः नं छगू विशेष महत्वं जाःगु पर्व खः । गुंलाथ्व पारुनिसं गुंलागा अमाईतकया लच्छिया ईयात तजिलजिइ तःमिपिं स्वनिगःया बौद्ध नेवाःतय्सं विशेष महत्वं बियाः हनेगु याइ । यल्य गुंलाथ्व पारुनिसं नसंचा इलय् बुद्धगीत (बोगी) न्ह्याकाः मतयाः व श्रृङ्गभेरी न्यकूजात्रा न्ह्यःने वयाच्वंगु दु धकाः सुचं बी ।

थ्व न्यकूजात्रा व मतयाः गुबलय्निसें न्ह्यात धैगु खँय् बःचाहाकलं दुवाले । नेपाःया दकलय् पुलांगु व विश्वसनीय वंशावली धकाः नालातःगु गोपालराजवंशावलीया पत्र २३ स ठकुरीवंशया जुजुपिनि धलखय् रुद्रदेवधुंकाः जयदेव, बलदेव जुजु जूगु व बलदेवधुंकाः बालार्जुनदेव जुजु जूगु धकाः न्ह्यथनातःगु दु । उगु वंशावलीइ बालार्जुनदेव २१ दै ५ महिना राज्य याःगु व बुंगद्यःयात थःगु मुकुट छाःगु खँ नं चयातःगु दु । इतिहासय् बालार्जुनदेवयात बालार्चनदेव धकाः नं न्ह्यथनातःगु दु । यल चुकबहाःया पं. वज्रराज वज्राचार्यया धापूकथं जुजु बालार्चनदेवं ज्येष्ठवर्ण महाविहार, तंगःबहाः (चाकबहाःद्यः धर्मराज लोकेश्वर स्थापना यानातःगु बहाः) निर्माण याःगुया लसताय् मतयाः (दीपयात्रा) न्ह्याकावंगु खः । तर राइट वंशावलीइ जुजु गुणकामदेवं मतयाः न्ह्याकावंगु धकाः न्ह्यथनातःगु दु । बालार्चनदेवं न्ह्याकावंगु मतयाःयात गुणकामदेवं अझ व्यवस्थित यानाब्यूगु खय्माः धैगु विद्वान्पिनिगु धारणा दु । जुजु सिद्धिनरसिंह मल्लं मतयाः चीरकालतक मदिक्क न्ह्यानाच्वने फय्मा धकाः भिंगु मनसुवा तयाः नवबाजाया व्यवस्था यानाः यलया भिंगू त्वाःयात पालंपाः मतयाः न्ह्याकायंकेंगु जिम्मेवारी बियाबिज्यात । सिद्धिनरसिंह मल्लं यानावंगु व्यवस्थाकथं हे आःतक नं यलया भिंगू त्वालं पालंपाः पाः फयाः व्यवस्थितरूपं मतयाः न्ह्याकावयाच्वंगु दनि । व भिंगू त्वाः थथे दु -

(१) क्षेत्र नं. १ नःबहीत्वाः	(२) क्षेत्र नं. २ मंगःत्वाः
(३) क्षेत्र नं. ३ ज्याबहाःबहीत्वाः	(४) क्षेत्र नं. ४ इखाछें, नागबहाःत्वाः
(५) क्षेत्र नं. ५ गाःबहाःत्वाः	(६) क्षेत्र नं. ६ हौगःत्वाः
(७) क्षेत्र नं. ७ ओकुबहाःत्वाः	(८) क्षेत्र नं. ८ इखालखुत्वाः
(९) क्षेत्र नं. ९ कोबहाःत्वाः	(१०) क्षेत्र नं. १० सौगःत्वाः ।

थुगु व्यवस्थाकथं थुगुसी नेसं ११३७ (विसं २०७४) स क्षेत्र नं. ४ इखाछें, नागबहाःपाखें मतयाः न्ह्याकाच्वंगु जुल ।

मतयाः यात्राय् भक्तजनपिं थःथःगु श्रद्धाकथं हर्षोल्लासपूर्वक व्वति काय्गु याइ । मतयाःबलय् थःगु छेंजः वा सुं थःथिति दिवंगत जूगु दुसा इपिं दुर्गतइ मलाःसे सुखावती भुवनय् बास लाय्मा धकाः कामना यानाः मत, देवा, धुं, धुपाँय् च्याकाः जाकि, कपू, निसलाःमरि छायाः स्तोत्र ध्वानाः छायावनेगु परम्परा दु । थुगु

मतया: गुंलागा दुतियाखुन्हु सुथय् नसंचा इलंनिसें न्ह्याइ । मतया: न्ह्याकेत दकलय् न्हापां स्वम्ह गुरुजुपिं च्वनाविज्याइ । वसपोल स्वम्हमध्ये मूलपुरोहितकथं नागबहा:या खिचागुभा:जु च्वनाविज्याइ । लिसें वसपोलयात ग्वाहालि याय्त इलाननिपाखें छम्ह व इखाछेंपाखें छम्ह याना: निम्ह गुरुजुपिं च्वनाविज्याइ । इखाछेंया गुरुजुं धारामण्डलं भूमि-शोधन यानाविज्याइ । इलाननिया गुरुजुं पोतायुं मण्डल च्वनाविज्याइ । नागबहा:या मूलपुरोहितं पञ्चोपचार सहित कोत: ज्वना: पूजा यानाविज्याइ । वसपोल गुरुजुपिन्त ग्वाहालि याय्त वइपिसं जजंका (यज्ञोपवीत वस्त्र) छायागुया नापनापं धुं, धुपाँय्, ध्वजापताका नं छानाविज्याइ । भक्तजनपिसं जाकि, सिन्ह:, धुं, धुपाँय्, कपू, मरि, फलफूल, हल: दक्षिणा छायागु याइ । गुलिसिनं चैत्य, धर्मधातु, क्वा:पा:द्य: थेंजा:गु मूलदेवतायात अष्टाङ्ग दण्डवत (म्हधू दाय्गु) यानावइसा गुलिसिनं महादीप च्याकावइ । गुलिसिनं सीमत च्याका: तुतिइ घंगला न्ह्याना: छ्यालिं-छ्यालिं स:वय्का: मतया: वइ । उकथं न्ह्यानावइगु घंगलाया सलं मतया:या वातावरणय् मेकथंया हे रौनक उत्पन्न याना: न्ह्याइपुकावी । थौंसिवें २०-२५ दँन्त्य: मिजपिसं हाकुपतासिया जामा सिना: मिसापिनिगु ख्वा:पा: पुया: कल: ज्वना: पञ्चकामयात क्षय याय्गु वा च्याकाछ्वय्गुया प्रतीकस्वरूप पञ्चसूत्रकाया मत बियावय्गु प्रचलन दुगु ख: । तर छायाथें मस्यू, थौकन्हय् उगु प्रचलन खनेमन्त । मतया:बलय् महाद्यवं नं बुद्ध, बोधिसत्वया परिक्रमा याना: पूजा या:वइगु परम्परा दु । थुकियात मतया:या विशेष उल्लेख्य पक्षया रूपय् चित्रण याय्फु । गुलिं भक्तजनपिसं जाकिचुंया शंख दय्का: गुरुजुपाखें संकल्प याका: क्वा:पा:द्य:, धर्मधातु, चैत्यया न्ह्य:ने अर्घ यानावइ । दकलय् लिपा मतया:पा:ला: कजीकथं त:प्वा:गु देवा च्याका: मतया: क्वाचा:गु संकेतकथं बजि, चि, पालु, मरि, दक्षिणा तया: निसला:पा: छायावइ ।

मतया:यात सुथालाक्क न्ह्याकेत मतया: पा:ला: पुचलं याय्मा:गु ज्या थुकथं दु -

- (१) मतया: संचालन समितिपाखें भिदँ न्ह्य: हे वाल:पा:ला: धका: पा:ला:तय्गु धल: दय्की । गथेकि, विसं २०८४ सालया लागि थुगुसी विसं २०७४ सालं भिंखुम्हेसिगु धल: दय्केगु ।
- (२) वाल:पा:ला: धल: दय्का: वसपोलपिन्त पत्रमार्फत् सहलह ज्याभवलय् व्वनेगु ।
- (३) पा:ला: व वाल:पा:ला:पिं निखलकं तया: म्हसीकेगु लिसें वाल:पा:ला:पाखें याय्मा:गु ज्या नं कनेगु ।
- (४) वाल:पा:ला:पिन्सं न्ह्यानाच्वंगु मतया:यात सुथालाक्क न्ह्याकेत पा:ला:तय्त ग्वाहालि याय्गु । थुकिं याना: थ:गु पा:बलय् याय्मा:गु ज्याया बारे सीकेगु ह्व:ता: चूलाइ ।
- (५) मतया: क्वाचालकि वाल:पा:ला:पिसं भिदँलिपाया मतया:पा:ला:या जिम्मेवारी कया: भिंखुम्ह पा:ला:त च्वना: मुना: सहलह व्याका: भिदँलिपाया लागि कोष दय्केगु वा गुकथं न्ह्यावनेगु धका: क्वा:छीगु ।
- (६) पा: काय्धुनकि भिदँलिपा वइगु मतया:तकया दुने सुं गुम्ह पा:ला: मदयावंसा वया सन्तानपिन्सं मतया: न्ह्याकेमा:गु जुल । थ्व नियम, परम्परा नं ख: ।
- (७) वाल:पा:ला:कथं त्वा:बहा:यापिं सकलें मुना: बुद्धगीत (बोगी) व्वना: खिंवाजा, धा:वाजा थाना: यल नगरया भिंन्याबहा: भिंन्याबही चा:ट्यूवनेगु । गथेकि विसं २०७३ सालं वनागु ।
- (८) गणेशपूजाखुन्हु त्वा:यापिं सकलें धा:वाजा सहित मुना: मतया: न्ह्याकूगु त्वालय् वना: पा: का:वनेगु । अन वनीपिं सकलसित पा:ला:पाखें चिपं थीका: यंकेगु । पा:व्व कयाहया: पा:ला:या थकालीया छेंय् त:वनेगु ।
- (९) मतया: न्ह्याकेगु दँ - गुंलाथ्व पारुया छुन्हुन्ह्य: (बोगी वनेगु दिंया सनिलय्) हिरण्यवर्ण महाविहारय् विराजित वज्रसत्त्वया न्ह्य:ने कजीवाजा (खिं), धा:वाजा, दम्ब:खिं व बोगी वनीपिन्त मतया: पा:ला:पिन्सं चिपं थीका: हय्गु ।

- (१०) गुंपुन्हिया छन्हुन्ह्यः बहनी क्वन्ति महाद्यः पुखुली तइखुन्हु नवबाजा थाःवनीपिन्त नं चिपं थीकाः यंकेगु ।
- (११) पाःलाःखलःपिन्सं मतयाः वनीपिं गुरु, पुरोहितपिन्त माःगु ज्वलंत उपलब्ध यानाबीगु । गथेकि, ध्वाँय, जजंका, नीबजि, सिन्हः, ध्वजापताका, स्वां आदि । लिसें मतयाः वइपिन्त भारु, मरि, निसलाःपाःया नं व्यवस्था यानाबीगु ।
- (१२) मतयाःखुन्हु गुरुजुपिं स्वम्ह लिसलिसें ग्वाहालि याःपिन्त पालंया व्यवस्था याय्गु ।
- (१३) धंजल्या (सापारु)खुन्हु हिरण्यवर्ण महाविहारय् मतयाःया निम्ति धाःबाजा सहित द्यः काःवनेगु । इमित नं चिपं थीकाः यंकेगु ।
- (१४) गणेशपूजाबलय् पाःलाःपिन्सं नं सश्रद्धा ब्वति काय्गु । गणेशपूजा नं मतयाःया छगू अंश जूगुलिं पाःलाःपिंसं ब्वति काय्माःगु जुल ।
- (१५) मतयाःखुन्हु मतयाः वक्वसित पाःलाःपाखें भारु मरि बीगु ।
- (१६) बालःपाःलाःपिनिगु कर्तव्य - न्यकूजात्रा मतयाः संचालन समितिपाखें बालःपाःलाःकथं ब्वनापौ वा इनापपौ वइबलय् ब्वनापौयात सहर्ष स्वीकार याय्गु । थःगु त्वाल्य जुइगु थुगुकथंया धार्मिक-सामाजिक ज्याखँय् निःस्वार्थरूपं ब्वति काय्गु सकलसिया कर्तव्य खः । जन्मय् छकः पाः वइगु व धर्मय् नं ल्वःगु, कर्मय् नं ल्वःगु ज्याखँ जुयाः पाःलाः जुयाः तन-मन-धनं ब्वति काय्दैगु अहोभाग्यया खँ नं खः ।
- (१७) दच्छि न्ह्यःनिसें दाफा भजन खलःपाखें नवबाजाया निम्ति थीथी बाजा स्यनेगु ज्या न्ह्याकेगु ।
- (१८) कजीबाजाया लागि इखाछेंत्वालं बाजंया प्रशिक्षण न्ह्याकेगु । बुद्धगीत हालेगु प्रशिक्षण निला न्ह्यःनिसें न्ह्याकेगु । थ्व नं इखाछेंत्वालं न्ह्याकेगु ।
- (१९) कजीबाजा, धाःबाजा थानाः बुद्धगीत ब्वनाः मतयाः बालःपाःलाःया जिम्मेवारीकथं दच्छिन्ह्यः नगर चाःह्यूवनेगु, नगर चाःह्यूवनीपिन्त भारु याकीबलय् माःकथं ग्वाहालि याय्गु ।

मतयाः पाःलाःया व्यवस्था हिरण्यवर्ण महाविहार सर्वसंघपाखें याय्गु जुइ । इखाछें नागबहाःया क्षेत्र दुने लाःगु देगुपूजा कवः (खलः), वही व कचाबहाःपाखें क्वय् च्वयातःकथं छसिकथं पाः वइ -

(१) कय्गू खलः	(२) कसाः खलः	(३) चिभाः चुक खलः
(४) न्याप्वः खलः	(५) घोडा खलः	(६) कचिमाय् खलः
(७) नेवा खलः	(८) याकः खलः	(९) पौषा खलः
(१०) धृष्ट खलः	(११) याकःछें खलः	(१२) ससुननि ताजाःफः खलः
(१३) धाखाः खलः	(१४) लावं खलः	(१५) हँय् खलः
(१६) पंमा खलः	(१७) भैलः खलः	(१८) खिचाग्वाः खलः
(१९) मिच्छुवर्ण महाविहार	(२०) द्वारिका बहाः	(२१) गोपिचन्द्र महाविहार
(२२) नापिचन्द्र महाविहार	(२३) सुवर्ण महाविहार	

मतयाःपाःलाःपिनिगु नांधलः थुकथं दु -

भिदँन्ह्यः विसं २०६४ सालं पाःफय्धुकूपिं दुजःपिनिगु नांधलः

(१) टंकमान शाक्य	चाकुपात
(२) तेजवज्र वज्राचार्य	क्वालखु
(३) मणिरत्न शाक्य	कोबहाः
(४) रत्नमान शाक्य	पूच्व

(५) काजीरत्न शाक्य (महाद्यः)	इलाननि
(६) सिंहमान शाक्य	इखाछै
(७) कुलरत्न शाक्य	प्या:पुखू
(८) सुशीलवज्र वज्राचार्य	क्वालखु
(९) ज्ञानबहादुर धाखा:	क्वालखु
(१०) गौतमरत्न शाक्य	इलाननि
(११) रोजन शाक्य	ससुननि
(१२) योगबहादुर (माइला) शाक्य	आल्को
(१३) मोतिरत्न शाक्य	इलाननि
(१४) मणिरत्न धाखा:	अकिबहा:
(१५) लेखहर्ष शाक्य	भक्तापोल
(१६) अशोक (लावं) शाक्य	कुतिबहा:

अथे हे थुगुसी विसं २०७४ सालया पा:ला:

(१) जुजुरत्न धाखा:	पूच
(२) चन्द्रमान शाक्य	इलाननि
(३) स्व. धर्मरत्न शाक्य (महेश)	इकुननि
(४) स्व. गुणरत्न शाक्य (कीर्तिरत्न)	त:फा:ल्वहं
(५) स्व. वीरबहादुर शाक्य (दिनेश)	नागबहा:
(६) बाबुकाजी शाक्य	इखाछै
(७) स्व. रत्नबहादुर (भाइ) (सुसन)	नागबहा:
(८) बुद्धरत्न शाक्य (कचिमाय्)	ज्यावलाख्य:
(९) इन्द्रबहादुर शाक्य (पौषा)	ज्यावलाख्य:
(१०) काजीबहादुर शाक्य	मानभवन
(११) रुद्रराज शाक्य	धलायचा
(१२) नवरत्न शाक्य	छैको
(१३) स्व. कदमबहादुर शाक्य (सरोज)	नागबहा:
(१४) सूर्यबहादुर शाक्य (लावं)	कुतिबहा:
(१५) स्व. सानुकाजी शाक्य (विपिन)	इलाननि
(१६) स्व. आशारत्न शाक्य (तुकं) (रोजन)	पतको

विसं २०८४ सालया वाल:पा:ला:पिनिगु नांधल:

(१) प्रज्ञारत्न धाखा:	अकिबहा:
(२) कृष्णज्योति वज्राचार्य	इखाछै
(३) नीलरत्न शाक्य	नागबहा: (आल्को)
(४) नरेन्द्रराज शाक्य (माइला)	इखाछै
(५) हेराकाजी शाक्य	नागबहा: (खतल)
(६) बुद्धरत्न शाक्य (सानु)	भुल्बु

(७) बाबुकाजी वज्राचार्य	इलाननि (आल्को, खतल)
(८) नेमरत्न शाक्य	नायलखु
(९) गजराज शाक्य	इलाननि (ज्यावलाख्यः)
(१०) रत्नवीर शाक्य	पतको
(११) दीर्घमुनि शाक्य	इखाछें
(१२) छत्रराज शाक्य जेठा	नागबहा:
(१३) राजेन्द्र शाक्य	क्वालखु
(१४) तीर्थरत्न वज्राचार्य	क्वालखु
(१५) हर्षरत्न शाक्य (पौषा)	ससुननि
(१६) गणेशमान शाक्य	इखाछें

मतया:पा:ला:पिन्सं मतया: सुथांलाक्क न्ह्याकेत क्वय् न्ह्यथनात:थें हलज्वलं ता:लाकेमा:गु जुल -

(१) चायागु गुल्पा	२००० थान
(२) गुल्पायात जाकि व दक्षिणा	
(३) चायागु निसला:पा:	२०००
(४) निसला:यात बजि	
(५) निसला:यात चि, पालु	
(६) निसला: मरि	२०००
(७) पोतायुचुं	
(८) ह्याउँसिन्ह:, म्हासुसिन्ह:	
(९) जजंका	
(१०) गुरुजु स्वम्हेसित ह्याउँगु लं	३
(११) गुरुजु स्वम्हेसित बेतालि	३
(१२) कसा:गा	३
(१३) ध्वाँय्	२०००
(१४) भारु मरि	२५००

(१५) गुरुजु स्वम्हेसित मतया:खुन्हु पालं

(१६) बाजा खल:पिन्त स्वक: चिपं थीकेत पञ्चाकुशया व्यवस्था याय्गु ।

(१७) थुगु मतया: न्ह्याकेत आवश्यक खर्चया लागि पा:ला:तय्सं थ:पिं हे न्ह्यज्याना: कोष दय्केगु ।
मगा:गु खर्चया लागि बजेट दय्का: न्यकूजात्रा मतया: संचालन समिति, इखाछें, नागबहा: क्षेत्र नं
४ यात ल:ल्हाना: खर्चया लागि इनाप याय्गु ।

थुकथं त्वा:बहा:या सकल दाजुकिजा, तताकेहेपिं व पा:ला:खल:त मुना: सहलह व्याका: मतया: सुथांलाक्क,
न्ह्याइपुक, अ:पुक्क याउँक क्वचाय्केगु जुइ । अस्तु ।

भवतु सब्ब मंगलं

सन्दर्भ सामग्री

न्यकूजात्रा मतया: २०६४ स्मारिका

WEL-COME CRAFT CENTER

Show Room

Way to Golden Temple

Patko-16

Tel.: 01-5542034

Proprietor

Subin Shakya

98510-05650

*Manufacturer, Wholesaler & Exporter of
Silver Jewellery & Statues*

Rajendra Dhakhwa

Mob. : 9841 246440

Rohan Dhakhwa

Mob. : 9841 871411

Tri Bodhi Art Center

*Showroom : Khochhen, Patan | Residence : 358, Nagbahal, Patan-16
Phone : 01 5538989*

छत्र शाक्य

पसल : ५५४६९९३

घर : ५२३९७३७

मो : ९८४९९०२२८९

हारति माँ ज्यासः पसः

टंगल, ललितपुर

यहाँ सुन, चाँदी तथा हिराका गरगहनाहरू अर्डर बमोजिम तयार गरिन्छ ।

KOTO RESTAURANT & BAR

Durbar Marg

Tel : 4226025

P.O. Box : 1137

Branch

Kathmandu: Thamel

Tel : 4256449,

Pokhara : Lake Side

Te: 061-531414

Japanese Food

Opening House

11:30 - 3 PM

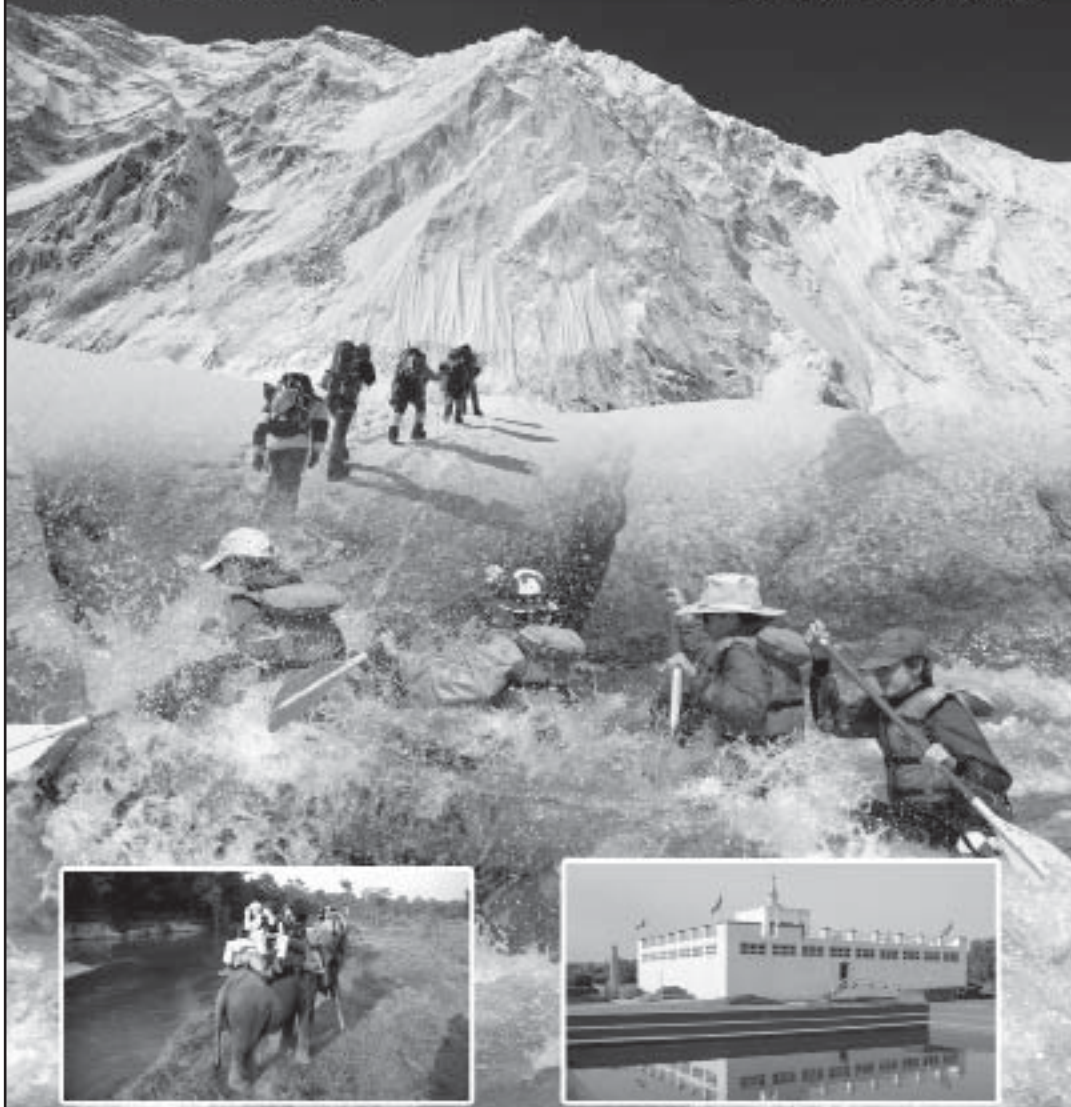
6 PM - 9:30 PM

Contact Person

Mr. Rajendra Shakya

Managing Director

Mr. Sumed Shakya

Jatak Tours & Travels

Manbawan, Lalitpur

PO Box: 10949 | Tel : 977-1-5549610, 5549609

Fax : 977-1- 5541272 | Email Address : jatak@mos.com.np

Web Site : <http://www.jaktours.com.np>

गुंलाधर्मको महत्व

शंकर जोशी

नेसं ११३७ गुंलाध्वः, श्री शाके सम्बत् १९३९ विसं २०७४ श्रावण शुक्लपक्ष प्रतिपदा तिथि ९ गते सोमवार दक्षिणायनं वर्षतुः साधारणम् संवत्सरको एकाविहानै ब्रह्ममुहूर्तको समयदेखि नै गुंलाधर्मारम्भ हुन्छ । प्राचीनकालमा श्रृंगकेतु राजालाई उद्धार गर्न चैत्य स्थापित गरी राजाको उद्धार भएको संस्मरणमा प्रतिस्थापित भएकोले यो गुंलाधर्म मानिआएको हो ।

ज्योतिरूपी श्री स्वयम्भू महाचैत्य विराजमान भएको बुद्ध जन्मभूमि नेपालको बौद्ध परम्परा अनुरूप प्रचलनमा आइरहेको बुद्धधर्म, बौद्ध संस्कृति, बौद्ध कला, बौद्ध आदर्श बोकेको अति नै गौरवमय ऐतिहासिक गुंलाधर्मको महिमा अति नै प्रसिद्ध रहेको छ । यो गुंलाधर्मको मूल स्रोत श्री स्वयम्भू महाचैत्य नै हो । त्रिकाल बुद्ध भगवान्हरूद्वारा प्रशंसा गरिएको विहार विहारमा पाठ हुँदैआइरहेको आर्यनामसंगीति पनि यही पंचबुद्धको ज्ञान पंचज्ञान संग्रहको रूपमा मानी आइरहेका छौं । यही कारण हो कि श्री स्वयम्भू धर्मधातु वागीश्वर र आर्यनामसंगीति यी दुवै भिन्नाभिन्नै नभई एउटै हो ।

क्रियातन्त्र, चर्यातन्त्र, योगतन्त्र र अनुत्तर योगतन्त्रबाट उत्पत्ति भएको बाह्य, गुह्य, अभ्यन्तरको देवी, देवताहरूले समेत धारण गरेको पंचभूषण चक्री, कुण्डल, कण्ठी, रुचक, आदिलाई विचार गरी हेर्दा भने यही नै पंचबुद्धको पंचज्ञानको प्रतीकात्मक रूप हो भनी तन्त्रमा उल्लेख भएको पाइन्छ । हामीले पूजा आराधना गरिआएका देवीदेवताहरूको उत्पत्ति यही पंचबुद्धको कुलबाट भएको मानिन्छ । श्री स्वयम्भू भगवान् बौद्ध, शैव, वैष्णव, यी तीनै संप्रदायको पूजनीय तीर्थस्थल हो ।

गुंला महिना धर्मकर्मको लागि किन प्रसिद्ध भयो भन्ने विषयमा विस्तृत अध्ययन गरी हेर्दा अनेक प्रकारको दुर्लभ योग फेला परेको कारणले गर्दा नै अन्य महिनामा भन्दा यो महिना अति उत्तम मानेको पाइन्छ ।

नेपालमा बौद्ध, शैव, शाक्त, वैष्णव, सौर, गाणपत्य, कापालिक, नाथ आदि सम्प्रदाय प्रचलनमा रहेका छन् । नेपालमा रहेका प्रसिद्ध देवस्थल, बहाःबही, मन्दिर, गुम्बा र मठ आदि जति पनि रहेका छन् तीमध्ये सबैभन्दा पुरानो, सर्वोत्तम चैत्य कुलनायक श्री स्वयम्भू महाचैत्य हो । गुण, गौरव एवं उच्चकोटीको दर्शन-ज्ञानको प्रतिनिधित्व गर्दै आइरहेको ज्योतिरूप श्री स्वयम्भू महाचैत्यलाई सर्वोपरि स्थान दिई भावभक्ति गर्ने विशेष अवसर यही गुंला महिना नै हो ।

प्राचीनकालमा श्रृङ्गेकेतु राजालाई उद्धार गर्न चैत्य स्थापना गरी राजाको उद्धार भएको संस्मरणमा प्रतिस्थापित चैत्यको महिना भएकोले यो गुंलाधर्म मानिआएको हो ।

अतीतकालमा राजा सर्वानन्दले पञ्जदान पर्व आयोजना गरी श्री दीपंकर तथागतलाई निमन्त्रण गरेको उपलक्ष्यमा दीपावती नगर निवासी गुइतःनकिंले अति कष्ट सहेर सम्यक् आजीविका गरी पञ्जदान

गरेको पुण्य तिथि गुंला महिना नै हो ।

चतुर्युग - सत्य, त्रेता, द्वापर, कलियुगमध्ये कलियुगको प्रारम्भ श्रावण महिनामा भएको हो । यस युगमा पाप, क्लेश, लडाईँ, भगडा, काटमारमा अभिवृद्धि हुने हुँदा कलियुगको दोष निवारणको लागि धर्मकर्म गर्ने महिना यही गुंला महिना हो । त्यसैले एकाविहानै बह्ममुहूर्तमा उठी वागमतीमा गई तीर्थ स्नान गरी देवस्थल गई नामसंगीतिको स्तुति गरी भद्रको प्रणिधान, धारणी आदिको पाठ गरी, भजनकीर्तन, धर्मोपदेश श्रवण गरी श्री स्वयम्भू धर्मधातु स्वरूप विभिन्न प्रकारका चैत्य, स्तूप, धर्मधातु, वज्रधातु, बुद्ध, बोधिसत्व, आर्यतारा, प्रज्ञापारमिता, आदि देवीदेवता प्रदक्षिणाको सिलसिलामा सुमधुर वाद्यवादन, धाः, खिं, दम्बःखिं, नाय्खिं, मृदंगको तालमा श्रृङ्गभेरी न्यूकू मुखले फुकी बुद्धगीत गाएर बहाःबहीमा बोगी जाने प्रथा सिंहकेतु राजाको उद्धार गरी भद्रश्रृंगिकेतु नामाकरण भएदेखि नै गुंलाधर्म मानी बोगी जाने प्रचलनमा आएको हो ।

स्रोत

शाक्य, हेमराज, नेसं १११७, गुंलाधर्मया महत्व व थ्वया ज्याभवः । ललितपुर : हिरण्यवर्ण महाविहार, तारेमाम् संघ ।

Amogh Dhakhwa
Managing Director

Nepal Craft Gallery

Since 1971 AD

GPO Box : 282, Chakupat, Lalitpur-10, Kathmandu, Nepal
Tel : +977-1-5260952, 5260953
Mobile : +977-9851047678, Fax : +977-1-5260297
E-mail : amogh45@gmail.com
URL : www.productsofnepal.com, www.feltsofnepal.com

MANUFACTURING & EXPORT HOUSE

मतयाःया छगू लू

काजीमान डंगोल

दैय्दैसं गुंलागा द्वितीयाखुन्हु यलय् जुइगु मतयाः जात्रा स्वनिगःया छगू ज्वःमदुगु नेवाः संस्कृति खः । नेवाः बौद्ध संस्कृतिकथं गुंलां भगवान् बुद्ध, बोधिसत्वपिनिगु पूजा-अर्चना याय्गु चलन दु । मतयाः जात्रा थ्व हे गुंलादुने लाःगु छगू जात्रा खः । थुगु जात्राय् स्वनिगःया थीथी थासं द्वलंदः मनूतय्सं ब्वति कयाचवनी । जात्राय् यल नगरया थीथी त्वाः, बहाःबही, ननि, चुक, लाछिइ च्वंगु चैत्य, धर्मधातु आदि बौद्ध देवस्थल चाःहिलाः पूजा याइ । पूजाय् धुं, धुपाय्, कपू, इताः, स्वां, जाकि, मरिचरि, दक्षिणा आदि छायागु याइ । दच्छिया दुने मदयावंपिं छेँजःपिनिगु आत्मायात शान्ति दय्मा, सुखावती भुवनय् बास लाय्मा धैगु कामना यानाः दुर्गतिपरिशोधन धारणी, आर्यनामसंगीति स्तोत्र आदि थीथी धारणी, स्तोत्रया सफू, पुस्तिकात नं छायावनेगु याइ ।

मतयाः धैगु सिद्धार्थ गौतमं मारगणयात बुकाः बोधिज्ञान प्राप्त याःगु लसताय् वसपोलयात सकल देव, दानव, मनुष्य, गन्धर्व, किन्नर, ऋषिमुनि, नाग, यक्ष, ख्याः, कवं आदि सकलें वयाः पूजा याःवःगु खः । उकिया हे लुमन्तिइ थौतक नं मतयाः जात्रा न्ह्यानाच्वंगु खः धाइ । मतयाःबलय् थीथी रूपरंग, भेषभूषायापिं मनूत पूजा वइगु भीसं खनाचवनागु हे खः । उकी महाद्यः व वया गण नं वइगु भीसं खनाचवना । इपिं देवगणया प्रतिनिधि खः । थीथी ख्वाःपालं पुयाः धेंगेग्वारा जुयावइपिं लाखय्या प्रतिनिधि खःसा सिं, रबर आदिया नाग दय्काः ज्वनावइगु नागया प्रतिनिधि खः धाइ ।

उकथं थीथी रूपरंग, भेषभूषाय् वइपिमध्ये हाकुपतासिया जामां सिनाः थीथी तिसां तियाः ख्वाःपाः पुयाः मिसा जुयाः कलः ज्वनाः मत बियावइपिं सु खः ? मतयाः वइपिं मेमेपिं भक्तजनसिबें थुपिं विशेष आकर्षक नं जू । सुनापं न्वंतुइगु, खँल्हाय्गु याइमखुपिं थुपिं सुया प्रतिनिधि खः ? थ्व सन्दर्भय् समाजय् निगू प्रकारया बिचाः ब्वलनाच्वंगु खनेदु ।

छगू बिचाःकथं थुपिं कुविद्या सय्कातःपिं, मेपिन्त दुःख बीपिं, तन्त्रमन्त्र सःपिं पःसंतय्गु प्रतिनिधि अथवा पःसंतय्गु रूपय् वःपिं खः । उकिं धात्थेंयापिं पःसंतय्गु थुपिं थःपिन्त हिस्याःवःपिं, हाय्कःवःपिंकथं कयाः इमिगु ताई स्वय्कथं मन्त्रया बलं इमित दुःख बीफु, बेइज्जत याय्फु । उकिं थुगु रूपय् वइपिं भक्तजनतय्सं थःपिन्त सुनां नं थीमफय्क, सुनां नं दुःख बीमफय्क सकसिनं तारण तयाः जन्तर घानाः जक वइ ।

मेगु बिचाःकथं सिद्धार्थ गौतम बोधिज्ञान प्राप्त याय्गु लागि बोधिवृक्षया क्वय् च्वनाः ध्यान-तपस्या यानाच्चंगु इलय् वसपोलया तपस्या भंग याय्गु लागि मारगणया अधिपति कृष्णबन्धुं थःपिनि धुँखाः, सलखाः, किसिखाः, भालुखाः वःपिं विचित्र-विचित्रपिं सेनात छवयाः थीथी प्रकारया शस्त्रअस्त्र प्रयोग याकाः नं वसपोलयात विचलित याय्मफुसेलि कृष्णबन्धुं मेगु हे योजना दय्कल । उगु योजनाकथं वं थः म्थ्याय्पिन्त सःताः कामरागं चिनाः वयागु ध्यान-तपस्या भंग याय्त उजं बिल । वया म्थ्याय्पिं अप्सरात सिद्धार्थया न्ह्यःने वनाः स्वीनिता प्रकारया मायाजाल क्यन । अथे धैगु इपिमध्ये गुलिसिनं फिसिं न्हिलाः क्यनेगु, गुलिसिनं केलेहें मिखां स्वय्गु, गुलिसिनं मस्वयाथें च्वंक वेक्कः मिखां स्वय्गु, गुलिसिनं ल्हाः थछुवयाः याक्व उलाः क्यनेगु, गुलिसिनं दुरुपा क्यनेगु, गुलिसिनं प्याखं हुलाः क्यनेगु, गुलिसिनं गुह्यअंग हे क्यनेगु आदि अनेक प्रकारं यौनजन्य हाउभाउ यानाः क्यनाः नं मजिसेलि “जिपिं छलपोलनाप रसरंग याय् धकाः वयापिं खः, देवगण, मनुष्यगणपिन्त सुखभोग याके धकाः जन्म जुयापिं खः, याकनं दनाविज्याहुँ, बोधिज्ञान लाय्गुली चित्त तयाविज्याय्मते” धकाः तक नं धाल । अय् नं वसपोलयात विचलित याय्मफु । वसपोलं बोधिज्ञान प्राप्त यानाविज्यात, बुद्ध जुयाविज्यात । अथे जुसेलि सकलें मारगणत क्षमा फवनेकथं वसपोलयागु पूजा याःवन । व हे भवलय् सुन्दरी अप्सरात नं बुद्धया पूजा याःवंगु जुल । मतयाःबलय् थथे खाःपालं पुयावइपिं मनूत इपिं सुन्दरी अप्सरातय्गु प्रतिनिधित्व यानाःवःपिं खः धैगु मान्यता नं दु ।

ल्यासेपिं, बांलाःपिं सुन्दरी अप्सरात अथें हे बांलाइगु, उकिसनं बांलाक वसतं पुनाः, तिसां तियाः समाः यानावनीबलय् भन् हे बांलाइगु जुल । अज्याःपिं मिसात खनीबलय् सकिसियां मिखा वनीगु, सकिसिनं स्वइगु, मिजंत आकर्षित जुइगु स्वाभाविक खः । मिजंत जक मखु मिसातय्सं नं अथे स्वय्गु याः । मिसात ला भन् ईर्ष्या याइपिं, डाह याइपिं नं दु । तन्त्रमन्त्र सःपिं मनूतय्सं कुदृष्टि तय्फु, मोहनी तय्फु, दुःख बीफु । तन्त्रमन्त्र सःपिं मनूतय्सं इमिसं सिनावःगु पर्सि तक नं कुर्केफु धैगु धापू दु । उकिं अज्याःगु दुर्व्यवहारपाखें बचय् जुइत, सुनां नं थीमफय्क सुरक्षित जुयावनेगु लागि हे तारण तयावनीगु खः ।

थुगु रूप व भेषय् मतयाः वनीपिन्सं छुंछुं नियम पालन याय्माःगु प्रचलन दुगु खँ न्यनेदु –

- १) म्वःल्हुयाः शुद्ध जुइमाःगु ।
- २) तारण तय्माःगु अर्थात् जन्तर घाय्माःगु ।
- ३) थः हे पुचःयापिं पासापिं बाहेक मेपिलिसे खँल्हाय्मज्यूगु ।
- ४) च्वलापतिं व अंगूपतिनय् बाःन्हाःअंगू न्ह्याय्माःगु ।
- ५) लप्पाय् भिम्पू, छुस्यापू घाय्माःगु ।
- ६) गःपतय् भिम्पूमाः, म्वहःमाः क्वखाय्माःगु ।
- ७) मेपिन्सं ब्यूगु छुं नं नसा ग्रहण याय्मज्यूगु ।
- ८) खाःपाः तय्न्ह्यः पूजा यानाः सिन्हः तिकाः मत बीमाःगु ।
- ९) खाःपाः तय्धुंकाः कलखय् मत च्याकाः पिखालखुइ मत बियाः छैनं पिहांवनेमाःगु ।
- १०) मतयाः क्वचाय्काः लिहांवःम्हेसित पिखालखुइ तयाः पूजा यानाः मत बियाः दुकयाः खाःपाः लिकाय्गु याइ ।

(साभार : धिमय्-पौ, दँ ११, थ्यंल्याः ५४, नेसं ११३३, पृ. ३-४)

गुंलाया महिमा व बोगी : छगू म्हसीका

शुक्रराज शाक्य, हःखा

महाकारुणिक तथागत शाक्यमुनि सम्यक् सम्बुद्धया पवित्र जन्मभूमि नेपाःदेय् धर्म-संस्कृतिइ यक्व तःमिगु देय् खः । थ्व नेपाःमितय्गु निम्ति अतिकं गौरवया खँ खः । धर्म व संस्कृति धैगु हे मनू मात्रया जीवनय् जन्म-संस्कार भिंकाः सम्यक्, सुसभ्यकथं म्वाय्गु माध्यम खः । धर्म व संस्कृतियात राष्ट्रया प्राण धाःसां पाइमखु । धर्म व संस्कृतिपाखें हे देय् व जातिया म्हसीका बियाच्चंगु दइ । उकिं धर्म व संस्कृति म्वानाच्चंसा जक देय् व जातिया नं अस्तित्व दयाच्चनी ।

थ्व हे परिप्रेक्ष्यय् नेपालमण्डलय् दच्छियंकं भिनिगू महिनाय् थीथी धार्मिक एवं सांस्कृतिक पर्व हनावयाच्चंगु दु । उकीमध्ये आपालं महत्वपूर्णगु, बिस्कंगु सांस्कृतिक व धार्मिक ज्याभवः दुगु गुंला महिना खः । ज्योतिरूप श्री स्वयम्भू महाचैत्य विराजमान जुयाच्चंगु नेपाःया परम्पराकथं बुद्धधर्म, बौद्ध संस्कृति, बौद्धकला, बौद्ध साहित्य आदि विशेषतां जायाच्चंगु गुंला धर्मया महिमा राष्ट्रिय व अन्तर्राष्ट्रिय क्षेत्रय् नं अतिकं प्रसिद्ध जुयाच्चंगु दु । गुंला धर्म नेपाःदेय्या थःगु हे मौलिक विशेषतां जाःगु, महत्वपूर्णगु, च्वन्त्याःगु धार्मिक सांस्कृतिक सम्पदा खः । वास्तवय् श्री स्वयम्भू महाचैत्यया आनुभावं उच्चकोटीगु आदर्शप्रति परिलक्षित यानाः पूर्वाचार्यपिंसं नेपाःया बौद्ध संस्कृति व संस्कारयात धाराप्रवाहरूपं न्ह्याकावयाच्चंगु नेपाःया बौद्ध परम्परागत मौलिक सांस्कृतिक पर्वया छगू जीवन्त दसु खः गुंलाधर्म । उदाहरणया रूपय् न्हापा-न्हापा मस्तय् विद्या शुभारम्भ याकीबलय् दकले न्हापां श्री स्वयम्भू धर्मधातुवागीश्वरया गुणानुस्मरण याकेकथं ग्वरलय् ॐ नमो वागीश्वरायः च्वकीगु खः । थौकन्हय् थुगु बौद्ध आदर्श परम्परा नेवाः बौद्ध समाजय् प्रायः मदय्धुकल ।

गुंलाया महिमाकथं सर्वार्थसिद्ध राजकुमारं अनुत्तर सम्यक् सम्बोधि ज्ञान प्राप्त यानाः असंख्य मारगणतय्त् त्याकाः सम्यक् सम्बुद्ध जुयाविज्याःगु उपलक्ष्यय् गुंलाधर्म प्रसिद्ध जूगु खः धैगु जनविश्वास दु ।

नेपाःया बौद्ध समाजय् गुंलाधर्मया तःधंगु महिमा दुगुलिं मेमेगु महिनास्वयां विशेष गुंला महिनाय् अप्वः पुण्य संचय याय्कथं धार्मिक गतिविधि न्ह्यानाच्चंगु दु । गुंलां बौद्ध नेपाःमितय्सं बुद्धया मूलसार वचनयात चिन्तन-मनन् यानाः धर्मया अभ्यास याःगु खनेदु ।

सब्ब पापस्स अकरणं कुशलस्स उपसम्पदा ।

सचित्त परियोदपनं एतं बुद्धानुशासनं ॥

(छुं हे प्रकारया पाप मयाय्गु, पुण्य संचय याय्गु, थःगु चित्त परिशुद्ध यानावनेगु हे बुद्धपिनिगु शिक्षा खः ।)

थ्व हे बुद्धोपदेशित शिक्षायात लुमंकाः अकुशल, पापकर्म, मत्यः-मज्ज्यगु, दुष्कर्म ज्याखँयात त्वःताः गुंला लच्छिया छगू नं छगू पुण्य साधन याय्गुली तत्पर जुइ । दसुया लागि गुलिसिनं गुंला लच्छि जक जूसां मद्यपान, ला, चुरोट आदि अम्मल पदार्थ सेवन याय्गु त्वःताः शीलधर्म पालन याय्गुली विशेषकथं कुतः याइ । चित्त शुद्धिया निम्ति ध्यान भावना आदि कुशल कर्म याय्गुली नित्य चर्या-कर्म याइ ।

गुंलाधर्म गुंलाथ्व पारुनिसें जँलाथ्व पारुतकया दुने लच्छियंक हनीगु पुण्यरूपी कुशल ज्याभवः खः । थ्व गुंला लच्छिया स्वनिगःया विशेष भक्तजनपिं गुंलाबाजं थानाः स्वयम्भू महाचैत्यया दर्शन-पूजन याःवनीगु परम्परा दु । अथे हे बहाःबहिली, विहारय् लच्छियंक न्हियान्हिथं आर्यनामसंगीति, प्रज्ञापारमिता धारणी आदि बौद्ध स्तोत्र पाठ याइगु प्रचलन नं दु ।

महायान बौद्धधर्मया मूल आधार जुयाच्चंगु नववैपुल्य सूत्र नवव्याकरण ग्रन्थ - प्रज्ञापारमिता, गण्डव्यूह, दशभूमिश्वर, समाधिराज, लंकावतार, सद्धर्मपुण्डरीक, सुवर्णप्रभा, ललितविस्तर व तथागत गुह्यकयात विशेष महत्व बियाः बहाःबही, विहार व जजमानपिंथाय् गुंला लच्छियंक अध्ययन अध्यापन व पाठ याय्गु परम्परा दुगुलिं गुंलाधर्म धाःगु खः । अथे हे स्वयम्भू महाचैत्यया प्रतिस्थाकर्म सिधःगुया गुलालिपा लोकजनपिंसं उत्साहपूर्वक ग्रहण याःगु धर्म जूगुलिं गुंलाधर्मया नामं प्रख्यात जूगु जनविश्वास दु ।

गुंला महिनां स्वनिगःदुनेया बहाःबहिली थःथःगु विशेषताकथं बहीद्यः व्वय्गु चलन दु । बहीद्यः व्वज्याया ज्याइवः थुकथं दु -

१. गुंला शुरु जुसानिसें दकले न्हापां चान्हिसिया मध्य प्रहरय् बुद्धगीत हालाः व श्रृंगभेरी न्यकू पुयाः यलया बहाःबहीः, विहारय् चैत्य प्रदक्षिणा यानाः बोगी वनेगु परम्परा दु ।
२. गुंलाथ्व पञ्चाष्टमीखुन्हु यलय् शाक्य, वज्राचार्य, वन्देजुपिन्त पंजरां फय्केगु पञ्चाष्टमी नखः हनेगु परम्परा दु ।
३. गुंलापुन्हिखुन्हु, गुता प्रकारया बूबः दाय्काः क्वाति त्वनेगु व विशेष यानाः यलया गुंगू बही (चिकंबही, धपगाःबही, इबाःबही, न्हाय्कंबही, ज्याबहाःबही, गुइतःबही, इखाछेंबही, नःबही, क्वन्तिबही) स्वःवनेगु चलन दु । अथे यें व खपय् नं बही स्वःवनेगु चलन दु ।
४. गुंलागाः पारु, धञ्जल्याःखुन्हु, विशेष यानाः यलया प्राचीन प्यंगः थूर काःवनेगु, गुइतः त्वाल्य् धंल्याःहिति, गुइतःनकिं स्वःवनेगु । अथे हे श्री जटाधारी लोकेश्वर बिज्यानाच्चंगु तंगःबाहालय् यमद्वारया दर्शन यानाः दिवंगत जुयार्वापिनिगु नामय् उगु थासय् १०८ प्वाः देवा च्याकाः सुखावती भुवनया कामना याइगु चलन विद्यमान जुयाच्चंगु दु ।
५. गुंलागा द्वितीया मतयाःखुन्हु दिवंगत जूम्हेसिया परिवारजनपाखें मदयावंपिं थःथिति, ज्ञातिबन्धुपिं सुखावती भुवनय् लाय्मा धैगु कामना यानाः यल नगरय् सम्पूर्ण बहाःबहीः चैत्य, धर्मधातु प्रदक्षिणास्वरूप मतयाः वनेगु परम्परा दु । अथे हे थ्व दिनखुन्हु मतयाः पाःलाःगु त्वाःपाखें नेवाः संस्कृतिया उत्कृष्टगु नौबाजा थानाः नगर परिक्रमा याइगु परम्परा दु ।
६. गुलिं मिसात गुंला लच्छि निराहार जुयाः बहाःबहिली माय् अपसं च्वनाः पुण्य संचय याइगु नं चलन दु ।

अथे हे गुंलां बहाःबहिली थीथी बौद्धधर्म, संस्कृति व कलानापां स्वापू दुगु थीथी प्रदर्शनी स्वःवनेगु चलन दु । गथेकि -

१. येंया विक्रमशील महाविहार थंबहिली लुंया मसिं च्वयातःगु शतसाहस्रिका प्रज्ञापारमिता सफू व सिंहसार्थबाहुया जीवनी अंकित तुलंपौ ।
२. हिरण्यवर्ण महाविहार, क्वाःबाहालय् बहीद्यः (दीपंकर बुद्ध) व पिण्डपात्र व्वयातःगु स्वःवनेगु ।
३. ईबहिली माध्यमिक दर्शनया आचार्य सुनयश्री मिश्र षटांआजु (खुगू कोटी सम्पत्ति दुम्ह आःजु)या मूर्ति दर्शन व स्पर्शन याःवनीगु ।

४. दीपावती नगर गुडतलय् सर्वानन्द जुजुं दीपंकर तथागतयात बिज्याका: सम्यक् पंजरां न्याय्कूगु सविस्तर वर्णन अंकित यानातःगु चित्रमय तुलपौ ब्वज्या जुयाच्चंगु स्वःवनेगु ।
५. लोकाकीर्ति महाविहार नःबहिली काष्ठमय कलात्मक बुद्ध-जीवनी अंकित क्वताःपौ, अथे हे थीथी बहाःबहिली थःथःगु विशेषता दुगु प्राचीन एवं ऐतिहासिक तुलपौ, पौभाः बौद्ध देवदेवतापिं ब्वज्या याय्गु व स्वःवनेगु चलन दु ।
६. इखाछें बहिली तःग्वःगु जाकि-चीग्वःगु जाकिया ब्वज्या स्वःवनेगु ।

थुकथं नेपालमण्डलया परम्परा, बुद्धधर्म, बौद्ध संस्कृति बौद्ध कला, बौद्ध साहित्य, ऐतिहासिक व प्राचीन बौद्ध सम्पदा आदि बौद्ध महिमाया संयोगयात कःघानाः न्ह्यानावयाच्चंगु गुंलाया विशेषता खः । गुंला महिनाया अन्तय् गुंला लच्छियंकया कुशल संग्रहयात सकल प्राणीमात्रया सुख, शान्ति व निरोगीताया कामना यानाः पारुखुन्हु थीथी भजनकीर्तन नापं गुंलापारु न्याय्काः गुंला क्वचाइ ।

बोगी वनेगु परम्परा

गुंलागा दुतियाखुन्हु न्ह्याइगु मतयाःयात प्यब्वय् ब्वथलातःगु खनेदु – (१) बोगी वनेगु (२) मतयाः वनेगु (३) नौबाजा थाय्गु व (४) गणेशपूजा वनेगु । थ्व प्यब्वमध्ये बोगीया महिमा म्हसीकेगु कुतःकथं छुं खँ न्ह्यब्वयाच्चना ।

‘बोगी’ खँग्वः ‘बुद्धगीत’या अपभ्रंश खः । गुंलाया दकलय् न्हापांगु दिं गुंलाथ्व पारुखुन्हु म्ये हालाः बोगी ब्वनाः मतयाःया लँपु लिनाः थाथ्थासय् च्वंगु चैत्य, धर्मधातु व बहाःबहिली प्रदक्षिणा यानाः बोगी वनेगु याइ । न्हापा-न्हापा न्हय्म्ह तथागत बुद्धपिनिगु लुमन्तिकथं न्हय्न्हुतक बोगी वनेगु याइसां थौकन्हय् न्यान्हुं क्वचाय्केगु यानावयाच्चंगु जुल । पञ्चबुद्ध तथागतयात लुमंकाः न्यान्हु चाःहिलाः क्वचाय्कातःगु धैगु धापू दु ।

बोगी वनेगुया विशेषता

गुंला बाहेक मेबलय् बोगी (बुद्धगीत) ब्वनेगु चलन मदु । गुंलाया शुभारम्भ जुइबलय् नसंचा इलय् बोगी वनाः निभाः लुइन्त्यः हे बोगीया यात्रा दिकेमाःगु परम्परा दु । निभाः लुइवं चिभाःया किचः खनेदयावइ, अले चिभाः चाःहिलीबलय् भक्तजनपिन्सं चिभाःया किचःयात न्हुइफुगु जुयाः किचः तक नं मन्हुइमा धकाः निभाः लुइन्त्यः बोगी दिकेमाःगु चलन यानातःगु खः । उकिं बोगी नसंचा इलय् वनेगु यानातःगु खः । कन्हय्खुन्हु नसंचा इलय् म्हिगः गुगु थासय् बोगी दिकूगु खः हाकनं उगु हे थासं बोगी न्ह्याकेगु याइ । यलया फुक्क चिभाःया पूजा, प्रदक्षिणा याय्गु पूवनेवं बोगी नं क्वचाइ । विशेष यानाः यल पञ्जाष्टमीसिबें न्ह्यः हे बोगी क्वचाय्केमाःगु चलन दु ।

बोगी स्तोत्रया छुं नां

(१) बुद्धरूप (२) पञ्चबुद्ध (अतःसिकु) (३) उत्तम श्री (४) आदि उद्भव (५) मध्य बैलोचन (६) शारदा आदि । थुकथं नेपाःदेय्या परम्परागत मौलिक बौद्धधर्म व बौद्ध संस्कृतिया विशेषतां युक्तगु गुंलाधर्मदुने अतिकं बिस्कं महिमा कःघानाः न्ह्यानावयाच्चंगु बोगी स्तोत्र परम्परायात म्वाकातय्गु भी सकल बौद्धपिनिगु कुतः जुइमाः ।

भी जाना:

संस्कार ल्यंकातयन्

बुद्धरत्न शाक्य 'क'

पृष्ठभूमि

प्रकृति, प्राणी वा मानवपाखें गुलि जुल, अलय् भीत गुलि संस्कृति धका: थौं दयाचन व फुक्क म्हिग:यागु संस्कार ख: । व थौं भीगु संस्कृति जुल । थौंयागु संस्कार हे हानं कन्हय्या संस्कृति जुइ । संस्कृतिया अनुशीलन बांला:गु संस्कार ख: । संस्कार निगूकथंया दु –‘कुशल’ व ‘अकुशल’ । भीगु न्ह्य:ने थौं गुगु संस्कृति धका: दयाचन उकी दुने नं पूर्व संस्कार व वर्तमान संस्कारया प्रभाव दु । पूर्व संस्कारयात जनमानसपाखें आपा:सिया अनुमोदन खनेमदु । उकियात मखु धाय्फुगु लकस नं थन मदु । कुशल संस्कार थौं भी नेवा: जातियात जक मखु, नेपा:देय्यात हे हलिंपाखे सम्मान बियावयाच्वंगु दु । मतया:या लू दुनेया छुं खँ लुमंके । छुं ई न्ह्य: जापानया बौद्ध भिक्षुपिनि पुच: हे मतया: बिज्या:गु आपा:सिनं स्यूगु हे जुल । मतया:या इतिहासय् थ्व लकस छगू तँसा जूगु खँ लुमंकातय् बह:जू । युरोपया थीथी देय्या नागरिकपिं मतया:स ब्वति कयावयाच्वंगु नं स्वयावयाच्वनागु हे जुल । थ्व धयागु हे नेपा: हलिमय् ज्व:मदुगु तजिलजि दुगु देय् जूगुया दसु ख: ।

मतया:या विशेषता

ऐतिहासिक कालनिसें हे नेपालय् जातीय विभेद दु । तर मतया: उज्व:गु संस्कृति ख: गुकियात जातीय विभेद चीमफु । थ्व ल्याखं मतया: मेमेगु संस्कृतिसिवें विस्कं खनेदु । थ्व संस्कृति थौं मानव समुदायया मंका: संस्कृति जुइधुकूगु धाय्बलय् सान्दर्भिक हे जुइ । यल नगरया भिगू त्वाल्य् च्वीपिंसं पालंपा: पा:फया: थौंतक मतया:यात संवर्द्धन याना: अफ्न व्यवस्थित याय्गु कुत: यानावयाच्वंगु दु । मतया:खुन्हु तापा:गुलिं वनेमलाना: त्व:फ्युथाय् लिपा हाकनं पूजा या:वनी । त्व:फ्युपिं मूमू द्य:पिन्थाय् लिपा जूसां पुज्या:वनेगु परम्परा थौंतक नं दनि । मतया:खुन्हु त्व:फ्युपिं स्वयम्भू भगवान्, बदेगांया बुद्ध व बुंगया करुणामयथाय् लिपा वना: जूसां पूजा या:वनी । उकथं पूजा वनेधुंका: नं मेगु त्व:फिके हे मज्यगु गुताजि बाजं था:वनेगु ज्या ल्यंदनि । थ्व बाजं पूजा वनेथाय् जक मखु, सम्माननीय थासय् नं वना: था:वनेमा: । मतया:बलय् पूजा वनेम्वा:गु थाय् धैगु राजदरवार ख: । मतया:धुंका: राजदरवारय् वना: नौबाजा था:वनेमा: । यलया लाय्कुली लुंभ्या:क्वय् व नारायणहिनि लाय्कुली वना: नौबाजा था:वनेमा:गु परम्परा दु । थुगु बाजं थाय् गुली थीथी जातिया भूमिका दयाच्वनी । अन छुं कथंया जातीय विभेद यानात:गु मदु । नौबाजा धयात:सां थुकी धा:, दम्ब:खिं, नाय्खिं, नगरा, क्वंचाखिं आदि याना: भिंखुता बाजं दुथ्याइ ।

मतया:या दकलय् लिपांगु विशेषता धैगु मतया:या बाजलिपा थीथी बाजं खलकं “जगत प्राणीया जय” धका: थ्वय्कीगु सामूहिक स: ख: । विश्वया परिदृष्यय् स्वतन्त्रता, समानता व भ्रातृत्वया नारा थ्वया: मानवमात्रया कल्याणया भावना प्रचार जुइसिवें न्हापा हे भीथाय् जगतय् दुपिं सम्पूर्ण प्राणीमात्रया कल्याणया कामना यासें नारा थ्वय्केगु सांस्कृतिक परम्परा शुरु जुइधुकूगु ख: ।

ल्वःमंके मज्यूगु छत्वा: खँ

प्यदँय् छकः न्याइगु इतिल्हने सम्यकया भवलय् विसं २०७२ स छगू विशेष सांस्कृतिक ज्याभवः जूगु दु । उगु दँय् इतिल्हनेय् बृहत् बाजं ब्वज्या जूगु खः । उबलय् सम्यकय् सकल द्यः विज्यानाच्वंगु अवसरय् अपार जनसमुदायया न्ह्यःने इतिल्हनेय् च्वंगु ल्वहंहितिगाःया तँय् च्वनाः ख्वीगः धाःबाजं थानाः भव्य संगीत न्ह्यब्वःगु खः । नेवाः संगीतया ख्यलय् उकथंया प्रस्तुति शायद न्हापा गुबलें जूगु मदुनि । उगु प्रस्तुति मेमेगु नेवाः बाजंयात नं न्हूकथं न्ह्यब्वय्फइगु सम्भावनाया लुखा चाय्काब्यूगु दु । आशा याय्, भीगु संस्कार, संगीतया विकास जुयाः न्हूगु पलाः जुयाः न्ह्यज्याइ । अस्तु !

Anil Bajracharya
Proprietor
Mob : 9841779063
Tel : 01 5260529

A.B. AND SONS ORNAMENTS
Gold & Silver Jewellery
Dhalaycha, Lalitpur, Nepal

Remember us of :
All kinds of readymade gold & silver jewelleryes.

विसं २०७४ साल श्रावण २८ गते शनिवारया गणेशपूजा

धाःबाजं स्यनेज्या

छगू अनुभव

प्रताप शाक्य

भी नेवाःतय्सं हनावयाच्वंगु नखःचखः, जात्रा, पर्व नेपाःयात हे म्हसीकेगु छगू लिधंसा जुयाच्वंगु दु गुगु भी बाज्याबाःजुपिसं दय्काः भीत लःल्हानावंगु सम्पति खः । थुकिं यानाः हे भी नेवाः धकाः न्हाय् धस्वाकाः च्वनाच्वनागु दु । नेवाःतय्सं हनावयाच्वंगु थीथी नखःचखः जात्रा मध्येय् यल महानगरपालिकाय् दँय्दँसं न्याय्कावयाच्वंगु छगू तसकं लोकं ह्वाःगु जात्राकथं म्हस्यूगु न्यकूजात्रा मतयाः खः । यलय् दँय्दँसं पालंपाः भिगू त्वालं न्ह्याकाच्वंगु न्यकूजात्रा मतयाः थुगुसी क्षेत्र ल्याः ४, इखाछें, नागबहाःया पाः जुल । हिरण्यवर्ण महाविहारया लागा दुने सञ्चालन ज्वीगु थुगु मतयाःबलय् परम्पराकथं थीथी बाजं थाय्गु चलन थौतक ल्यनाच्वंगु दनि । मतयाःया भवलय् थाय्माःगु बाजंकथं खिं, धाः, नाय्खिं, दम्बःखिं व मेमेगु थीथी कचाबाजंत दु । थुगु मतयाःबलय् जक छगू हे थासय् च्वनाः मूबाजं धाः नापं थीथी कचाबाजंकथं धिमय्, नाय्खिं, मगःखिं, ढोलक, दः, खञ्जली, दवदव, क्वंचाखिं, भाक्रीबाजा, नगरा, ज्वःनगरा, काशीबाजा, पक्षिमा, दम्बःखिं म्वाय्लि प्वीकाः नौबाजं थाइ । यलया क्वन्ति, लुंभ्याः क्वय्, बुंगः व यँया स्वयम्भु, बसन्तपुर लाय्कू दुने थाइगु नौबाजं मतयाःया भवलय् बिस्कंकथं न्ह्यव्वयाच्वंगु दु । थुगु क्षेत्र ल्याः ४या मतयाःबलय् बाजं थाय्गु भवलय् मूबाजंकथं धाः थाय्गु व स्यनेगु भाला नागबहाःया दाफा भजनयात बियातःगु दु ।

मतयाःया भवलय् धाकं स्वीनिपु ग्वारा व चालिं थाय्माः नापं नाय्खिं नं थाय्माः गुगुया स्यनेज्या २०७३ जेष्ठ १३ गतेनिसं न्ह्याःगु खः । थुगु स्यनेज्याय् मूगुरु अशोक शाक्यया सहायक नापं ल्यगुरु जुयाः धाः स्यनेगु ह्वःताः चूलाःगुलिं जि तसकं लय्ताः । यलया कला संस्कृति, बाजागाजा धयागु भी नेवातय्गु म्हसिका जकमखु देय्तात नं अन्तर्राष्ट्रिय क्षेत्रय् नेपाःयात म्हसीकेगु तःधंगु माध्यम नं खः धयागु वाः चाय्काः जित ब्यूगु भाला पूर्वकेगु व उकियात म्वाकाः तय्गु पहल जिनाप सकसिगु पहल जुल व स्यनेज्या उगु कथं हे न्ह्यात । थौकन्हय्या परिस्थिति धैगु सकसियां ज्या यानाः लिमलाःगु ई व व्यवसायिक जीवन नापनापं बाजं सय्कःवैपिं नं अप्वः धैथें स्कूल व कलेज वनेमाःगु जुयाः सय्कीपिं हे दै मखुला धैथें च्वंसां नं जिमिसं न्येय्च्याम्ह (५८ जना) मस्त मुंकाः धाः बाजा व नाय्खिं स्यनेज्या न्ह्याकेफत ।

थौ थुगु धाःबाजं स्यनेज्याय् मेपिंत स्यनेफुगु हे स्व. गुरु धर्मरत्न शाक्य त्रिशुलिया देन खः । न्हापा जिपिं विसं २०५० सालय् वय्कःया शिष्य जुयाः धाः, खिं, व म्ये हाले सय्कागु खः । उबलय् जिमिसं सय्काबलय् तसकं हे थाकु चाः । उगु ई धयागु यौवन अवस्था व उखेथुखे चाःहिलेगु ई, अय्न् जिमिसं संगीतय् दुगु इच्छाशक्तिं व गुरुया मेहेनतं सय्काकया । पिथनातःगु सफू व गुरुं धाःथे बोल ब्वना नापं ल्हाः तय्गु सय्काः बाजं थाना । उगु इलय् यानागु कुतः व गुरुं स्यनाबिज्याःगु लिधंसाय् हे थौं न्हू सय्कूपिं किजापिंत स्यनेत पलाः न्ह्याका । जिपिं सय्कूबलय् गुलि थाकु चाःगु खः थौकन्हय्या किजापिंत स्यनेत व सय्केत अःपु ताय्का गुगुया कारण स्व. गुरुं पिथना बिज्याःगु सफू खः गुकिइ ताल व मात्राया

बांलाकक ब्वथलातःगु दु । उगु हे सफूया लिधंसाय् स्कूल, कलेज वना: सनिलया इलय् भंसाछैय् वया: याउँक हे सय्काका:गु ताया नापं सय्कूपिं किजापिं नं यक्व शिक्षा हाँसिल यानातःपिं जुया: सफू ब्वने व थ्वीकेत अःपुगु जुल । थुकिया लिच्वःकथं मतया:या न्ह्यःनेतक नीन्हय्म्ह (२७ जना) धा: व न्हय्म्ह (७ जना) नाय्खिं याना: स्वीप्यम्ह (३४ जना) बांलाक हे सय्काका:गु जुल । थुगु लिच्वःकथं आःतक नं भीगु बाजागाजा, संस्कृति व परम्परायात म्वाकातय्गु बिचा: सकसियां दिन धयागु सीदत ।

थुगु स्यनेज्याया भवलय् जिपिंनाप सय्कूपिं पासापिं मुख्य याना: विभुशोन शाक्यजु व त्वा:या दाजुकिजापिं अथे हे थकालि व आःजुपिसं नं यक्व ग्वाहालि यानाबिज्यात । सकलसिया ग्वाहालिं थौं न्हू सय्कूपिंत हःपा: दत व भीगु परम्परा ल्यंकातय्गु व मेगु पुस्तायात लःल्हाय्त् जिपिं ता:ला:गु जुलु । भीगु बाजा भीगु संस्कृति व हे भीगु म्हसिका खः धयागु खँ मेमेपिंत नं थथे याना: स्यनावनेमा: । नेवा: संगीतयात म्वाकातय्गु व युवा वाद्यवादकपिंत हःपा: बिया: वनेगु हनेबहःपिं गुरुजन व भीगु दायित्व खः । अन्तर्राष्ट्रिय स्तरय् भीगु नेवा: परम्परागत लोक बाजं थाना: न्ह्यव्वय्गु भीसं भीगु आज्जु दय्कावनेमा: । थ्व हे भवलय् न्यूकूजात्रा मतया:या निंतिं छम्ह स्यनामिकथं जिम्मेवारी बियादीगुलिं क्षेत्र ल्या: ४, न्यूकूजात्रा मतया: व्यवस्थापन समिति व हिरण्यवर्ण महाविहार दाफा भजन खलःयात नं यक्व यक्व सुभाय् बियाच्चना । थथे हे स्यनेगु भवलय् गुरु परम्परा व हनाबना याय्गु नं बांलाक जूगु ताय्का । लिपाकथं जिमि स्व. गुरु त्रिशुलियात लुमंकुसें लिपालिपा नं न्ह्याथाय् जुसां थम्हं स्यूगु, सःगु कने व स्यने धयागु मतिइ तःसें सकल न्हूपिं वाद्यवादकपिंत अभ् बांलाक कुतः याइ धका: भलसा काःसें भिन्तुना बियाच्चना ।

भवतु सब्ब मंगलं

Your satisfaction is our desire!

Bat House Trading Pvt. Ltd.

Amit Agrawal
Mob. : 9851011516

Rajesh Shrestha
Mob. : 9851083430

223, Tripurapath, 2/34 Tripureshwor
Tel : 4269066, Fax : 977-1-4212558
E-mail : rajeshbathhouse@rediffmail.com

Parryware **Jaquar** **ARISTON MOGEN**
experiences bathing

मतयाःया ऐतिहासिकता

प्रकाश शास्त्री

बौद्ध धर्मावलम्बीपिसं गुंलायात तसकं महत्व बियाः हनावयाच्चंगु दु । थौंसिवें ६०० दँन्त्यः गुंला खँग्वःयात 'गुणिला' धाङ्गु खः । 'गुणिला'या अर्थ गुणं हे गुणं जायाच्चंगु महिना खः । गुंलाबल्य् विशेष यानाः चैत्ययात पूजा याङ्गु खः । चैत्ययात कयाः स्वयम्भू पुराण्य् वरु गंगा खुसिया सिथ्य् च्वंगु फिग्वः ल्याःखाय्फइ, चैत्ययात पूजा याःगुया फल अल्याख जुइ धकाः वर्णन यानातःगु दु ।

चैत्य पूजा याय्बल्य् विशेष यानाः इहिलोक्य् सुख व परलोकल्य् शान्ति दय्मा धकाः पवनीगु खः । थुकिया अर्थ थुगु जन्म्य् सुख हे सुख दय्मा व मेगु जन्म्य् बांलाःगु भुवन्य् जन्म जुयाः बुद्ध-पदवी लाय्मा खः । स्वयम्भू महाचैत्य दक्व चैत्यया नं 'महाचैत्य' खः । उकिं दक्व बुद्धपिसं नं स्वयम्भू महाचैत्ययात दर्शन याय् हे माः । बुद्धधर्मया प्रणेता दीपंकर बुद्ध बंगलादेशानिसें वयाः वनेपाया सांगां स्वयम्भू महास्थानया दर्शन याःगु खनेदु । बंगलादेशया राजदूतया धापूकथं दीपंकर बुद्ध बंगलादेशयाम्ह हे खः । विपश्ची बुद्ध, कनकमुनि बुद्ध, काश्यप बुद्धपिसं नं तापाक्कं हे स्वयम्भू महास्थानया दर्शन यानाबिज्यात । स्वयम्भू महास्थानय् न्हापां पलाः तःमह गुरु मञ्जुश्री खः । सर्वज्ञानं सम्पन्नमह मञ्जुश्रीं स्वनिगःया लः पिछ्वयाः स्वयम्भूस्थानय् हे थ्यंकःवनेमाःगुया कारण विशेष यानाः थ्व क्षेत्रया लागि छगू न्हूगु व्याकरण दय्कूगु व अभिलेख छायात खः । थौंकन्ह्य् गथे सफू उलेज्या ततःधरिपिं मनूपाखें याकीगु खः उबल्य् चःयात छायाः उलेज्या याङ्गु खः । मञ्जुश्रीधुंकाः वःमह शाक्यमुनि बुद्ध नं स्वयम्भू दर्शन याय् बिज्याःगु दु । बुद्ध स्वयम्भूइ च्वनाबिज्याःगु खँयात कयाः नेसं ४९२ या स्वयम्भूइ च्वंगु छपाः शिलापत्रय् थुकथं न्ह्यथनातःगु दु –

विमलः स्तूपो मूने केतन श्री साट्मे शिखरी प्रसिद्ध भूवन्य्

(वज्राचार्य, २०६८: १५४)

(अर्थ – शाक्यमुनि बुद्ध बांलाःगु चैत्य दुगु श्री स्वयम्भू पर्वत धकाः नांजाःगु थासय् बास यानाबिज्यात ।)

बुद्ध बिज्याःगु दु धयां जक मगाः, च्वनाबिज्याःगु थाय् नं क्यनेमाः । शाक्यमुनि च्वनाबिज्याःगु पवित्र थाय् न्हापा गथे खः आः नं अथे हे दनि । इल्हने सम्यक् शाक्यमुनि बुद्धनाप स्वानाच्चंगु संस्कृति खः ।

यलय् च्वपिं बौद्धतय्सं गुंलाबल्य् विशेष यानाः प्यंगः थूर काःवनेगु, बोगी वनेगु व मतयाः यानाः स्वंगू धार्मिक ज्याभवलय् दानधर्म यानावयाच्चंगु दु । छुं नं जात्रापर्व थः यत्थे न्ह्याइपुकेगु लागि न्याय्कावयाच्चंगु मखु । दक्व जात्रापर्वय् नं छगू-छगू इतिहास सुलाच्चंगु दु । ऐतिहासिककालय् जूगु घटनायात लुमंकातयगु लागि जात्रापर्वया रूपय् न्याय्काः सुरक्षित यानातःगु खः । जात्रापर्वय् छु याय्ज्यू, छु याय्मज्यू, गय् गथे यानावयाच्चंगु, जात्रापर्वया पूजाज्वलं, जात्रा न्याय्कीगु ईव्यः आदि सकतां ज्याखं थुकिया इतिहास क्यनाच्चंगु दु । थ्व स्वंगू धार्मिक ज्यां नं ईपू २५० पाखेयाम्ह अशोक महाराजं दय्कूगु ईबही थूर, तेता थूर, लगं थूर व पूच्च थूरनाप स्वानाच्चंगु दु । थुपिं थूर अशोक महाराजं दय्कूगु मखुसे

वं सेनात छवयाहया: दय्कूगु ख: धाइपिं यक्व दु । वास्तवय् थुपिं प्यंग: थूर दय्केत अशोक महाराज थ: हे व:गु ख: । व थन वया: यलया ईबहिली च्वंगु खनेदु । स्वयम्भू पुराणय् अशोक महाराज स्वयम्भू दर्शन याना: त्यानुका: लिहांव:गु खना: वयात थन व्वनाह:म्ह अर्हत् उपगुप्त भन्तेनं म्हंफुला धका: न्यंगु न्ह्यसलय् थुकथं लिस: बिल – “सम्बुद्ध शास्ता तथागतया कृपाया अनुभाव दु थें छपलोलाया कृपां जित न्ह्याबलें कुशल दु” (शाक्य व वज्राचार्य, ११२१: २४७) ।

मतया:या अर्थ

नेवा:तय् न्ह्यागु खँव:यात नं चीहाक: याना: न्वंवाय्गु बानीकथं मतया:यात नं ‘मत्या:’ धाय्गु यानाच्वंगु दु । मतया: खँव: ‘मत’ व ‘या:’ निगू खँव: स्वाना: निर्माण जुयाच्वंगु ख: । मत च्याकेगु धालकि देवा, पाल्वा, दलूचा, त्वा:देवा, सुकुन्दा, इता: आदि च्याकेगु ख: । थुपिं दक्वया न्हापांगु रूप इता: च्याकेगु ख: । इता: च्याकेगुया अर्थ इता: च्याका: वइगु जलं गथे खिउँसे च्वंगुयात चीकी अथे हे जित नं प्रज्ञा बुयावय्मा धका: मनंतुनेगु ख: । मत धैगु निभा: त्व:बलय् बीमज्यू, द्य: खिउँखिउँ धालकि जक बीमा:गु प्रचलनं थ्व खँयात पुष्टि यानाच्वंगु दु । अथे हे ‘या:’या अर्थ छुं थासय् तक थ्यंकेगु तातुनां याइगु धार्मिक कार्य ख: । बुंगद्य:या रथजात्राय् बुंगद्य:यात पूच्वं सालीबलय् गा:बहाय् तक थ्यंकेगु तातुनां सालीगु जूगुलिं अन थ्यनकि गा:बहा:या: न्यात धाइगु ख: । थुकथं गुलागा (भाद्रकृष्ण) दुतियाखुन्हु याइगु मतया:या अर्थ थ:त प्रज्ञा लाय्मा धका: इता: च्याक:वनेगु ख: । थ्व विशेष थाय् धैगु उबलय् यलया लाय्कुलिं तस्कं तापा:गु थाय्कथं कयात:गु प्यंग: थूर ख: । आ: वया: मेमेगु चैत्य नं काय्गु यात ।

बौद्ध संस्कृतिइ मतया: संस्कृति न्हापांनिसें दुगु ख: । ईशाया न्हय्गूगु शताब्दी भारतय् तीर्थयात्रा या:व:म्ह इत्सिंगं मतया: थें हे जा:गु संस्कृति छगू बौद्धधर्मया ज्याय् खंगुयात कया: थुकथं वर्णन यानात:गु दु - “भिंप्प्यन्हुगु दिंया चान्हय् (पूजाया अन्तिम दिं पुन्हि) संघं सूत्र व्वनेस:म्ह छम्ह गुरुयात निमन्त्रणा याना: वयात त:जा:गु आसनय् तया: बौद्ध सूत्रत पाठ याकी । शिष्यनाप अन दुपिं गुरीपंसं नं सुपाँय् व खसु नापनापं वइथें याना: स्तोत्र व्वनी । इमिसं मत च्याका:तुं च्वनी, नापनापं धुं व स्वां नं छायाच्वनी । सुथय् जुलकि इपिं दक्व पिहांवया: गां व शहरय् च्वंगु दक्व चैत्यप्रति श्रद्धाभाव तया: पूजा या:वनी (ताकाकुसु, १८९६: ८७) ।

यलया मतया: जुजु बालार्चनदेवं न्ह्याकूगु धका: धाय्गु यानावयाच्वंगु दु । नेपा:या छुं नं अभिलेखय् बालार्चनदेवया नां न्ह्यथनात:गु मदु । तर थ्व सन् ४०० पाखेयाम्ह जुजु वृषदेवया किजा धका: क्याम्ब्रिज विश्वविद्यालयय् सुरक्षित जुयाच्वंगु भाषावंशावली थुकथं च्वयात:गु दु -

... यमराजं थज्या:म्ह पुण्यवान् जुजुयात छाय् हयागु धका: त्व:ताबिल । सीधुंकूम्ह वृषदेव हानं म्वानावल । थ्व दक्व यमराज अर्थात् धर्मराजया प्रताप ख: धका: थुइका: छाय् वयागु मूर्ति छगू स्थापना मयाय्गु धका: वं हानं म्वानाव:गु थासय् विधिपूर्वक छम्ह लोकेश्वर स्थापना याना: धर्मराज लोकेश्वर धका: नां प्रख्यात याना: यमान्तक आगं छगू नं दय्का: थ: किजा बालार्चनदेवयात अन तया: थ: हानं गोदावरीया नापसं च्वंगु थाय्यात बंघ:गां (बदेगां) नां तया: देश छगू दय्कल । (वज्राचार्य व मिखाइल्स, २०१६: ३३)

थ्व मतया: धात्यों बालार्चनदेवया पालंनिसें हे न्ह्या:गु ख:सा थ्वयागु इतिहास भिंखुस: दँ पुलांगु जुल ।

मतयाः वनेगुया अर्थ सिद्धार्थ गौतमं मारगणयात त्याकूगु दिंयात लुमंकेकथं कायूगु यानावयाच्वंगु दु । थ्व तस्कं मखुगु खँ खः । छायाधाःसा सिद्धार्थ गौतमं बुद्धत्व प्राप्त याःगु दिं धैगु वैशाख पुन्हिबल्य जूगुलिं वैशाख पुन्हिधुंकाः वइगु गुंलायात मारगणनाप स्वाकेगु पाय्छि मजू ।

छथ्वःसिनं हानं मतयाःयात बुद्ध लुम्बिनी बिज्याःगु दिनाप स्वाकाच्वंगु दु । थ्व नं पाय्छि मजू । छायाधाःसा बुद्धं बुद्धत्व प्राप्त याय्धुंकाः जक थः बौ नापलाय्त् कपिलवस्तु बिज्याःगु खः । ललितविस्तरय् न्ह्यथनातःकथं बुद्धं थः बौ शुद्धोदन महाराजयात असोज महिनाया कतिपुन्हिखुन्हु छगः चैत्य न्ह्यःने तयाः बुद्धधर्मय् दीक्षित याःगु धकाः वर्णन यानातःगु दु ।

बुद्ध लुम्बिनी बिज्याःबल्य नापनापं वःपिं ब्रह्मा, विष्णु, महेश्वर, सरस्वती, महादेव, इन्द्र नापं यक्ष, गन्धर्व, किन्नर, गरुड, नागराजा, ऋषिमुनि आदि बुद्धधर्मया महिमा थुयाः बुद्धया शिष्यगण जूवःपिं खः ।

थौकन्हय् मतयाः वनीगुया अर्थ थःगु छँया सुं दुजः मन्त धाय्वं दिवंगत आत्मा जन्म-मरणया दुःखचक्रं मुक्त जुयाः हानं-हानं जन्म काःवने म्वाःलेमा धकाः कामना याय्त् खः । थ्व अशोक महाराजया जीवनीनाप स्वानाच्वंगु खः । अशोकावदानकथं अशोक महाराजया न्हापाया छगू जन्मय् मचाबल्य म्हिताच्वंगु थासय् शाक्यमुनि बुद्ध बिज्याःगु खनाः निःस्वार्थ भावं थः म्हिताच्वंगु फि वा चा बुद्धया गुलुपातय् तयाः दान याःगुया प्रतापं लिपाया जन्मय् चक्रवर्ती जुजु धाय्काः बुद्धधर्मय् आपालं दानधर्म यात । न्ह्याक्व दानधर्म याःसां वं थः जुजु जुइत थःगु ९९ म्ह दाजुपिं व वया कलाःपिन्त लिप्तुलिनाः स्याःगुया फलं नागलोकय् जन्म जूवन । अनं उद्धार याय्त् वया काय् महेन्द्र व म्थ्याय् संघमित्रा बुद्धधर्मय् दीक्षित जुयाः थः बौनं दय्काःथकूगु चैत्यय् पूजा याःसां नं उद्धार मजू । थ्व निगू घटना नं आःयागु यलय् हे जूगु खः । यलया अन्तर्गत लाःगु निगू बहालय् आः नं अशोक महाराजया आत्मा नाग जुयाः भट्के जुयाच्वंगु दनि ।

न्यकूजात्रा

मतयाःया दिंखुन्हु हे मतयाः पाःफःपिन्सं न्यकूजात्र (श्रृङ्गभेरी जात्रा) धकाः त्वाःत्वाल्य वनाः न्यकू पुइगु नापं नौबाजा नं थाःवनेमाः । मतयाः व न्यकूजात्रा व हे छन्हुया दिनय् हनीगुलिं थ्व छगू संस्कृतिया निगू कचाकथं कायूगु यानाच्वंगु दु । वास्तवय् थ्व निगू बिस्कं हे संस्कृति खः ।

बुद्धधर्मया 'चित्रविंशति अवदान'य् न्यकू पुयाः चैत्य पूजा याय्गु छपु बाखं थये दु -

शशिपतन धैगु नगरय् सिंहकेतु धैम्ह छम्ह हिंसावादी जुजु दु तर वया कलाः सुलक्षणा अहिंसावादी जुयाच्वन । जुजुं यक्व विपाक कर्म याःगुलिं ई मत्यवं सिनाः म्येय्या रूपय् जन्म काःवन । रानीं थःगु लिपाया जन्मय् नं व हे भाःतनाप त्वनेदय्मा धकाः प्रार्थना याःगुलिं छन्हु व नं सिनाः व हे म्येय् लहिनाच्वम्ह ब्राह्मणया म्थ्याय् जुयाः जन्म काल । उम्ह ब्राह्मणीनं न्हापा यानावःगु भिंगु संस्कारं वयात पूर्वानुस्मृति दयाः व म्येय् न्हापाया जन्मय् थः भाःत खः धकाः सीकाः वयात सुसाःकुसाः यानाच्वन । जुजुया न्हापा यानावःगु कर्मविपाकया फल अभ भोगे याय्गु ल्यंदनिगुलिं हानं वयात धुं नयाः स्यानाविल । बाह्मणीनं म्येय्या क्वय् दक्व गर्भय् तयाः छगः चैत्य दय्कल । म्येय्या छपु न्यकू चैत्यया गजू छुनाविलसा मेगु छपु न्हियान्हिथं पुयाः जिमि स्वामी हानं जित प्राप्त जुइमा धकाः व चैत्यप्रति भक्तिभाव तयाः पूजा यानाच्वन । छन्हु धात्थें चैत्यया गजुलिं सिंहकेतु जुजु प्रकट जुल । थ्व जूगु ई गुंलाबल्य खः धकाः मानेयानाच्वंगु दु ।

थुकथं न्यकू पुयाः चैत्यप्रति भावभक्ति तयाः पूजा यानाच्चनकि न्त्याथेंजाःगु नं फल दइ धैगु खँ थुइकाः उबलय्निसें बौद्धधर्मय् न्यकू पुयाः पूजा याय्गु प्रचलन जुल । मतयाःबलय् पिहांवइगु न्यकूजात्रा नं थ्व हे बाखंनाप स्वाकाच्चंगु दु । धात्थें धाय्गु खःसा दक्व बाजाया न्हापांगु रूप न्यकू पुइगु हे खः । स्वयम्भूया गुंला बाजनय् आः नं न्यकू पुयाः हे थानावयाच्चंगु दु ।

मतयाःबलय् विशेष यानाः यलया प्यंगः थूरया दुने लाःगु दक्व चैत्य काइसा न्यकूजात्राय् लँय् लाःगु चैत्य ला छु, गुगुं नं बहालय् तक नं दुहांमवंसे त्वाःत्वाल्य् दय्कातःगु दबुली जक न्यकू पुयाः नौबाजा थानाः क्यनीगु खः । थुकथं स्वयंबलय् नेसं ७५८ पाखेया जुजु सिद्धिनरसिंह मल्लं बहाःबही सुधार याःगुया नापनापं न्हापानिसें न्त्यानाच्चंगु मतयाःदुने न्यकूजात्रा स्वाय्हःगु खनेदु । न्यकूजात्राया 'जात्रा' व 'नौबाजा' थेंजाःगु गैरनेवाः खँग्वलं थ्व खँयात तिवः ब्यू ।

मतयाः छगू न्हूगु संस्कृति

वास्तवय् गुंला भगवान् बुद्धया छगू धर्मसभानाप स्वापू दु । प्यंगः थूर काःवनेगु संस्कृति अशोक महाराजं थः हे न्त्यःने च्वनाः दय्कूगु प्यंगः थूरयात प्रदक्षिणा याःगु दिं खः । थ्व प्यंगः थूरयात प्यंगू युगया प्रतीककथं काय्गु यानाच्चंगु दु । उबलय्या अशिक्षित समाजयात चैत्यप्रति श्रद्धाभाव तयातय्केत थुकथं धयातःगु खः । थ्व प्यंगः काःवनीबलय् प्रदक्षिणा याय्गु पहः नापं फल नं कथंकथंया दु । थूर काःवनेबलय् दकलय् न्हापां ईबही थूर काय्माः । अशोक महाराज थ्व थासय् च्वंगुया प्रमाण थ्व नं खः । ईबही थूरयात चाःहिलेबलय् दकलय् न्हापां दक्षिणं दर्शन याय्माः । थुकिया फलं धनसम्पत्ति वृद्धि जुइ । अनं तेता थूरयात पश्चिमं दर्शन याय्माः । थुकिया फलं निरोगी जुइ । लगं थूरयात पूर्व दर्शन याय्माः । थुकिया फलं विघ्नबाधा दमन याय्फइ । पूच्च थूरयात उत्तरं दर्शन याय्माः । थुकिया फलं अष्टभय चिलावनी । चैत्य चाःहिलेबलय् स्वचाः हे चाःहिलेमाः । नत्र पूमवनाः फल दइमखु । थौकन्हय् चैत्य चाःहिलेगु पहः लँया सुविधां परम्परायात हयायंकल ।

बुगी वनेगु धैगु अशोक महाराजया काय् महेन्द्र यलय् हे वयाः नागलोकय् जन्म जूवंह थः बौयात उद्धार याय्त् चैत्य पूजा याःगु दिनया संस्कृति खः । मतयाः वनीगु थ्व निगू संस्कृतिया ऐतिहासिकता थुयाः सुं छम्ह जुजुं लिपा दय्कूगु छगू न्हूगु संस्कृति खः । थ्व स्वंगुलिं खँ अन न्याय्काः वयाच्चंगु ईव्यः, दिं आदिं सिद्ध याः ।

अन्तय्, 'मतयाः' नेवाः खँग्वःदुने हे मतयाःया संस्कृति सुलाच्चंगु दुगुलिं थ्वया पलेसा मतयाः संस्कृतिनाप छुं कथंया स्वापू मदुगु खँग्वःत मछ्यले । बौद्ध संस्कृतिविद् धाय्केत थुकिया पलेसा कथंकथंया खँग्वः छयःसा थज्याःपिन्त शाक्यमुनि बुद्धं वीगु 'बालख' पदवी ब्यूसां छुं मपाः ।

लिधंसा

वज्राचार्य, धनवज्र, विसं २०६८, *पूर्वमध्यकालका अभिलेख* । यें : नेपाल र एशियाली अनुसन्धान केन्द्र ।

शाक्य, मीनवहादुर व शान्तहर्ष वज्राचार्य (अनु.), नेसं १९२९, *श्री स्वयम्भू पुराण* । यल : नागार्जुन इन्स्टिच्यूट अफ् एक्याक्ट मेथड्स ।

Bajracharya, Manik and Axel Michaels, 2016, *नेपालिकभूपवंशावी History of the Kings of Nepal: A Buddhist Chronicle* (Edition). Kathmandu: Himal Books.

Takakusu, J. (Tr.), *A Record of the Buddhist Religion as Practised in India and Malay Archipelago (A.D. 671-695) by I-Tsing*. Oxford: At the Clarendon Press.

२०७४ सालको न्यकूजात्रा मतयाः भव्यतापूर्वक सम्पन्न होस् भनी शुभ-कामना व्यक्त गर्दछौ ।

अन्तरसहकारी संरक्षण कोष सँग आवद्ध सहकारी संस्थाहरु

Ananda Ratna Dhakhwa

Ananda Handicrafts

Show Room

Kwalkhu, Patan

Mob. : 9851048118

Residence

Chakupat, Patan

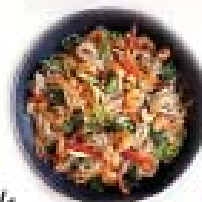
Kathmandu, Nepal

Ph. 977-01-5260719

DOWNTOWN RESTAURANT

Chinese, Indian & Continental Dishes

*Pulchowk,
Harihar Bhawan,
Patan, Lalitpur, Nepal*

*Phone : 5010751
Mobile : 9818 333362
9841 890309*

परम्पराय् जक लिकुनाच्चंगु छगू

मौलिक नेवाः बाजं नाय्खिं

छगू विवेचना

रविन्द्र शाक्य

प्रस्तावना

ललितकला व संस्कृतिं भीगु नेपाःदेय् हलिमय् गुलि बयबय् जू थें भीगु बाजं व भीगु संस्कृति, लोक वाद्यवादन व शास्त्रीय संगीतपाखें नं उलि हे च्वन्त्यानाः तःमि जुयाच्चंगु जुल । नेपाःयागु कलाकौशल, नखःचखः, जात्रापर्व, बाजं, संस्कृतिपाखें हलिमय् कुंकुनय् च्विपिं विदेशी पर्यटकतय्त आर्कषित याय्फयाच्चंगु छगू मू वंगु धन खः । थःगु संस्कृति पिब्वय्गु, थःथःगु कौशलता क्यनेगु निंतिं भी पुर्खातय्सं तःताजि जात्रात, बाजंत, प्याखंत भीत लःल्हानाथकूगु दु । थुकिं यानाः भी नेपाःमितय्सं गौरव यानाः धाय्फु कि भीगु बाजं भीगु संस्कृति हलिमय् च्वछाय्बहःगु ज्वःमदुगु नेपाःमितय्त म्हसीका बीगु मू आधार खः । नेपाःदेय् प्राचीनकालनिसें हे संगीतकलां युक्तगु देय् खः धकाः परापूर्वकालनिसें न्ह्यानावयाच्चंगु रितिथिति व संस्कृतिं क्यनाच्चंगु दु । संगीत धाय्बलय् गायन, वादन व नृत्य स्वंगुलिं विधां सम्पन्न जूयात धाइगु खः । थथे भीगु साँस्कृतिक कला कौशलतां सुशोभित व भरीपूर्ण नेपालमण्डलय् थःथःगु समाजकथं थःथःगु बिस्कं मौलिकता दुगु थीथी बाजागाजां निपूर्णिं महापुरुष व गुरुजनपिं दुथाय् जात्रा नखःचखःत नं आपालं हे दु ।

उकिइ मध्येय् नं गुंलाथ्वः पारुया नसंचा इलय् दनाः बुद्धगीत (बोगी) हालाः श्रृंगभेरी (न्यकू) पुयाः धाः, खिं, नाय्खिं, दम्बःखिं, धिमय् आदि बाजं थानाः बहाःबही, चुकननि, चैत्य, धर्मधातु, बुद्ध भगवानयाथाय् ब्वगी ब्वनाः द्यःपुजा याःवनेगुया नापनापं थीथी देवदेवीपिनिगु म्ये हालाः ग्वारा थानावयाच्चंगु चलन यद्यपी दनि । थ्व छगू तसकं च्वछाय्बहःगु नेवाः बौद्ध परम्परा खः । थ्व हे भवलय् गुंलापर्व दुने गनं नं ज्वःमदुगु यल महानगरय् जक दुगु यल देय्या छगू मू जात्रा खः “श्रृंगभेरी न्यकूजात्रा मतयाः” । थ्व जात्राय् जात्राया महत्वजक मखु जात्राया नापनापं आपालं वाद्यवादनयात नं उलि हे महत्व बियातःगु दु । थ्व न्यकु जात्राय् ति नेवाः मौलिक वाद्यवादन प्रस्तुत याय्दुगु जात्रा भीगु नेपाःदेसय् मेगु जात्रा हे मदु । थुकिइ नौबाजं धकाः भिन्त्याता भिखुंता थीथी नेवाः जाति वर्गया बिस्कं म्हसिका दुगु मौलिक बाजं थानाः यल देय्या भिगू मू क्षेत्रं पाःपाः यानाः थःथःगु वाद्य कौशलता क्यनेगु ह्वःताः बियातःगु दु ।

ऐतिहासिक पृष्ठभूमि

थ्व हे नेवाः समाजय् ब्वलनाच्चंगु संस्कृतिया छगू मू अंग जुयाच्चंगु संगीत अन्तर्गत नं थीथी कथंया बाजंत दु । गथेकि कीगु बाजं, प्वीगु बाजं, थाय्गु बाजं आविष्कार जुयाच्चंगु दु । थुकिइ थाय्गु बाजंया पुचलय् दक्खिसिबय् लोकं ह्वानाच्चंगु बाजं खः धाःबाजं, खिंबाजं, नाय्खिंबाजं, धिमय्बाजं व दम्बःखिंबाजं प्रमुख जुल । थ्व हे भवलय् नेपाः गालय् प्रचलित प्राचीन वाद्यकलाय् श्रृंगभेरी न्यकूजात्राया थीथी बाजंत मध्येय् छगू मू बाजं जुयाच्चंगु नाय्खिंबाजंया विवेचना न्हयथने बहःजू ।

परापूर्वकालनिसें हे थीथी नेवा:जाति वर्गकथं फरक-फरक रुपं थीथी धार्मिक कर्मकाण्ड, नख:चख:, जात्राया इलय् अथे हे सामाजिक जनजीवनय् मनूत सीबलय् नाय्खिंबाजं थाइगु व थाकीगु चलन दु । थुकिया अतिरिक्त न्हापान्हापा नेपालय् जुजुया आज्ञा प्रजापिनिथाय् थ्यंकीगु, प्रचारप्रसार याइगु अवस्थाय् थ्व हे नाय्खिंबाजं थाना: मनुतय्गु ध्यान आर्कषण याना: राज आज्ञा न्यंकीगु जुलसा वथें तुं हे सामाजिक क्षेत्रय् नं छुं विशेष ज्याभव:या सुचं प्रसार याय्मा:सा थ्व हे नाय्खिं बाजं थाना: प्रचार याइगु ख: गुकियाथ “नाय् खिं च्वय्केगु” धयागु छगू लोकं त्वा:गु खँत्वा: प्रचलनय् वयाच्चंगु आ:तक नं न्हानामवनि, जात्रामात्राया इलय् सामाजिक क्षेत्रय् न्ह्यानावयाच्चंगु हे दनि । लिपांगु इलय् वया: राणाकालिनया जनक्रान्तिया इव्य:तक नं सरकारी सुचं जनतायात कनेमाल, न्यंकेमाल, सीकेवीमाल धा:सा नाय्खिं च्वय्के वीगु चलन खनेदु । अथे हे यलय् बृंगद्य: करुणामय रथय् तैगु सुचं, बृंगद्य:या जात्रां हनेमा:गु रितिथिति नितिनियम सकतां नं नाय्खिं च्वय्का: कनेगु प्रचलन दुगु जुल । आ: वया: थौकन्हय् थुज्व:गु चलन न्हावनाच्चंगु वा:चाया च्वंगु खनेद:सां तविं यलय् सापारु, कृष्ण पुजा, गणेश पुजा आदि न्याय्किबलय् नाय्खिं च्वय् कीगु थिति म्वाना: हे च्वंगु यद्यपि खनेदनि ।

परम्परा व म्हसीका

परम्परा व प्रचलनय् न्ह्यागु हे जाति व वर्ग विपेशं थुगु बाजं नाला: संरक्षण व संबर्द्धन याना: थौतक थुगु नाय्खिं बाजं ल्यंकात:सां तवि थन न्ह्यथनागु थुगु नाय्खिंबाजं नेपा:या प्रचलित वाद्यवादनकलाय् विशेषत यलया श्रृंगभेरी न्यकूजात्रा मतया:या थीथी मू बाजंत मध्येय् नं छगू कजीबाजं जुयाच्चंगु धा:बाजंयात मतया:बलय् जक मखुसें न्ह्यावलें न्ह्याथासं नं सहयोगीया रुपय् न्ह्यानावनाच्चनीगु थ:गु हे मौलिक व विस्कं म्हसिका व विशेषता दुगु नाय्खिंबाजं ख: ।

नेपालमण्डल स्वनिगलय् थ्व नाय्खिंबाजं विशेष याना: गुंलां न्यकूजात्रा मतया:, बोगी वनेबलय्, गणेश पुजा आदि अनेक धार्मिक पुजाआजा ज्वीबलय् श्रद्धालु भक्तजनपिं ल्यूल्यु तया: ऋतु अनुसारया थीथी रागया अनेग देवदेवी व लोकम्येत म्वाहालिइ प्वीका: देवदेवी स्थानय् प्रदक्षिणा व परिक्रमा याइगुलिं थ्व बाजंयात गुंलाबाजं धका: धाइगु नं प्रचलन दु । अथे हे बसन्त ऋतुबलय् सरस्वती पुजा (ससुपुजा) आदि ज्वीबलय् नं श्रद्धालु भक्तजनपिनिगु न्ह्य:न्ह्य: च्वना: न्ह्याइपुक भ्र:भ्र: धाय्क धा: नापनापं तुं थाइगु बाजं जुगुलिं थुकिया महत्व नं उलि हे च्वन्त्या: ।

विशेष रुपं यल महानगरय् दँयर्दसं गुंलाबलय् न्यकूजात्राया भवलय् थनावयाच्चंगु नौबाजं धका: थाइगु भिंखुता कचाबाजं मध्येय् नं मूबाजंया रुपय् गुँपुन्हीकुन्हु क्वन्ति महाद्य: पुखुलिइ तैबलय्, श्रृंगभेरी यात्रा न्यकूजात्राबलय् मंग: लाय्कूया न्ह्य:ने लुँभ्या: क्वय्, बृंग करुणामय स्थानय्, स्वयम्भु हारती मांया स्थानय् नाय्खिं थाय्गु चलन दु ।

थुगु बाजं थीथी देवदेवीपिनिगु जात्रा, रथ यात्रा, द्य:ख: जात्रा आदि ज्वीबलय् व सुं नं मनूत मृत्यु ज्वीबलय् नं नाय्बाजं धका: थ्व हे नाय्खिं बाजं थाइगु चलन द:सां तवि धा:बाजंनाप सहभागी जुया थाइगु ताल, बोल व मेगु अवस्थाय् थाइगु बोल फरक जुयाच्चनी । उगु हे फरक बोलं हे थ्व बाजं देवदेवीया जात्राय् था:गु कि सुं मनू मृत्यु जूपिनिगु शवयात्राय् था:गु धका: प्रष्ट छुटेय् याना: क्यनाच्चनी ।

विधि

धा:बाजंया ल्यूल्यु थाय्मा:गु बाजं जुगुलिं नाय्खिं बाजनय् नं धा:बाजनय् थें तुं छातं, मात्वा:, न्ह्या:, चल्ति व गौ सहित न्हय्गु हे ताल दु । गथेकि

१. चोताल	४।४ मात्रा
२. एकताल	३।२ मात्रा
३. जतिताल	३।४, ३।४ मात्रा
४. प्रताल	४।३, ४।३ मात्रा
५. पलेमाताल	२।४, २।४ मात्रा
६. ब्रम्हताल	४।२।४ मात्रा
७. गन्धताल	६।४।४ मात्रा

नाय्खिं थाय्बलय् न्ह्याबले न्ह्याथासं नं न्हापां द्य:ल्हाना: श्री नृत्यनाथ स्मरण याय्मा: । न्हापां छातं व मात्वा: कया: अलय् न्ह्या: कया: थानावना: इच्छा अनुसार छपू धुंका: मेगु न्ह्या:त छसिकथं थाना: दथुदथुइ चल्ति धका: च्वाका: नं थाना: हाकनं न्हापाया हे समय व तालय् वया: थानायंकेगु चलन दु । थथे नाय्खिनं न्ह्या: थाइबलय् म्वाहालि बाय् कनाथबाजं प्वीपिसं ल्यूल्यु ई व ऋतु कथंया रागय् ला:गु धार्मिक व लोकम्येया तालय् पुयावनेगु याइ । न्ह्यातले न्ह्या: थाय्धुंका: अन्तय् निक्व: गौ काइ, छक्व: धा: यात क्वचाय्के त्यनागु छुमा बीसा निक्व:गु खुसिइ गौ क्वचाय्का: व हे तालय् धा:यात ल:ल्हाना: न्ह्या: कया: धा:बाजनं स्वाका: थाना: न्ह्याकावनी । धा: थाना: न्ह्यानाचवनीबलय् नं थाय्थासय् मूमू देवस्थल थ्यनीबलय् नं पटक-पटक द्य:ल्हाय्मा: । अन्तय् धा:बाजनं क्वचाय्का: द्य:ल्हाय्धुंकालि नाय्खिनं द्य:ल्हाना: सिधय्केमा: ।

नाय्खिं थाइबलय् ताल बीत ग्वाहालि बीगु ज्वलं कँय्यागु ब:चापा:गु छुस्या:चा ख: । नाय्खिं थाय्बलय् थुकिया बोल काय्गु वा थाय्गु नं तरिका दु । न्हापां दक्व ताल कथं बोलत कण्ठ वय्का: गुरुपिसं निर्देशन ब्यूगु कथं जवगु ल्हातं कथिं रं, तं, धं जक तस्सकं थाय्गु अलय् था, ज, द, क, दु जक कथिं चिसकं थाय्गु ज्वी । वथें तुं खवगु ल्हातं मा, पा, ख, न, नि शब्द थाय्गु ज्वी । बोल काय्बलय् ताल लुमंकेमाल अलय् ताल मात्रा दुगु काल मात्रा कथं बोल शुद्ध ज्वीक थानायंकेमा: । तरिका अनुसार बोल काय्मफुतकि बोलया यथार्थ शब्द वैमखु । थथे बाजं थाय्गुलिइ मुख्यगु अंग बाजंया एक स्वर व ताल हे ख: उकिं बोल काय्गु व थाय्गु तरिकाया विषयलय् संक्षिप्त ज्ञान सुं नं वाद्यवादकयात अति हे आवश्यक ज्वी ।

वस्तुस्थिति व चुनौति

भीगु जन्मनिसें मृत्यु पर्यन्ततक नं संगीत व संस्कृति रितिरिवाजं विलिबिलि जायाच्वंगु समाज जुगुलिं भीगु मानव जीवनया दुने नुग:चूया ढुकढुकीया रुपय् प्रतिस्थापित जुयाच्वंगु भीगु बाजं व भीगु संस्कृतियात पूर्णता बीगु भीगु परम कर्तव्य ख: । छखें थुगु बाजं संरक्षण व विकास याय्या नितीं यथोचित कार्ययोजनाया अभावसा मेखें पश्चिमी सभ्यता व सांगितीक हस्तक्षेप व प्रभावं युवा पुस्तातय् यानाच्वंगु आर्कषण छगू चुनौतिया रुपय् तिब्रगतिं न्ह्यानाच्वंगु दु । मेखें थुगु बाजंख्यलय् वाद्यज्ञातापिनिगु पलायन व अवषेशं नापं समयसापेक्ष थुगु वाद्यकला परम्परागत सोच व मूल्य मान्यतापाखें उन्मुक्त ज्वीमफया न्हूगु पुस्ताया वर्तमान पाश्चात्य संगीत प्रतिया आर्कषण व ईयागु मागलिसें परिमार्जित व समिश्रण यानावनेगुपाखे थुगु वाद्यपरम्पराया उदासिनताया हुनिं न्हिथं थ्व बाजं थाइपिं विचलित जुया: तनावनाच्वंगु दु ।

ईलिसे ह्यूपा: वैगु प्रकृतिया नियमकथं इलं घ्वानाह:थें इलय् ब्यलय् आपालं प्रचलन व परम्परालिसें ईनाप हे धेंधेंबल्ला म्हितावयाच्वंगु थुगु नाय्खिंबाजं थनतक थ्यंबलय् इलं जन्म बीगु व बुयाव:गु नापं बुयावैगु परिस्थिति पंगल:त वा:चाय्का थाकु मचा:से उसि मचा:से स्वच्छ चित्त स्वच्छ मनं थ्व नाय्खिंबाजंयात संरक्षण बीगु कुत:कथं नच्चा-नच्चापिं भविष्यया कर्णधारपिंत छुं नं कथंया समस्या पंगल: मदय्क फक्व भिदँय् छक्व: जुसां थ्व नाय्खिंबाजंया प्रशिक्षण वियाच्वंगु हुनि थुगु बाजं जेनचेतन म्वानाच्वंगु दनि ।

उपसंहार

वास्तवय् थौयागु परिवर्तनशील युगय् भीसं भीगु सांगितिक बाजंया संरक्षण व प्रवर्द्धन याय्मफुत धा:सा संगीतया ख्यलय् भीगु परम्परा यक्व हे द:सां पिनें दुहां वयाच्वंगु सांस्कृतिक अतिक्रमणं याना: भीसं भीगु संस्कृतियात क:घाय्मफया भीगु वाद्यसंस्कृति व परम्परा बुलुंबुलुं न्हना: वनाच्वंगु वा:चाय्का: तुलुतुलु स्वया च्वनेगु सिबय् मेगु विकल्प हे दैमखु ।

उकिं मौलिक परम्पराय् जक लिक्नुना: जीवित जुयाच्वंगु, न्ह्यानावयाच्वंगु भीगु वाद्यवादन विधि व पद्धतियात वैज्ञानिक ढंगं क:घाना, सम्पादन परिमार्जन यानावनेगु थौयागु महत्वपूर्णगु व मजिमगा:गु पला: ख: । थ्व भीगु सामुहिक संस्कृति व परम्परा ख:, थुकियात सकसिनं बांलाका: तय् हे मा:, जीवित रुप विया: सदांया लागिं जीवन्त तया: तय् हे मा:, कन्हय्या भी पुस्तापिंत संरक्षण व सम्वर्द्धन याना: ध:स्वाका: तय् हे मा:, मखुसा कन्हय्या पुस्तां भी सकसित लाय्लाय् व्वीका: च्वनेगु सिबय् मेगु विकल्प हे दैमखु ।

विसं २०३४ सालय् नागबहा:पाखें बुबहा:यात मतया:या पा:ब्व ल:ल्हानाच्वंगु

बाडेगाउँको षडक्षरी लोकेश्वर र पाटनको मतयाः

२२ दयाराम श्रेष्ठ

काठमाडौं उपत्यकामा रहेका नेवार बस्तीहरूमध्ये ललितपुरको ठैव गा.वि.स.मा पर्ने बाडेगाउँ पनि एक हो । यस गाउँको मध्यभागमा अवस्थित लाखि टोलमा एक पोखरी, केही पाटीहरू, ऐतिहासिक ढुंगेधाराहरू रहेका छन् । उक्त स्थानमा रहेका विभिन्न बौद्ध चैत्यहरूमध्ये मुख्य चैत्यको रूपमा रहेको चैत्यमा दक्षिणाभिमुख गरी षडक्षरी लोकेश्वरको स्थापना गरिएको छ । शिलाद्वारा निर्मित यो मूर्ति वज्रासनमा रहेको छ । यस लोकेश्वरका चार हातमध्ये दुई हात अञ्जली मुद्रामा रहेका छन् भने बाँकी रहेका दुई हातमध्ये दायाँ हातले माला र बायाँ हातले कमलको फूल धारण गरेको छ । विभिन्न चाडपर्वहरूमा उक्त मूर्तिमाथि उस्तै प्रकारका अन्य दुई धातुका मूर्तिहरू पनि राख्ने परम्परा छ । षडक्षरी लोकेश्वरको उक्त मूर्तिको ठीक अगाडि शिलाकै कमलको पुष्प र वज्रधातु पनि स्थापना गरिएको छ ।

बाडेगाउँको स्थापना लिच्छवि राजा वृषदेवले गरेका थिए भनी भाषावंशावलीमा उल्लेख गरिएको छ । त्यसमा लेखिएको छ –

फेरि यी राजाले (वृषदेवले) विचार गरी नेपालका देवताहरू चतुक्रम गरी विराज होउन् । बौद्ध मूर्तिले पनि विचार गरौला भनी गोदावरीसन्धि पञ्चबौद्ध एक मूर्ति गरी प्रकाश गराया । बन्देगाउँ भनी एक देश बनाया । इन दिनदेखि नेपालमा बौद्ध मूर्ति चार भै गयो । सिम्भू खासा धंदो बन्दे गाउँको देवता यति प्रसिद्ध भयो । (पौडेल, २०२०: ५६)

बाडेगाउँलाई 'बन्देपुर' पनि भन्ने गरिन्छ । यस स्थानको नामाकरणबारे एक रोचक किम्बदन्ती छ । कुनै समयमा गोदावरी कुण्डमा मेला भर्ने आएका एक प्रख्यात बौद्ध भिक्षुले यस क्षेत्रमा चैत्य स्थापना गरेका थिए । बन्देजु भनिने ती भिक्षुले त्यहाँ विहारमा बसी पूजाआजा गरी त्यस क्षेत्रको संरक्षण गरेको हुनाले त्यस ठाउँको नाम 'बन्देपुर' रहन गएको र पछि 'बन्देपुर' शब्द अपभ्रंश भई 'बाडेगाउँ' रहन गएको हो (प्रुश्चा, १९७५: ९६) ।

षडक्षरी लोकेश्वर

साधनामालामा उल्लेख गरिए अनुसार षडक्षरी लोकेश्वरका चार हात हुन्छन् । ती चार हातमध्ये दुई हात अञ्जली मुद्रामा रहेका हुन्छन् भने बाँकी रहेका दुई हातमध्ये दायाँ हातले माला र बायाँ हातले कमलको फूल धारण गरेको हुन्छ । षडक्षरी लोकेश्वरको वर्ण सेतो हुन्छ । स्फटिकको माला धारण गरेका षडक्षरी लोकेश्वरको साथमा मणिधर र षडक्षरी महाविद्या रहने उल्लेख गरिएको छ । यस स्वरूपको अवलोकितेश्वरको मन्त्र ॐ मणि पद्मे हुँ हो जुन अति नै लोकप्रिय मन्त्र रहँदै आएको छ । यस मन्त्रमा निहित रहेका ६ वटा अक्षरलाई देवत्वको रूपमा पूजा गरिन्छ । नेपालका बौद्ध मठमन्दिरहरूमा षडक्षरी लोकेश्वरको प्रतिमा स्थापना गरिएको पाइन्छ ।

हेमराज शाक्यको श्री स्वयम्भू महाचैत्य पुस्तकमा चार भगवान् बुद्धको विशेष पूजा गर्ने वा *प्यम्ह भगवान् सीकःवनेगु* परम्पराको चर्चा गरिएको छ । ती चार भगवान् बुद्ध हुन् - आदिबुद्ध श्री स्वयम्भू, नमोबुद्ध (नमरा), खास्ति चैत्य (बौद्ध) र बाडेगाउँको चिभा: । यी चारमध्ये श्रीस्वयम्भू महाचैत्यलाई सर्वोपरि स्थान दिइएको छ ।

प्रत्येक महिनाको संक्रान्तिको दिन करुणामयले एउटा-एउटा अभिनव रूप धारण गरी भक्तजनहरूको उद्धार गर्न दर्शन दिने भएकोले संक्रान्तिको दिन करुणामय दर्शन गर्न जाने परम्परा चलेको देखिन्छ । यस क्रममा सबैभन्दा पहिले षडक्षरी लोकेश्वरको दर्शन गर्ने प्रचलन छ ।

बाडेगाउँको षडक्षरी लोकेश्वर (बुधवा:घ:) जात्रा

प्रत्येक वर्ष भाद्रकृष्ण त्रयोदशी (जुग:)को दिनमा बाडेगाउँमा अवस्थित षडक्षरी लोकेश्वरको जात्रा भव्यरूपले मनाइन्छ । जात्राको क्रममा षडक्षरी लोकेश्वरको मूर्तिलाई खटमा राखेर बाजागाजा सहित सबै टोलहरूमा परिक्रमा गराइन्छ । लोकेश्वरको मूर्ति परिक्रमा गराइने मार्गमा भक्तजनहरू लहरै बसेका हुन्छन् । यस जात्रामा लोकेश्वरको मूर्ति परिक्रमा गराइने मार्गमा पर्ने मुख्य-मुख्य देवीदेवताहरूलाई विभिन्न परिकार एवं खाद्यवस्तु चढाउने गरिन्छ । यस जात्रामा गाउँमा रहेका सबै धर्म-सम्प्रदायका मानिसहरूको सहभागिता रहेको हुन्छ । जात्रामा धा:, धिमय, म्वाहालि, बाँसुरी आदि वाद्यवादनसहित नेपाल सरकार, स्थानीय सामाजिक संस्था, क्लब लगायत छिमेकी गाउँका व्यक्तिहरूको पनि संलग्नता रहेको हुन्छ । भाद्रकृष्ण त्रयोदशीको दिनमा यहाँ रहेका शिलाको षडक्षरी लोकेश्वर, धातुको षडक्षरी लोकेश्वर र अभिताभ बुद्धको पूजा भव्य रूपमा गरिन्छ । पूजा सकिएपछि अपरान्ह अभिताभ बुद्धको जात्रा गरी नगर परिक्रममा गराइन्छ । यस जात्रालाई 'बुधवा:घ: जात्रा' भनिन्छ तर स्थानीयवासीहरू यस जात्रालाई *मतया: वनेगु* (दीपजात्रा जाने) भन्न रुचाउँछन् ।

षडक्षरी लोकेश्वरको मेला

१. गुंला मेला : प्रत्येक वर्ष गुंला महिनाभरि (श्रावण शुक्ल प्रतिपदादेखि भाद्र शुक्ल प्रतिपदा सम्म) बाडेगाउँमा रहेको षडक्षरी लोकेश्वरको मेला लाग्दछ । स्थानीय बासिन्दा र बाडेगाउँ वरिपरिका भक्तजनहरू दैनिकरूपमा षडक्षरी लोकेश्वरलाई केन्द्रविन्दु मानेर बाडेगाउँमा रहेका बौद्ध विहार परिक्रमा गर्दछन् । आफ्नो मनोकामना पूरा होस् भन्ने अभिप्रायले यस्तो परिक्रमा गरिन्छ । प्रातःकालमै भाले बासेपछि, घरको छानाको भिंगटी वा टायलको धर्सो देखिनु अघि, काग कराउनु अघि, उज्यालो हुनुभन्दा पहिले नै उठेर स्नान गरी, परिक्रमा गरी पूजा गरिन्छ । भक्तजनको क्षमताले भ्याए प्रत्येक दिन १०८ पटक परिक्रमा गर्ने, नसके एक महिनाभरिमा १०८ पुर्‍याउने गरिन्छ । सो पुर्‍याउन नसक्नेले आफ्नो क्षमताले भ्याए जति मात्र परिक्रमा गरे पनि पुण्य कमाउन सकिने जनविश्वास रहेको छ । यो कार्य सकेपछि मात्र *देखे चाय्केगु* गरिन्छ । घ:पा:ला:ले पूजा गर्ने समयमा पुरोहित वा मूलपूजारीद्वारा श्लोक वाचन गरिन्छ ।

२. प्रत्येक बुधवारको मेला : गुंला महिनाभित्र पर्ने प्रत्येक बुधवार विशेष मेला लाग्दछ । बाडेगाउँ वरिपरिका गाउँहरू - लुभु, सानागाउँ, हरिसिद्धि, गोदावरी, गोदामचौर, चापागाउँ, धापाखेल, पाटन, भक्तपुर, ठिमी, नगदेश, बोडे, सतुंगल, पांगा, कीर्तिपुर, नगाउँ, थानकोट, नैकाप आदि स्थानबाट भक्तजनहरू आएर पूजा गर्छन् । पूजा गर्दा आ-आफ्नो खेतमा भएको मकै, भटमास, मास, धान, गहुँ

आदि चढाउने परम्परा रहेको छ । गुंला बाहेकका अन्य महिनाको प्रत्येक बुधवार शिलाको षडक्षरी लोकेश्वरलाई गहना लगाई पूजा गरिन्छ ।

३. दीपयात्रा : प्रत्येक वर्ष भाद्र कृष्ण द्वितीयाको दिन पाटनमा मनाइने दीपयात्रा (मतया: / न्यूकूजात्रा)मा सामेल हुने सबै भक्तजनहरू दीपयात्रा सकेलगत्तैको पहिलो बुधवारको दिनमा यस षडक्षरी लोकेश्वरको परिक्रमा गरी पूजा गर्नुपर्ने परम्परा रहेको छ । यस षडक्षरी लोकेश्वरको दर्शन गरेपछि मात्र दीपयात्रा पूरा हुन्छ भन्ने विश्वास रहिआएको छ । षडक्षरी लोकेश्वरको पूजा गर्दा आफ्नो इच्छानुसार १०८, ३६०, १००८ वा सवालाख बत्ती बाल्ने प्रचलन छ । बत्ती बाल्दा देवामा चिउरी, मैना, तेल, घ्यू, वनस्पति घ्यू पनि प्रयोग गरिएको हुन्छ । आफ्नो परिवारमा कसैको मृत्यु भएको छ भने दुर्गतिमा नपरी सद्गतिमा परोस, सुखावती भुवनमा जन्म लिन सकून् भन्ने कामना गरी दीपयात्रा चलाइएको हो । त्यस्तै कुनै विशेष अवसर पारेर दिवंगत हुने आफ्नो परिवारजनको सम्झनामा विभिन्न मठमन्दिरहरूमा दीपबत्ती बाल्न जाने क्रममा यस चैत्यमा पनि दीप प्रज्वलन गर्ने प्रचलन रहेको छ ।

सन्दर्भ-सूची

पौडेल, नयनाथ (सं.), विसं २०२०, भाषा वंशावली, भाग १ । काठमाडौं : नेपाल राष्ट्रिय पुस्तकालय ।
शाक्य, हेमराज, नेसं १०९८, श्री स्वयम्भू महाचैत्य । काठमाडौं : स्वयम्भू विकास मण्डल ।
Bhattacharyya, Benoytosh, 1958, *The Indian Buddhist Iconography*. Calcutta: Firma K. L. Mukhopadhyaya.
Pruscha, Carl, 1975, *Kathmandu Valley: The Preservation of Physical Environment and Cultural Heritage of Protective Inventory*. Vienna: Anton Schroll & Co. Publishers.

लेखक बन्देपुर (बाडेगाउँ)को षडक्षरी लोकेश्वर : एक अध्ययन विषयमा विद्यावारिधि गर्दै हुनुहुन्छ ।

विसं २०७४ श्रावण २७ गते शुक्रवार स्वयम्भू नौवाजा थानाचंगु

न्यकूजात्रा र मतया:को सन्दर्भमा

पूणकाजी शाक्य

संस्कृति, कला-वास्तुकलाको क्षेत्रमा धनी मानिने काठमाडौं उपत्यकालाई खुल्ला संग्रहालय (Open Museum) को रूपमा लिने गरिन्छ। काठमाडौंका तीन शहरमध्ये बौद्ध नगरी ललितपुर ललितकलाको लागि प्रसिद्ध मानिन्छ। ललितपुर कला-वास्तुकलाको लागि मात्र नभई आफ्ना मौलिक संस्कृति, परम्पराको लागि पनि प्रसिद्ध छ। अशोकपत्तन, ललितपत्तनको नामबाट पनि चिनिने ललितपुरमा मनाइने विभिन्न सांस्कृतिक पर्वमध्ये १६०० वर्ष अगाडिदेखि संचालन हुँदैआएको न्यकूजात्रा मतया: पनि एक हो। यो पर्वलाई 'श्रृङ्गभेरी जात्रा' पनि भनिन्छ। यस पर्वमा बजाइने नौबाजाले पनि आफ्नै विशिष्ट पहिचान बोकेको छ।

मतया: पर्व

मतया: बौद्ध धर्मसँग सम्बन्धित पर्व हो। 'मतया:' नेपालभाषाको शब्द हो। यहाँ 'मत' भन्नाले 'दीप' हो भने 'या:' भन्नाले 'यात्रा' भन्ने बुझाउँछ। तसर्थ 'मतया:' शब्दको शाब्दिक अर्थ 'दीपयात्रा' अर्थात् 'दीप परिक्रमा' हो भन्ने बुझिन्छ। मतया:मा बहा:-बही, ननि, लाछि, गल्ली आदि ठाउँमा स्थापना गरिएका बुद्ध, बोधिसत्व, मैत्रेय बुद्ध अवलोकितेश्वर, आर्यतारा, वज्रसत्व, वसुन्धरा, चैत्य, स्तूप, धर्मधातु आदिको परिक्रमा गरी पूजा गरिन्छ। बिहान उज्यालो नहुँदै शुरु हुने यो यात्रा दिनभरि सञ्चालन हुन्छ। यात्रामा सहभागी हुने भक्तजनहरू पुष्प, धूप, दीप, सुगन्धादिले पूजा गरी नगर परिक्रमा गर्छन्। त्यस्तै परिवारमा कोही दिवंगत भएमा उनीहरू सुखावती भुवनमा बास होस् भन्ने कामना गरी दक्षिणा, अन्न, धूप, दीप, कपुर आदि बढाएर परिक्रमा गर्ने चलन छ। आफ्नै स्वइच्छाले बुद्धप्रति श्रद्धाभक्ति राखी मतया: जानेहरू पनि छन्।

न्यकूजात्रा मतया:मा खिंवाजा, धा:वाजा, नौबाजा जस्ता विविध बाजा बजाउने चलन छ। त्यस्तै बोगी स्तोत्र, बुद्धगीत वाचन गरेर बहा:, बही, चैत्य, धर्मधातु आदि परिक्रमा गरिन्छ। न्यकूजात्रा र मतया:को सन्दर्भमा प्रचलित किम्बदन्तीअनुसार परापूर्वकालमा शशिप्रभा देशका राजा सिंहकेतु शिकारका शौकीन थिए। उनी प्रतिदिन जंगलमा गई निर्दोष पशुपंक्षीको शिकार गरी फर्कन्थे। अहिंसामा विश्वास गर्ने उनकी रानीले आफ्ना पति सिंहकेतु राजालाई निर्दोष पशुपंक्षीको हिंसा नगर्न धेरै आग्रह गरिन्, तर राजा मानेनन्। मृत्युपश्चात् राजा एक ब्राह्मणको घरमा राँगो भएर जन्म लिन पुगे भने रानी उही ब्राह्मणकी छोरी भएर जन्मिन्। ब्राह्मणले छोरीको नाम रूपवती राखिदिए। समय बित्दै जाँदा युवावस्थामा पुगेपछि कन्या रूपवतीले उक्त राँगो आफ्नो पूर्वजन्मको पति हो भन्ने कुरा थाहा पाइन्। त्यसपछि रूपवतीले उक्त रांगालाई अझ बढी हेरविचार गर्न थालिन्। एकदिन बाघको आक्रमणमा परी राँगोको मृत्यु भयो। रूपवतीले अत्यन्त विरह गरी राँगोको अस्थि गर्भमा राखी बालुवाको चैत्य बनाइन्। राँगोको सिङलाई बाजा बनाई फुकेर त्रिरत्नको नामोच्चारण गरी दिनदिनै उक्त चैत्य परिक्रमा गर्न थालिन्। सदा भैं चै

त्य परिक्रमा गरिरहँदा एकदिन उक्त चैत्यबाट सिंहकेतु राजाकै पुनर्जन्म स्वरूप एक पुरुष प्रकट भए । यो कथा 'चित्रविंशति अवदान'मा उल्लेख गरिएको पाइन्छ । राँगोको सिङ बजाएर विभिन्न बाजासहित बहा:-बही, चैत्य, स्तूप, धर्मधातु आदि परिक्रमा गर्ने बारे गुणकारण्डव्यूहमा पनि उल्लेख गरिएको पाइन्छ । ललितपुरमा गुंला महिनाभरि परम्परागत बाजागाजा बजाउँदै बुद्धगीत गाएर परिक्रमा गर्ने प्रचलन निरन्तररूपले आजपर्यन्त चलिरहेकै छ ।

वंशावलीमा उल्लेख गरिएअनुसार राजा बालार्चनदेवले सर्वप्रथम मतया: सञ्चालन गरेका थिए । यी बालार्चनदेव बुद्धधर्मका उपासक थिए । गोपालराजवंशावलीको पत्र २३ मा ठकुरी वंशका राजा बालार्जुनदेव (बालार्चनदेव)ले बुंगद्य: आर्यावलोकितेश्वरको चरणमा श्रद्धाभक्ति गरी आफ्नो राजमुकुट (श्रीपेच) समेत चढाएका थिए भन्ने कुरा उल्लेख गरिएको छ । राजा बालार्चनदेवले ज्येष्ठवर्ण महाविहार, तंग:बहा: (चाकबहा:द्य: अर्थात् धर्मराज लोकेश्वर स्थापना गरिएको विहार) निर्माण गरेको उपलक्ष्यमा मतया: (दीपयात्रा) संचालन गरेका थिए भन्ने जनविश्वास पनि छ ।

डानियल राइटद्वारा सम्पादित वंशावलीमा उल्लेख गरिएअनुसार राजा बालार्चनदेवपछिका गुणकामदेवले मतया:लाई व्यवस्थित रूपले सञ्चालन गर्ने व्यवस्था मिलाएका थिए । पछि राजा सिद्धिनरसिंह मल्लले ललितपुरका प्रमुख १० टोललाई पालैपालो मतया: सञ्चालन गर्ने व्यवस्था मिलाएका थिए । सिद्धिनरसिंह मल्लले नै मतया:मा नौबाजालाई समावेश गरी ठाउँठाउँमा बजाउनु पर्ने नियम बनाएका थिए । सिद्धार्थ गौतमले मारमाथि विजय प्राप्त गरी बोधिज्ञान लाभ गरेको प्रसङ्गसित पनि मतया:लाई जोड्ने गरेको पाइन्छ । यसबारे केशर पुस्तकालयमा रहको वंशावली (क.न. १२७६ पृष्ठ ६०) मा उल्लेख गरिएको पाइन्छ । तसर्थ मतया:मा मानव मात्र नभएर ब्रम्हदेव, नाग, यक्ष आदिको प्रतिनिधि स्वरूप महाद्य: (महादेव) लाखे बनेर नाग समाती बोधिसत्व लगायत सम्पूर्ण चैत्य, धर्मधातु परिक्रमा गरी पूजा गर्ने प्रचलन रहको छ ।

ऐतिहासिकरूपले महत्वपूर्ण अमूर्त (Intangible) सांस्कृतिक परम्परा न्यकूजात्रा मतया: निरन्तररूपले संचालन गर्न नेसं १११३, विसं २०५० श्रावण २ गते केन्द्रीय व्यवस्थापन समिति गठन गरिएको थियो । यस समितिले विधिवतरूपमा ललितपुरका १० वटा टोललाई पालैपालो मतया: संचालन गर्ने जिम्मेवारी दिई मतया:लाई व्यवस्थितरूपले संचालन गर्न महत्वपूर्ण भूमिका खेल्दै आइरहेको छ । उक्त व्यवस्थाअनुसार यस वर्ष विसं २०७४ सालमा मतया: संचालन गर्ने जिम्मेवारी इलाका नं. ४ इखाछें, नागबाहाललाई दिइएको छ । न्यकूजात्रा मतया:लाई व्यवस्थितरूपले संचालन गर्नको लागि इखाछें, नागबाहालमा २२१ जना सदस्यको मूल समारोह समिति बनाइएको छ । साथै न्यकूजात्रा मतया: सम्पन्न गर्न विभिन्न टोल इलाकाका प्रतिनिधिहरूलाई संलग्न गराई ३३ जनाको कार्यसमिति पनि गठन गरिएको छ । त्यस्तै १२ वटा उपसमिति बनाई भव्य रूपमा कार्य सुसम्पन्न गर्ने लक्ष्य लिइएको छ । ती कार्यक्रमहरू यसप्रकार रहेका छन् -

१. विसं २०७४ श्रावण ७ गते (नेसं ११३७ दिल्लागा १४) शनिवार नौबाजा प्रदर्शन गर्ने । उक्त अवसरमा केन्द्रका २४ जना पदाधिकारीलाई आमन्त्रण गर्ने ।
२. श्रावण ८ गते (दिल्लागा अमाई) आइतवार हिरण्यवर्ण महाविहार, क्वा:बहा:मा अवस्थित वज्रसत्व

- देवता अगाडि बोगी स्तोत्र पाठ गर्ने एवं इखाछें दाफा भजन खल:को तर्फबाट कजीबाजा प्रस्तुत गर्ने ।
३. श्रावण ९ गते (गुंलाख्व पारु) सोमवार गुलाधर्मारम्भ हुने दिन बोगी न्यकूजात्राको शुरुवात गर्ने ।
 ४. श्रावण २३ गते (गुन्हुपुन्हि) सोमवार बेलुकी कुम्भेश्वरमा नौबाजा प्रस्तुत गर्ने ।
 ५. श्रावण २४ गते (गुंलागा पारु) मंगलवार बिहान हिरण्यवर्ण महाविहार क्वा:बाहालमा देवता लिन जाने ।
 ६. श्रावण २५ गते (गुंलागा द्वितीया) बुधवार मतया:को दिन विशेषरूपले मंगलबजारस्थित दरबारक्षेत्रमा नौबाजा प्रस्तुत गर्ने र दिनभरि टोल-टोलमा गई नौबाजा प्रस्तुत गर्ने ।
 ७. श्रावण २६ गते (गुंलागा तृतीया) बिहिवार बुंगमतीमा कजीबाजा र नौबाजा प्रस्तुत गर्ने ।
 ८. श्रावण २७ गते (गुंलागा चौथी) शुक्रवार स्वयम्भूमा नौबाजा प्रस्तुत गर्ने र गणेशपूजाको नाय्खिं बाजाबाट सूचना दिने ।
 ९. श्रावण २८ गते (गुंलागा पञ्चमी) शनिवार गणेशपूजा संचालन गर्ने । सोही दिन मतया:को पालो हस्तान्तरण गर्ने र नौबाजा पुरस्कार प्रदान गर्ने ।
 १०. श्रावण ३० गते (गुंलागा अष्टमी) सोमवार मंगलबजारस्थित कृष्णमन्दिरमा राधाकृष्ण ग्वारा प्रस्तुत गर्ने ।

यसप्रकार विसं २०७४ सालको न्यकूजात्रा र मतया: भव्यताका साथ सम्पन्न गर्ने योजना रहेको छ । ललितपुरका विविध जातिको समन्वयात्मक सहभागिता रहेको न्यकूजात्रा मतया: एउटा उत्कृष्ट सांस्कृतिक नमूनाको रूपमा प्रस्तुत हुँदै आएको देखिन्छ । यसलाई ललितपुरवासीहरूको गौरवमय परम्पराको रूपमा लिन सकिन्छ ।

विसं २०७४ श्रावण २४ गते मंगलवार क्वा:बाहाल्य् च: का:वंगु

मनूतय्गु जन्म नापनापं थीथी कलाया जन्म नं जुल धैगु खँ गुफाचित्र व थीथी ज्याभलं प्रमाणित यानाच्वंगु दु । कला जीवनया छगू ब्व खः गुगु उम्ह मनूया म्हसिका नं जुयाच्वनी । न्ह्याम्ह मनूया दुने थीथी कला सुलाच्वंगु दै अलय् व हे कलां व मनूयात लोकं त्वाकाच्वनी । मनूतय्के दुगु रचनात्मक ज्याखँ गथेकि चित्रकला, संगीतकला, साहित्यकला व हुलाप्याखं मध्येय संगीतकला दक्खिसिया यःगु व स्यूगु कला खः । हलिमय् दुगु थीथी संगीतया ख्यलय् मर्चासिं कयाः बुरातकं दुनाच्वंगु दै । भी मनूजक मखुसं जीवजन्तुत नं संगीतया तालय् प्याखं हुली । मनूत नं संगीतया ख्यलय् दनेत थीथी बाजंया आविस्कार यात । मनूतय्सं थाय् थासय् थानावयाच्वंगु थीथी बाजंया उगु हे थाय्या मौलिकता दयाच्वनी । भीगु न्ह्यःने खनेदुगु थीथी बाजं गथेकि थाय्गु, कीगु व प्गीगु बाजं बिस्कं पहलं छ्यली । थुकिइ बाजंया प्रकृति स्वयाः शैली पानावनी । थथे हे नेपाःदेसय् दुपिं थीथी जनजातितय्गु संस्कृतिइ नं आपालं बाजं थाय्गु परम्परा दु । विशेष यानाः स्वनिगःया नेवाःतय्सं तःताजि बाजं थानावयाच्वंगु दु । नेवाःतय्गु इलय्ब्यलय् वैगु नखःचखः, जात्राया भवलय् थःथःगु परम्पराकथं नेवाः लोकबाजं थानाच्वंगु दु । यें, यल व ख्वप अलय् स्वनिगः पिने चिलं, तिस्तुङ, पालुङ, पन्ति, सांगा, भ्वँत, नाला, द्वाल्खा, पाल्पा तानसेन व मेमेगु थासय् नं थःगु हे मौलिक लोकबाजं थानाच्वंगु दु । नेवाःतय्सं धाः, खिं, नाय्खिं, मगःखिं, दबदब, नगरा, ज्वःनगरा, मृदंग, ढोलक, धिमय्, क्वंचाखिं, दम्बःखिं व मेमेगु थाय्गु बाजंकथं थानाच्वंगु दु । अथे हे काहाः, प्वंगा, बासुरी, म्वाय्लि, गुजेरोति व मेमेगु प्गीगु बाजंकथं पुयावयाच्वंगु दुसा तानपुरा, सितार थें जाःगु कीगु बाजं थानाच्वंगु दु । थथे बिस्कंकथंया तःताजि बाजंत नेवाःतय्सं थानावयाच्वंगुलिइ दम्बःखिं छता बाजं विशेष छःबाजं खः ।

दम्बःखिं नेवाःतय्सं गुबलेनिसें थानावयाच्वन धयागु सीमदु । थुगु बाजं यलय् दँय्दँसं थानाच्वंगु खनेदुसा मेमेथाय् उलि थानाच्वंगु खनेमदु । पुलांगु नेवाःतय्गु प्याखंत गथेकि जलया गथुप्याखं, ख्वानाया सिकालीप्याखं व मेमेगु छुंछुं प्याखनय् दम्बःखिनय् म्येय्या न्यकू तयाः थानाच्वंगु दु । थुगु बाजनय् न्यकू तयाः थाइगु यलया मतयाःबलय् स्वंग्वः दम्बःखिं विशेषरूपं भैरव, महालक्ष्मी व कालीया छःम्वः व तिसां तीकाः थौंतक थानावयाच्वंगु दु । थथे न्यकू व छःतयाः साधना यानाः बाजं थाय्माःगुलिं थुगु बाजंया शाब्दिक अर्थकथं छःया म्वः दुगु खियात “छःम्वःखिं” अर्थात् “दम्बःखिं” धाःगु नं जुइमाः । दम्बःखिंबाजं छःबाजं जूगुलिं धार्मिक ज्याखँय् जक थानाच्वंगु दुगुलिं औगुतिं थाय्गु उलि प्रचलनय् मवः ।

दम्बःखिंबाजं मेमेगु बाजंसिबें पाः । थुगु बाजं भतिचा तग्वः ज्वी । बाजंया ग्वः थ्यंमथ्यं ३२ इन्चया चाकः व २२ इन्चया हाकः अथे हे नासःया चाः ९ इन्च व भैलःया चाः १० इन्चया दै । बाजंयात जवं थाय्गु ब्वयात नासः धाइ गुकिइ सालूगु छयंगू व खवं थाय्गु ब्वयात भैलः धाइ गुकिइ भतिचा ख्वातुगु छयंगू तयातै । थुगु बाजनय् मृदंग, तबलाय् थें चाःया सिथय् छयंगूया छःने छयंगूया हे मेगु चाः (चाँति) तयाः छयंगूया हे तनां थानाः साय् कातै । बाजनय् छः तय्या निंतिं सिं छःहाकः छःने तानातै । थुगु बाजनय् सः पिकाय्त्त खौ तयाः थाय्माः तर खिंबाजनय् थें हाकगु न्हापां हे खौ तयातैमखु । थुकिइ स्याःवजि बाय् छुचुं न्हायाः निखें खौ तय्माः । थुगु बाजं

थाइबलय् थीगु सः पिमज्वः । नासः व भैलःया सः पाइ । थथे सः पिज्वय्केत खौ ततं पिकाय्माः । खौया पाय्गु मात्रां हे दम्बःखिंया सः पिज्वै । खौ तयातःगु गनावल धाःसा सः पानावनीगु जुयाः खौ न्ह्याबलें प्याकाचनेमाः । दम्बःखिंबाजनय् खौ तय्बलय् पाय्छि मात्राय् तय्माः । खौ तःगु अप्वः जुलकि व मगातकि सः थहावैमखु ।

दम्बःखिं थाय्बलय् ल्हाःया पतिं प्यय्पुंकाः हे थाय्माः । पतिं प्यय्मपुंकि सः स्पष्ट ज्वीक पिज्वैमखु । दम्बःखिं थाइबलय् ल्हाः तय्गु व थाय्गु तरिकां सः पाइ व थीथी बोलया ध्वनि लुयावै । जवगु ल्हातं “दं”, “द”, “ज”, “त”, “ति”, “नि” सः पिज्वै । थुकिइ “दं” न्याक्क थाय्माःसा “द”, “त” तजक थानाः सः स्पष्ट पिहांवय्क काय्माः व मेमेगु दिकाः तिजक थाय्माः । अथे हे खवगु ल्हातं “फ”, “फा”, “क” सः पिज्वै थुकिइ “फ” काय्बलय् दथुइ खौ त्वःप्चीक नापं खौ मथीक काय्माः । खवगु हे ल्हातं तिजक पतिं प्यय्पुंकाः काय्बलय् “फा” सः पिहांवै व दिकाः तिजक काय्बलय् “क” सः पिहांवै । निपां ल्हाः छ्यलाः गुकिइ “दं” काय्वंतु हे “फा” नं काचाक्क काय्वं “भ्या” सः पिज्वै । “दं” व “फा” निपा ल्हातं पाःलाक थाइबलय् “भ्या” सः स्पष्ट ज्वीक पिज्वैमखु । थाइबलय् बोलया प्रकृति स्वयाः खव ल्हातं नं तिजक थानाः “भ्या” काय्गु याइ गथेकि “दभ्या. दभ्या. दभ्या. दभ्या.” । अथे हे बोलया प्रकृति स्वयाः खवं हे न्याक्क थानाः नं “भ्या” काय् ज्यू तर स्पष्ट सः पिकाय्त धाःसा निपा ल्हाः छ्यलेगु हे खः । न्ह्यागुं बाजं थाय्बलय् नं ल्हाः बांलाक व पाय्छि ज्वीक तयाः थाय्गुलिं हे सः स्पष्ट पिज्वै । छगू हे ध्वनिलिपियात बोलया प्रकृति स्वयाः तःसः व चीसलं नं थाय्गु याइ । छगू हे ध्वनिलिपि गथे कि “फ. फ. जक.” थुकिइ न्ह्यःने च्वंगु “फ”यात भतिचा चीसलं व लिपाया “फ”यात तःसलं काइ । थथे यानाः थाइबलय् बोलया सवाः व लचक वै ।

दम्बःखिंबाजनय् मुक्कं न्हय्गु ताल गुगु चोताल, जतिताल, प्रताल, पलेमाताल, एकताल, गन्धताल, ब्रम्हताल थाय्माः । न्हय्गु तालया स्वरुप पाःगुलिं न्हय्थी हे स्वरुपया बोल दु गुकिइ बोलया लचक नं पाइ । छगू तालया बोल मेगु ताललिसे गनंगनं ज्वःलाःसां प्रकृति धाःसा पानाच्वनी । चोतालया बोल ८ मात्रा, जतितालया बोल ७ मात्रा, प्रतालया बोल ७ मात्रा, पेलमातालया बोल ६ मात्रा, एकतालया बोल ६ मात्रा, गन्धतालया बोल १४ मात्रा व ब्रम्हतालया बोल १० मात्राय् हे लानाच्वनी । थथे थीथी मात्राया बोल उलि हे मात्रा जुयाच्वंसां तालकथं बोलया प्रकृति व थाय्बलय् लचक पानाच्वनी । थीथी थाय्या बोल पाय्फुसां मात्रा व ताल धाःसा ज्वःलाइ । बोल न्ह्याथे हे दय्कूसां छु ताल खः व हे तालया प्रकृतिइ दुने लाय्माः । दम्बःखिंया चोतालया छपु न्ह्याःया बोल थथे दु -

१	२	३	४	५	६	७	८
भ्या	जक	भ्या	दं	फति	निफा	दं	-
भ्या	दं	फति	निफा	दं	-	फ	जक

दम्बःखिं थायबलय् दकले न्हापां द्यःल्हाय्गु याइ अलय् थाय्माःगु तालत याइ । न्त्याः थानाच्चनीबलय् ज्याछिंथाय् चल्ति काइ व चल्तियात त्वाःल्हाय्गु कथं स्वापू कयाः हाकनं च्वनिसें हे न्त्याः काइ । छगू ताल क्वःछीत चल्ति कयाः द्यःल्हानाछ्वै । थुगु बाजनय् क्वःछीगु बोल मदुगुलिं द्यःल्हाय्गुयात हे क्वःछीगु बोलकथं नालाकयातःतु दु । मेगु ताल थाय् त हाकनं तप्यंक हे न्त्याः कयाः थानाहै । बाजं थाय्गु क्वचाय्वं मेमेगु बाजनय् थें हे दकले लिपा नं द्यःल्हानाः क्वचाय्की । दम्बःखिं थाइबलय् ताल बीत चीचाःगु भुस्याः थाइ गगु भुस्याः नगरायात नं थाइगु खः । नेवाःतय्गु परम्पराकथं मेमेगु बाजं स्यनीबलय् थें हे दम्बःखिंबाजं स्यनीबलय् नं बिहिवाः लाकाः नासः पुजाः यानाः सय्कूपित किसली तय्काः विधि पूर्वक पुजा यानाः स्यनी । स्यनेज्याया भवलय् बिहिवाः पतिकं नासःपुजा याय्माः । बाजं स्यनेज्या क्वचाय्काः विधि पूर्वक नासःपुजा यानाः गुरुया बेतालिं चिकाः व हनाबना यानाः नासःद्यःयाथासं न्हूपित दम्बःखिं थाकाः नगर परिक्रमा यानाः बाजं पिथनी ।

दम्बःखिंबाजं विशेष यानाः यलय् अप्वः थाइगु खनेदु । उकिइ नं यलया मतया पाः फैगु त्वालं थानाच्चंगु दु । अथे हे गनंगनं दाफा भजनय् नं दम्बःखिं थानाच्चंगु व प्याखनय् नं थानाच्चंगु दु । मतयाः पाःलाःया भिगू त्वालय् गुंलाया मतयाःबलय् जक थानाच्चंगु दु व औवतिं थानाच्चंगु खनेमदु । थुकिया हुनिकथं द्यः तयाः थाय्माःगुलिं ज्वीफु । मतयाःबलय् गुंलाथ्वः पारु बोगीया दिननिसें न्यकूजात्रा मतयाःया ज्याभवःतक थाय्माः । मतयाःबलय् स्वंगः दम्बःखिं थाय्गु भवलय् दथुइ भैरव, जवय् काली व खवय् महालक्ष्मी द्यः तयाः थाइ व लँय् थानावनीबलय् छसिकथं काली, भैरव व महालक्ष्मी च्चनावनी । मतयाःया भवलय् थाइगु नौबाजनय् दुथ्याःगु थीथी बाजंया धलखय् दम्बःखिं दकलय् लिपांगु ल्याखय् लाः । मेमेगु बाजं छगू तालजक थानाः धाकं लानाकाइसा दम्बःखिं न्हय्गु हे ताल थानाक्यनेमाः व थाइगु लिपांगु तालय् जक धाकं लानाकाइ । थथे द्यःतयाः थाइगु जुयाः नौबाजनय् दक्व ताल थाकाः विशेष थाय् बियातःगु खः नापं मतयाः न्यकूजात्राकुन्हु धाःया न्त्यःने च्वनाः दम्बःखिनय् द्यः व तिसां तीकाः यलया ऐतिहासिक लँपुइ छत्रं क्वीकाः, म्ये प्वीकाः थाय्थासय् दिनाः विशेषकथं थानावनेमाः । अथे हे मेमेथाय् दाफा भजन, प्याखनय् थाइबलय् न्यकू तयाः छग्वःजक थाय्गु यानाच्चंगु दु ।

दम्बःखिं थाइबलय् द्यःतय्माःगु बाय् न्यकू तय्माःगु विशेषता खःसा थुकिया सः नाइक पिज्वैगु मेगु विशेषता खः । सः पिकाय्त् माःकथं स्याःबजि बाय् छुचुं न्हायाः खौ तयाः थाय्माःगु नं छ्ता विशेषता खः गुकिइ थुगु बाजनय् हाकुसेच्चं खौ तयातैमखु । उकिं थुगु बाजंया सः तैगु खौया लिधंसाय् पिज्वै । बाजं थाय्गु क्वचाय्वं उगु खौ लिकाय्माः व हाकनं थाय्गु इलय् मेगु न्हूगु खौ तयाः थाय्माःगु विशेषता दु ।

थुगु नेवाःतय्सं थानावयाच्चंगु नेपाःया परम्परागत बाजं दम्बःखियात हलिमय् न्त्यव्वयत् न्त्यचिलेमाः । मुक्कं द्यःबाजं जुयाच्चंगु थुगु दम्बःखिं छगू बिस्कं पहःया विशेषता दुगुलिं पुस्तां पुस्तायात लःल्हानावनेमाः । थुगु बाजं द्यःबाजं जूसां इलय्बल्य ई चूलाकाः थानावनेमाः । मतयाः व प्याखनय् जक थानावयाच्चंगुलिं मेमेबलय् तसकं म्त्वःजक थानाच्चंगु खनेदु । विशेष ज्याभवलय् नं दम्बःखिं थानाः चाहिले ज्यू । थुगु बाजंयात लिपातकं ल्यंकातय्गु व औवतिं नं थानाः भी नेवाःतय्गु परम्परागत बाजं न्त्यव्वयाच्चनेमाः नापं अध्ययन व अनुसन्धानया ज्याः न्त्याकाः विश्व स्तरय् थ्यंकेगु कुतः जुयाच्चनेमाः ।

We are pleased to inform you regarding the
15th Handicraft Trade Fair

13th Craft Competition

organized by the

Federation of Handicraft Associations of Nepal

in cooperation with

**Commerce Ministry (NTIS),
Trade & Export Promotion Center,
Governmental & Non-Government organisation.**

Kindly, follow the details below:

- Date : 1-5 Mangshir, 2074 (Nov 17 to 21, 2017)
Time : 10 am to 6 pm
Stall Rent : NRS. 25,000.00 (for member)
NRS. 40,000.00 (for non-member)
NRS. 1,50,000.00 (for pavilion of six stalls)
NRS. 1,70,000.00 (for pavilion in 90 sq.m Bare space)
For the corner stall : 20% extra charge
Size of Booth : 3x3 m
Venue : Exhibition road, Bhrikuti Mandap, Kathmandu
Total No. of stall : Approximately 250

Special Discount: Members paying within 31st Ashoj 2074 will be provided with special discount of 10% on stall rent.

**FEDERATION OF HANDICRAFT
ASSOCIATIONS OF NEPAL**

Upama Marg -11, Thapathali, Kathmandu, Nepal

Tel : 977-1-4244231, 4245467, 4245467

email : han@wlink.com.np | URL: <http://www.nepalhandicraft.org.np>

परम्परागत नेवा: नाय्खिंबाजं

श्रवण शाक्य

बाजं धैगु छता सः पिज्वैगु साधन खः गुगु हलिया थीथी देसय् थीथी समूदाययागु थःथःगु कथंया मौलिक बाजंत दै । भीसं खनाच्चंगु थाय्गु बाजं, प्वीगु बाजं व कीगु बाजं धकाः स्वथीया दु । थुपिं बाजंत थःथः धंग, प्रकृति व स्वरूप पाःलिसें बाजं थाय्गु प्रक्रिया नं पाइ । नेपालय् थीथी वर्गपिसं थनावयाच्चंगु प्राचीन परम्परागत बाजंत यक्व दु धैगु दसि थौतक भीसं नखःचखः, जात्राय् थनावयाच्चंगु बाजंत हे जुल । विशेष यानाः स्वनिगःया नेवाःतय्सं थीथी थःगु मौलिकतां जाःगु परम्परागत बाजं थानावयाच्चंगु दु । तःधंगुनिसें कयाः चीधंगु नखःचखः अलय् तःधंगु दिनय् नेवाःतय्सं थःगु हे लागाय् छगू खलः दय्काः धाः, खिं, नाय्खिं, धिमय्, नगरा, क्वंचाखिं, दबदब, बासुरी, प्वंगा, प्वंगा, काहाः आदि बाजंत थानावयाच्चंगु दु । थ्व

हे भवलय् नेवाःतय् बिस्कं पहः व थःगु हे मौलिकता दुगु छता बाजं “नाय्खिं” खः ।

नाय्खिंबाजं स्वयंबलय् चीग्वःसां उकिं पिज्वैगु सः धाःसा तसकं थी । थुगु बाजं सिंयागुलिइ छयंगुलिं भुनातै गुगु दुने फुसुलु ज्वी । थुगु बेलनाकार लूगु नाय्खिंबाजंया हाकः थ्यंमथ्यं १४ इन्च व ९ इन्चया चाः दै । नाय्खिंयात मेमेगु बाजं थें निखें छयंगुलिं भुनातै । सालुगु छयंगुलिं भुनातःगु चाः चीचाः ज्वी गुकियात “नासः” धाइसा तःचाःगुयात “भैलः” धाइ गुकिइ खातुगु छयंगुलिं भुनातै । नाय्खिं थायंबलय् क्वखाना थाइ गुकिइ नासः खवय् लाइ व भैलः जवय् लाइ । नाय्खिं छता कथिं थाइगु बाजं जुयाः जव ल्हातं कथि ज्वनाः त्वीकाथाइ । थुकिया कथि चीपुगु थ्यंमथ्यं १२ इन्च दुगु च्चका भति ग्वारा लूगु ज्वी ।

थुगु नाय्खिंबाजं विशेष यानाः धाः थायंबलय् दथुदथुइ थाइगु चलन दु । धाः थानाः पिहांवैबलय् नाय् खिं ज्वनावय्माः । धाःबाजं व नाय्खिंबाजं पालंपाः थाय्गु याइ । धाःबाजं थानाच्चनिबलय् नाय्खिंबाजं दिपाः कयाच्चंसा नाय्खिंबाजं थाइबलय् धाःबाजं दिपाः कयाच्चनी । थुगु प्रक्रियाय् नाय्खिंबाजं दिपाः कयाच्चनीबलय् विशेष द्यःपिनिगु थाय्वैबलय् नाय्खिनं द्यःल्हानावै । नाय्खिंबाजं छताजक अलग थाय्गु याइमखु थुगु बाजं थाय्त धाकं हे पाः त्वतावीमाःगु चलन दु । धाकं नाय्खिंयात पाः त्वःतावीबलय् गौ

कयालि नाय्खिनं तालकथं पाय्छि इलय् लानाकाइ गुगु थुगु बाजंया विशेषता खः । थथे लानाकाइगु नेवाःतय्गु परम्परागत बाजंया हे विशेषता खः ।

नाय्खिंबाजं नेवाःतय्सं गुबलेनिसें थाल व गनं वल धैगु क्वःमज्यूसां थौतक थानाच्चंगु हे दु । न्हापान्हापा नेपाःया जुजुया आज्ञा व छुं नं सुचं न्यंकेत थ्व हे नाय्खिंबाजं थानाः मनूतय्गु ध्यान सालाकाय्गु माध्यमया रुपय् छ्यली । थथे याइगुयात “नाय्खिं च्वय्केगु” धकाः धाइगु आःतक नं न्हनामवंनी । विशेष द्यःपिनिगु जात्रा ज्वीबलय् व मनू सीनाः सीथं यंकीबलय् काहाः पुयाः नाय्खिंबाजं थाइ । थथे थुगु नाय् खिंबाजंयात विशेष थाय् बियातःगु दु । यलय् न्यकूजात्रा मतयाःया भवलय् थाइगु नौबाजनय् नं नाय्खिं थाय्माःगु भूमिका दुथ्याकातःगु दु ।

नाय्खिंबाजंया सः मेमेगु बाजसिवें थीगु जुयाः न्यनेबलय् तसकं न्ह्याइपुसेच्चं । थुकि पिज्वैगु सः थीथी कथं दु । नासःया सः व भैलःया सः पाइ । नासलय् सः पिज्वैगु कथं “मा”, “पा”, “ख”, “न”, “नि” सः वै । अथे हे भैलखय् “रं”, “तं”, “धं”, “ज”, “द”, “क”, “दु” “उइ” सः पिज्वै । थुपिं सः थाय्बलय् ल्हाः तय्गु थाय् व तरिकाकथं पिज्वै । ल्हाः चकंका थाइबलय् “मा” व “पा” सः पिज्वै । तीजक ल्हातं स्वपतिं प्यय्पुंकाः थाइबलय् “ख”, “न” सः पिज्वै । अथे हे ल्हाः प्यय्पुंकाः दिकीबलय् “नि” सः पिज्वै । कथिं तसकं थाइबलय् “रं”, “तं”, “धं” सः पिज्वै । अथे हे कथिं तीजक थाइबलय् “ज”, “द”, “क” सः पिज्वै । थाइबलय् कथि दिकीबलय् “दु” सः पिज्वै । अथे हे जव ल्हातं भैलखय् कथि ज्वनाः हे म्हालापतिनं दथुपतिनय् तियाः छयंगुलिइ दिकाः ध्वानाछ्वतकि “उइ” सः पिज्वै । थुगु विशेष सः “उइ” पिकाय्त् नाय् खिंया भैलखय् सी इलातै । थथे हे मेगु विशेष सः “क्र” नं छता खः । थुगु सः पिकाय्त् जवं कथि त्वीकाः “क” काइबलय् हे खवं काचाक्क “न” काय्वं “क्र” सः पिज्वै । थथे थीथी थासय् थीथी सः पिज्वैबलय् नाय्खिंया ध्वनिलिपि (बोल)या रचना ज्वी ।

नाय्खिंया बोल

नाय्खिं थाय्गु बोल काय्बले,
जवं खवं थुगु शब्द वई ।
सीका थ्वीका बोल काय्गु या,
गुरुं ब्यूथे फुक कण्ठ याना ॥
रं, टं, धं, जक जवं कथिं था,
ज, ड, क, दु, जक तीसक था ।
मा, पा, ख, न, नि, खवं कया छो,
उई जक जःपाखे दथुपतिनं ॥
बोल काय् बले ताल लुमंकि,
मात्रा मिलेया ताल कथं ।
न्ह्यात्तले न्ह्याः का छिंसा चल्ति का,
अन्ते गौ का छसिं कथं ॥
- धर्मरत्न शाक्य “त्रिशुली”

(साभार - भीगु बाजा भीगु संस्कृति भाग २, ने.सं. १११७)

नाय्खिंबाजं थाइबल्य मेमेगु बाजनय् थें न्हय्ता ताल दु । चो, जति, पलेमा, एकताल, प्रताल, ब्रम्हताल, गन्धताल थाइबल्य यक्व न्ह्या: दै । दक्व ताल्य उगु हे मात्राकथं न्ह्या:या रचना जुयाच्चंगु दै । नाय्खिं थाय्गु भवल्य ज्याछिंथाय् चलि काइ । नाय्खिंयात ताल बीत मेम्हं छुस्या: थाइ । नाय्खिंया बोलया शैली भतीचा च्वा:गु ज्वी । बोलया आख: काइबल्य ल्हातं स्पष्ट ज्वीक थालकि पा: थ्वी । बोलया रचना न्ह्याथे या:सां तालया मात्रा व शैलीइ लानाचवनेमा: । छगू त्वा:या बोल मेगु त्वा:या बोलसिवें पाय्फु । थथे पा:सां ताल व शैली धा:सा व हे जुयाच्चनी ।

नाय्खिं बाजं स्वय्बल्य चिग्व: जुसां नं नाय्खिंबाजं धयागु धा:बाजं थें हे महत्व दु गुगु धा:पुच:या दथुइ याकचां जक नाय्खिंबाजं थाय्गु थुगु बाजंया विशेषता ख: । थ्व बाजं याकचां थाय्गु जुया: थाइम्हेसिया द्वनीबल्य दीमाय्क हे द्वनीगु छगू मभिंगु पक्ष ख:सा व हे पक्ष नाय्खिं वाद्यवादकयात वरदान नं ख: । थ्व पक्ष वरदान गथे याना जुल धासा -

१. नाय्खिंबाजं थाय्बल्य केवल छम्ह वाद्यवादक हे मूपात्र ज्वी व बांलाक रसं जाय्का: थाइगुलिं हे थाइम्हेसित जक सकसियां स्वयाच्चनी ।
२. नाय्खिं वाद्यवादक स्वतन्त्र ज्वी । वं न्ह्यागुं हे बोल थासां नं ताल्य संरचित जुयाच्चंसा गा: थ्व हे बोल थाय्मा धैगु मदु ।
३. नाय्खिं वाद्यवादक संरचनात्मक ज्वीफै । वाद्यवादकं नाय्खिंबाजं थानाच्चच्चं हे न्हून्हुगु बोलया रचना याना: थानावनेफै । बोल रचना याय्फैगु धयागु हे सफल वाद्यवादकया म्हासिका ख: । वाद्यवादकयाके रचनाया क्षमता दयावनी व न्हूगु धंगया बोल नं अप्रयावनी ।
४. नाय्खिं थाइम्ह वाद्यवादकं द्वलंद्व: दर्शकया न्ह्य:ने याक:चां थाय्मा: व द्वलंद्व: दर्शकया न्ह्य:ने थाय्मा आत्मबल व:लाकेमा: ।
५. धा:बाजं थाइबल्य सकसिगु तालमेल ज्व:लाकेमा:सा नाय्खिं थाइबल्य थाइम्ह वाद्यवादक थ:म्हं हे दक्व तालमेल मिलेय् यानाथाइ ।

थथे छगू थ:गु हे मौलिकता दुगु थुगु नाय्खिंबाजं लिपातक ल्यंकातय्त् भीसं कुत: यानाचवनेमा: । थ्व बाजं चीग्व:सां महत्व धा:सा त:धं । गन धा:बाजं थाय्गु स्यनेज्या ज्वी अन नाय्खिंबाजं नं स्यने हे मा: । थुगु बाजं चीग्व:गु जूगु जुया: मस्तय्सं थाइगु तसकं ल्व: । नाय्खिंबाजं सय्केगु थाकु अ:पु धयागु ज्वीमखु । सुया तालया ज्ञान दै वयात तसकं अ:प्वी । स्यनेबल्य नं गुरुं ध्वा:थ्वीक ताल, मात्रा व शैलीया बांलाक ज्ञान बीमा: । थुकिया प्राथमिक ज्ञाननिसें हे स्यनकि सय्कीपित तसकं अ:प्वी । सय्कीपिसं नं अनुशासनय् चवना: व गुरु आज्ञा पालन याना: निपूर्ण ज्वीक सय्केमा: व सय्केबल्य आ:पा: कुत: याय् मा: । थुगु संस्कृति ल्यंकेया नितिं भीसं मेगु पुस्तायात ल:ल्हानावने मा: । थथे भीसं याय्मफुत धा:सा न्हनावनीगु अवस्थाय् नं थ्यनेफु । उकिं थुगु बाजंया महत्व मेपित नं थ्वीका: इलय्बल्य धा:नाप जक मथा:से फ्यूजन याना: थानावनेमा: व आधुनिक संगीत क्षेत्रय् ज्याछिंकथं दुथ्याका: मेपित नं आकर्षण याय्गु कुत: याय्मा: । थुकियात च्वन्ह्याकेत व स्तरीय रुपं न्ह्यव्वय्त् इलय्बल्य अनुसन्धानया ज्या न्ह्याका: अध्ययन याय्मा: ।

मतयाः बलय् चाः हिलेमाः गु द्यः पिनिगु ल्याः

यज्ञमान शाक्य, उपाध्यक्ष
न्यकूजात्रा मतयाः संचालन समिति, इखाछें, नागबहाः, क्षेत्र नं ४

नेपाःया तजिलजि धैगु हे नेवाः तजिलजि खः । अझ धाय्गु खःसा नेपाःया तजिलजि धैगु हे बौद्ध तजिलजि खः । तजिलजिया अर्थ सुथांलाक जीवन हनेगु कला खः । छुं नं देय्या तजिलजि उगु देय्या जनताया जीवनपद्धति गुकथं न्ह्यानाच्वंगु दु धकाः यच्चुक क्यनाच्वंगु दइ । उकिं थःथःगु तजिलजिया रक्षा याय्गु, उकियात म्वाकातय्गु व देय्या नागरिकया मू कर्तव्य खः । इतिहासया छगू कालखण्डय् जूगु छुं महत्वपूर्ण घटनायात चीरकालतक ल्यंकातय्गु, म्वाकातय्गु उद्देश्य तयाः जात्रा-पर्व, नखःचखः हनेगु यानातःगु खः । उगुकथंया जात्रा-पर्व गुलिं दैय् छकः, गुलिं निर्दैय् छकः हनीसा गुलिं-गुलिं न्यादैय् छकः वा भिनिदैय् छकः हनीगु नखः वा जात्रा नं मदुगु मखु ।

थ्व हे भवलय यल महानगरय् नेवाः बौद्ध तजिलजिया तःजिगु दसुकथं मतयाः यात्रा धस्वानाच्वंगु दु । छुं नं जात्रापर्व न्ह्यानाच्वंगुया ल्युने छुं नं छुं पौराणिक बाखं स्वानाच्वंगु दइ । मतयाः नं सिंहकेतु राजानाप स्वानाच्वंगु श्रृंगभेरी अवदानया लिधंसाय् न्ह्यानाच्वंगु पर्व खः । थौंसिवें थ्यंमथ्यं १६०० दैन्त्यः जुजु बालार्चनदेवं जेष्ठवर्ण महाविहार, तंगःबहाः पलिस्था यानाः मतयाः पर्व न्ह्याकूगु खः । थ्व मतयाः पर्व लिसलिसें श्रृंगभेरी न्यकूजात्रा धकाः न्यकू पुइगु, नवबाजा थाय्गु परम्परा थौंतक न्ह्यानावयाच्वंगु दनि । मतयाः पर्व यल महानगरया दुने लाःगु बहाः, बही, चुक, ननि, लाछि, लिबि, गल्ली आदि थासय् पलिस्था यानातःपिं बुद्ध, बोधिसत्व, तारा, मञ्जुश्री, चैत्य, धर्मधातु, नामसंगीति, करुणामय, थूर (स्तूप) आदि देवीदेवातापिं न्हिच्छियंक चाःहिलाः दान-दक्षिणा, अन्न, धूप, दीप, गन्ध, रस, कपू, मत, देवा आदि छाइगु खः । थुगु मतयाः पर्व विशेषकथं छेंया सुं दुजः दिवंगत जूगु दुसा इमिगु नामय् मत बियाः, देवा च्याकाः वा सतुमधु दोहलपा यानाः मदयार्वापिं दुर्गतिइ मलाःसे सुगतिइ लाय्मा, सुखावती भुवनय् बास लाय्मा, अझ धाय्, निर्वाणतक थ्यनीगु हेतु जुइमा धकाः मनंतुनाः पुण्य मुंकाः इनाच्वनी । थ्वःथ्वः ल्याय्म्ह-ल्यासे मुनाः ज्वःलाक वसः पुनावइगुलिं मतयाः पर्व थःगु हे कथंया बिस्कं म्हसीका बियावयाच्वंगु जुल ।

थुकथं थ्यंमथ्यं भिखुसः दैन्त्यःनिसें न्ह्यानावयाच्वंगु मतयाःयात निर्दैन्त्यः नेसं ११३५ (विसं २०७२) या तःभुखाचं वांमलाक प्रभावित यात । उगु भुखाचं थाय्थासय् छें, पःखाः दुनाः मतयाःया लँपु प्वाःतिनाः, गनं छें चिरिबायाः तू (टेका) तयातःगुलिं उगु दैय् अप्वः थासय् वने हे मज्यूगु अवस्था व्वलन । मतयाः परम्परा दिकेमजियाः मूमू लँपुइ लाःगु विहार, देवस्थलय् जक दर्शन व पूजा यानाः क्वचाय्कूगु जुल । अथे हे नेसं ११३६ स नगुनेस्वयां अप्वः लँ चाःगुलिं अप्वः थासय् वनाः विहार, बहाः, देवस्थल, ननि, चुकय् वनाः दर्शन व पूजा याःगु जुल ।

थुगुसी नेसं ११३७, विसं २०७४ सालय् मतयाः न्याय्केगु पाः क्षेत्र नं ४ इखाछें, नागबहाःया जूगुलिं न्यकूजात्रा मतयाः संचालन समितिया निर्देशनकथं मतयाः वनेमाःगु विहार, ननि, चुक, लाछि, लिबि, क्यब

आदि थासय् विराजमान यानातःपिं फुक्क देवीदेवता, चैत्यया स्थलगत निरीक्षण याना: लगत काय्गु ज्या न्ह्याकूगु जुल । मिति २०७४/३/२१ गतेनिसें २०-२५ म्ह पासापिं मुना: लँ स्वःवनेगु ज्या जुल । म्हो ईया दुने निरीक्षण क्वचायकेमाःगु व सकसियां इलं मलाःगुलिं सन्तोषजनकरूपं द्यःपिनिगु ल्याः काय्गु ज्या पूमवन । अथे जुया: उपाध्यक्ष यज्ञमान शाक्यया नायःसुइ पूर्णकाजी शाक्य (पि.के.), दिनेश शाक्य व रूपरत्न शाक्य याना: प्यम्हेसिगु पुचलं हाकनं छुं हे त्वःमफीकथं २०७४/४/३ गतेनिसें सुथय्-सुथय् व २०७४/४/१० गतेनिसें सनिलय् नं वना: निरीक्षण याना: ल्याः काय्गु ज्या क्वचाय्कूगु जुल । उकथं स्थलगत निरीक्षण याना: मुंकाहःगु द्यःपिनिगु ल्याःधलः थन न्ह्यव्वयागु जुल ।

द्यःपिनिगु नां	ल्याः
(१) शाक्यमुनि बुद्ध	१४२
(२) भविष्यव्याकरण मुद्रा	७
(३) चैत्य थीथी याना:	७३९
(४) धर्मधातु	२६५
(५) नामसंगीति	७
(६) दीपंकर बुद्ध	१
(७) मैत्री बुद्ध	६
(८) अक्षोभ्य	१०
(९) प्रज्ञापारमिता	१
(१०) वैरोचन	१
(११) अमिताभ बुद्ध	२
(१२) अमोघसिद्धि	२
(१३) मञ्जुश्री	३०
(१४) समन्तभद्र बोधिसत्व	१
(१५) धर्मचक्र मुद्रा	३
(१६) निर्वाणमूर्ति	१
(१७) वज्रधर तथागत	१
(१८) स्वर्गावतरित	२
(१९) जटाधारी लोकेश्वर	१
(२०) पद्मपाणि लोकेश्वर	१८
(२१) करुणामय लोकेश्वर	३
(२२) सृष्टिकान्त लोकेश्वर	२
(२३) दोलंमाजु	१
(२४) आनन्दादि लोकेश्वर	१

(२५) तारा	४
(२६) मायादेवी	१
(२७) वसुन्धरा	१६
(२८) महाप्रस्थान मुद्रा	१
(२९) हलाहल लोकेश्वर	१
(३०) चिन्तामणि लोकेश्वर	१
(३१) अमोघपाश लोकेश्वर	१६
(३२) अवलोकितेश्वर	६
(३३) वज्रसत्त्व	५
(३४) वज्रपाद	१
(३५) बुद्ध पादुका	२
(३६) मञ्जुश्री पादुका	६
(३७) पद्म, धर्मचक्र, वज्र, त्रिचिन्ह (ललितवर्ण महाविहार)	१
(३८) बौद्ध चारधाम (शाक्यसिंह विहार)	१
(३९) चंक्रमण बुद्ध	१
(४०) सप्तबुद्ध प्रभा	१
(४१) स्वर्गावतरित बुद्ध	२
(४२) त्रिरत्न	२
(४३) प्रज्ञापारमिता	१
(४४) स्वयम्भू	२
(४५) नाग	३
(४६) चक्रसम्बर	२
(४७) अशोक स्तूप	५
(४८) नमरा चैत्य	१

(४९) पद्मसम्भव	१	(६४) दिगुद्यः	५
(५०) कुमारी	१	(६५) मण्डल	५
(५१) षडक्षरी लोकेश्वर	६	(६६) हारतीमाता	२
(५२) चन्द्रसूर्य	१	(६७) बलभद्र	१
(५३) गुह्येश्वरी कलश	२	(६८) गजलक्ष्मी	१
(५४) भैरव	५	(६९) हरिसिद्धि	२
(५५) विद्याधरी देवी	१	(७०) बालकुमारी	२
(५६) महाबुद्ध	१	(७१) नारायण	१
(५७) नीलवृष बोधिसत्व	१	(७२) हनुमान	७
(५८) गुडतः अजि	१	(७३) हरिचक्र	१
(५९) सुनयश्री मिश्र (षटकोटी आजु)	१	(७४) अष्टमातृका	१
(६०) वज्र	१०	(७५) विश्वकर्मा	१
(६१) सिद्धार्थ जन्म मूर्ति	१	(७६) सरस्वती	१०
(६२) महाकाल	१२१	(७७) ब्रह्मा	१
(६३) गणेश	८८	(७८) गरुडनारायण	१

मतया:या भवलय् यल महानगरदुने परिक्रमा याय्मा:गु मूबहा: व बहीलिसें प्यंग:थूरया चाकलय् विराजित बुद्ध, बोधिसत्व, चैत्य, धर्मधातु, आदियागु धल: न्ह्यव्वयाच्चना । थ्व धल: मतया: वनेगु लंपुकथं न्ह्यव्वयागु जुल । मूबहा:, बहीया क्रम च्वय्-क्वय् ला:सा क्षमा फवनाच्चना ।

प्यंग: थूर

ईबहीथूर	अशोक चैत्य	चैत्य ९	धर्मधातु १	चक्रसम्बर १	सरस्वती १
तेताथूर	अशोक चैत्य	चैत्य १	धर्मधातु १		
लगंथूर	अशोक चैत्य	चैत्य १३	धर्मधातु ४		
पूचथूर	अशोक चैत्य	चैत्य १	धर्मधातु १		

मूबहा:	मूलदेवता	चैत्य	धर्मधातु	वज्रसत्व	तारा	मञ्जुश्री	नामसंगीति	महाकाल	मेमेगु बः
हिरण्यवर्ण महाविहार, क्वा:वहा:	शाक्यमुनि बुद्ध	स्वयम्भू चैत्य	१	१	१		१	१	अमिताभ बुद्ध, योगाम्बर, अमोघपाश लोकेश्वर, गुह्येश्वरी कलश, प्रज्ञापारमिता, हनुमान, महाकाल
गुणलक्ष्मी महाविहार, धुम्बहा:	शाक्यमुनि				१			१	गणेश
वज्रकीर्ति महाविहार, ओमवहा:	शाक्यमुनि	६	१			१		१	गणेश

ज्योतिवर्ण महाविहार, ज्योवहा	शाक्यमुनि	३	१			१		१	गणेश, हनुमान
बलाधरगुप्त महाविहार, यछुवहा:	शाक्यमुनि	१	१						गणेश, महाकाल
जयमनोहर महाविहार, सौवहा:	शाक्यमुनि	४	१			१		१	गणेश
मयूरवर्ण महाविहार, भिन्छेवहा:	शाक्यमुनि	४	१					१	वसुन्धरा, हनुमान
रुद्रवर्ण महाविहार, ओकुवहा:	शाक्यमुनि	२	३					१	
वैशवर्ण महाविहार, गुजिवहा:	शाक्यमुनि बुद्ध	२	१					१	वज्र
जेष्ठवर्ण महाविहार, तंगवहा:	जटाधारी लोकेश्वर	८	४						वसुन्धरा, पद्मपाणि लोकेश्वर धर्मराज, गणेश, महाकाल
चक्रवर्ण महाविहार, चुकवहा:	भविष्य व्याकरणमुद्रा बुद्ध मूर्ति	१	१						
धर्मकीर्ति महाविहार, तवहा:	शाक्यमुनि बुद्ध	४	३			१			गणेश, महाकाल, बुंगद्य, करुणामय
दत्तनाम महाविहार, दौवहा:	मैत्री बुद्ध	६	२			१		१	अमोघपाश लोकेश्वर, करुणामय
रत्नाकर महाविहार, हवहा:	शाक्यमुनि बुद्ध	५	३	१					कुमारी, वज्र, वसुन्धरा, प्रज्ञापारमिता, पद्मपाणि लोकेश्वर
यशोधर महाविहार, बुवहा:	शाक्यमुनि बुद्ध	१३	३	१		१		१	वसुन्धरा, नासद्यः
श्रीवच्छ महाविहार, श्रीवहा:	रत्नपाणि बोधिसत्व	२	२					१	दीपकर बुद्ध
जगतपाल महाविहार, किपू	शाक्यमुनि								
कच्छपालगिरी महाविहार, चोवहा:	आनन्दादि लोकेश्वर								
मूबही	मूलदेवता	चैत्य	धर्मघातु	वज्रसत्व	तारा	मञ्जुश्री	नामसंगीति	महाकाल	मेमेगु बः
मणिमण्डप महाविहार, धपगावही	शाक्यमुनि बुद्ध							१	गणेश
यम्पि महाविहार, ईवही	दीपकर बुद्ध	९	१					१	अमोघपाश लोकेश्वर, पद्मसम्भव, षटकोटी आःजु
सप्तपुर महाविहार, चिकवही	शाक्यमुनि बुद्ध	२	१					१	

गुस्तल महाविहार, मूल गुइतःवही	दीपंकर बुद्ध	२	३					१	
प्रथमशील महाविहार, तःधंगु गुइतःवही	शाक्यमुनि बुद्ध	१	१						गुइतः अजि
वसुच्चशील महाविहार, चीधंगु गुइतःवही	मैत्री बुद्ध	१	१					१	
इतिराज महाविहार, इलायवही	शाक्यमुनि बुद्ध	३						१	
जयश्री महाविहार, उवाःवही	मैत्री बुद्ध	३	१					१	हारती, हनुमान
स्थविरपात्र महाविहार, थपाःवही	शाक्यमुनि बुद्ध	२						१	
जेष्ठवर्ण महाविहार, ज्यावाःवही	शाक्यमुनि बुद्ध	५						१	
राजश्री महाविहार, इवहाःवही	शाक्यमुनि बुद्ध	१	१					१	हनुमान
लोकाकीर्ति महाविहार, किन्दुवही	शाक्यमुनि बुद्ध	१	१					१	
सुरश्चन्द्र महाविहार, न्हाय्कवही	शाक्यमुनि बुद्ध	१	१					१	
कामुकनाम महाविहार, ख्वाय्वही	समन्तभद्र बोधिसत्त्व	३	१					१	गणेश
रक्षेश्वर महाविहार, क्वथुवही, पूच्च	भविष्यव्याकरण मुद्रा बुद्ध	२	१					१	गणेश
अक्षेश्वर महाविहार, थथुवही, पूच्च	शाक्यमुनि बुद्ध	२	१					१	
लोककीर्ति महाविहार, नःवही	शाक्यमुनि बुद्ध							१	
नापिचन्द्र महाविहार, दुन्तुवही	शाक्यमुनि बुद्ध	१	१					१	
गोपिचन्द्र महाविहार, पिन्तुवही	शाक्यमुनि बुद्ध	२	१					१	लोकाेश्वर
ललितवर्ण महाविहार, क्वन्तिवही	मैत्री बोधिसत्त्व	३	१					१	बुद्ध पादुका

थुकथं बुद्ध, बोधिसत्त्व, तारा, चैत्य, धर्मधातु आदि फुक्क यानाः देवीदेवतापिनिगु ल्याः भिंखुसः व भिंछुम्ह (१६११) दुगु जुल । थुकी वहीद्यः व्वइवल्य् व्वइपिं देवतापिनिगु ल्याः दुमथ्याःनिगु जुल । थ्व धलः दय्केत स्थलगत अध्ययन याय्गु भवलय् थाय्थासय् हिन्दू द्यःत नं भगवान् बुद्ध, करुणामय, चैत्य, मञ्जुश्रीया नापनापं भवःभवः तयातःगु खनेदत । लिसें महादेव, विष्णु लिसें मेमेपिं गैरबौद्ध

द्यःपिन्थाय् नं दुछ्वया: चाःहिका: यंकातःगु खनेदत । न्हापा-न्हापा मतया: वनेम्वा:थाय् आ: वया: भिन्थादँ-नीदँ न्ह्यवःनिसें दुहांवनेमाःगु व्यवस्था यानातःगु नं खनेदत । थुकथं अनावश्यकरूपं न्ह्याकाहयाच्वंगु ज्याखँयात न्यकूजात्रा मतया: व्यवस्थापन मूल समितिं पहल याना: दिक्केफःसा मतया: अभ् भःभःधाया: बांलाइ, लिसें याकनं व्वाचाइगु जुइ ।

अध्ययनया भवलय् आपालं थासय् न्हून्हुगु चैत्य, धर्मधातु नं पलिस्था यानातःगु खनेदत । दसुया लागि सकसिनं खनाच्वंगु लगथूरया प्यंगू दिशाय् धर्मधातु व चैत्य पलिस्था यानातःगु जुल । अथे हे भुखाचं याना: तिनाच्वंगु लँपु नं आपालं थासय् चालाच्वनेधुंकूगु दुसा गनंगनं जक वने हे मजीक लँ ल्हाना: तिनाच्वंगु जुल । गथेकि - (१) भेलाछें (२) नुगःत्वालय् दथुबहा:चा दुहांवनेगु (३) नुगःत्वा:या न्हूबहा:चां पिहांवया: गुजिबहा: लिक्क च्वंगु चुकय् दुहांवनेगु (४) वनबहा:या न्ह्यःने चुकय् दुहांवनेगु (५) अथःबाहालं उत्तर स्वया: पिहांवनेगु लँ, अथे हे बालिफःया नःबहा: ननिया दुने च्वंगु चुक । गुलिसिया पसलय् हे मतया: वनेगु लँपु लानाच्वंगु दुसां लयल्यतातां लँ चायकूपिं दुसा गनंगनं पसलय् ला:गुलिं भतीचा उसिचा:पिं नं खनेदत । गनंगनं छें दनाच्वंगुलिं छें दनेगु हलज्वलं तयातःगु थाय् नं पिहांवल । अथेखःसां वयकःपिन्त धया: इनाप यानाबलय् जिमिगु इनापयात सहर्ष स्वीकार यासें मतया: वइगु इलय् लँपु चाय्कावीगु वचं वियादीपिं नं दु । अस्तु !

भवतु सब्ब मंगलं

COSY NEPAL
UNIQUE ACCOMMODATIONS

www.cosynepal.com

इखाछें नागबहाःया न्यकूजात्रा पाःबलय् थाय्थासय् हालीगु ग्वाराया प्रकार

क्रसं	थाय्	द्यः	ग्वारा	राग	ताल
१	भंसाःछें	गणेश	क्वेना गणपति	कोला	थकता
२	खाछें	नित्यनाथ	नित्यनाथ	जयश्री	पलेमा
३	धलायचा	भैरव	जयन्ती भैरव	विजय	तिमा
४	क्वालखु	गणेश	गणेशतिमा	जयश्री	तिमा
५	क्वाःबहाः	शाक्यमुनि	हेर्नवर्ण	नट	चौमा
६	भुतापोल	सतः	ललितापुरी ग्वारा	कोला	तिमां
७	क्वन्ति	महाद्यः	शंकर पञ्चमा	विभास	धलंजति
८	क्वबहाः	कृष्ण	कृष्ण पञ्चमा	सारंग	पञ्चमा
९	स्वैथ	नारायण	वैकुण्ठ ग्वारा	सोरथ	सातमा
१०	मंगः	भीमसेन	जे महाप्रभु	कोला	पञ्चमा
११	लुंभ्याःक्वय्	लाय्कू	न्यकूजात्रा स्वलवने	इमन	कहरा, सुमङ्गल
१२	च्यासिदेगः	कृष्ण	बहुअवतार	मल्लार	एकताल वाधा
१३	हःखा	चैत्य	बुद्ध पञ्चमा	सारंग	पञ्चमा
१४	सौगः	नित्यनाथ	नतारम्भ ग्वारा	मालः	धलंजलि
१५	नुगः त्वाय्बहाः	करुणामय	जे करुणामय	सोरथ	अस्तरा
१६	ओकुबहाः	शाक्यमुनि	सुरपति ग्वारा	सारंग	धलंजति
१७	पतिरी	गणेश	जय जय गणपति	कोला	थकता
१८	चक्रबही	बालकुमारी	ईश्वरी	विभास	पञ्चताल
१९	इबहाःबही	शाक्यमुनि	भगवान ग्वारा	जेजेवन्ति	रूप वाधा
२०	हौगः	नाट्यश्वर	शिवशिव	विभास	धलंजति
२१	तिछुंगःलि	विश्वकर्मा	विश्वकर्मा	इमन	रूप वाधा
२२	इखालखु	भैरवी	भैरवी	केदार	रूप वाधा
२३	बाहालुखा	महाद्यः	नमो नमो	बल्लारी	चौमा
२४	पूर्णचण्डी	पूर्णचण्डी	ईश्वरी ग्वारा	विभास	पञ्चताल
२५	गाःबहाः	कृष्ण	राधा कृष्ण ग्वारा	सारंग	रूप वाधा
२६	चल्खु	गणेश	थकता ग्वारा	कोला	थकता
२७	छाय्बहाः	भीमसेन	जे महाप्रभु	कोला	पञ्चमा
२८	पिम्बहाः	चैत्य	बुद्ध पञ्चमा	सारंग	पञ्चमा
२९	पिम्बहाः	चण्डेश्वरी	नगर रानी	मल्लार	चौमा
३०	सुलिम्ह	गणेश	थकता ग्वारा	कोला	थकता
३१	नःबही	शाक्यमुनि	भगवान ग्वारा	जेजेवन्ति	रूप वाधा
३२	खाछें	नित्यनाथ	नित्यनाथ ग्वारा	पटमञ्जरी	चौमा

न्यूजान्ना मतया: कार्यसमिति

क्र.सं	नां	थाय्बाय्	पद	संयोजक/उप समिति
१	विकासरत्न धाखा	कुतिबहा:	अध्यक्ष	
२	रविन्द्र शाक्य	नागबहा:	उपाध्यक्ष	
३	प्रविणबहादुर शाक्य	नागबहा:	उपाध्यक्ष	
४	राज वज्राचार्य	इलाननि	उपाध्यक्ष	
५	यज्ञमान शाक्य	इखाछै	उपाध्यक्ष	
६	प्रताप शाक्य	नागबहा:	उपाध्यक्ष	
७	सुमन शाक्य	आलकव	सचिव	
८	गौतम शाक्य	आलकव	कोषाध्यक्ष	
९	रत्नकाजी शाक्य	नागबहा:	सहसचिव	
१०	विभुशोन शाक्य	नागबहा:	सहकोषाध्यक्ष	चन्दा व आर्थिक व्यवस्थापन
११	शंकरबहादुर जोशी	यलकव	सदस्य	सचिवालय व्यवस्थापन
१२	तुलानरसिंह शाक्य	नागबहा:	सदस्य	विज्ञापन व सौजन्य संकलन
१३	दिपकराज शाक्य	कुतिबहा:	सदस्य	प्रकाशन व प्रचारप्रसार
१४	नवीन शाक्य	अकिबहा:	सदस्य	स्वयंसेवक
१५	प्रकाशबहादुर धाखा	खाछै	सदस्य	शान्तिसुरक्षा
१६	रत्नकाजी महर्जन	नागबहा:	सदस्य	श्रृंगार व सजावट
१७	शेखर शाक्य	कुतिबहा:	सदस्य	खाद्यान्न व्यवस्थापन
१८	संजय शाक्य	धलायचा	सदस्य	सरसफाई
१९	करुणा शाक्य	नाय्लखु	सदस्य	स्वास्थ्य
२०	राजु वज्राचार्य	चाकुपात	सदस्य	बाद्यवादन
२१	दिनेश शाक्य	नागबहा:	सदस्य	पूजा व्यवस्थापन
२२	गंगा शाक्य	धलायचा	सदस्य	गणेशपूजा व्यवस्थापन
२३	रत्न महर्जन	सलीछै	सदस्य	
२४	कृषिप्रसाद श्रेष्ठ	खाछै	सदस्य	
२५	भीमरत्न शाक्य	खाछै	सदस्य	
२६	सुरेन्द्र गोविन्द जोशी	मानभवन	सदस्य	
२७	निलन श्रेष्ठ	इखाछै	सदस्य	
२८	चैत्यराज शाक्य	इखाछै	सदस्य	
२९	ज्ञानबहादुर शाक्य	इखाछै	सदस्य	
३०	कीर्तिराज शाक्य	मानभवन	सदस्य	पा:ला: खल:
३१	आशाकाजी महर्जन	तलाछै	सदस्य	
३२	सुबिन शाक्य	नागबहा:	सदस्य	
३३	चन्द्रबहादुर शाक्य	नागबहा:	सदस्य	

न्यकूजात्रा मतया: सल्लाहकार परिषद्

क्र.सं	नां	थाय्बाय्	पद
१	ज्ञानबहादुर शाक्य	नागबहा:	संयोजक
२	जुजुरत्न शाक्य	नागबहा:	सह-संयोजक
३	तारण बहादुर शाक्य	नागबहा:	सदस्य
४	तुलारत्न शाक्य	नागबहा:	सदस्य
५	दिलिप जोशी	इखाछै	सदस्य
६	पद्मरत्न धाखा	नागबहा:	सदस्य
७	यज्ञरत्न धाखा	चाकुपात	सदस्य
८	बोधिबज्र वज्राचार्य	नागबहा:	सदस्य
९	मदनकृष्ण जूवा	इखाछै	सदस्य
१०	कृष्णज्योती वज्राचार्य	इखाछै	सदस्य
११	नरेन्द्रराज शाक्य	इखाछै	सदस्य
१२	बाबुकाजी वज्राचार्य	इलांननि	सदस्य
१३	प्रकाशकाजी डंगोल	सलीछै	सदस्य
१४	निर्मलरत्न शाक्य	नागबहा:	सदस्य
१५	इन्द्रमान महर्जन	इखाछै	सदस्य

१. चन्दा तथा आर्थिक उपसमिति

क्र.सं	नां	थाय्बाय्	पद
१	विभुशोन शाक्य	नागबहा:	संयोजक
२	पूर्णराज शाक्य	नाय्लखु	सह-संयोजक
३	रविन्द्र शाक्य	नागबहा:	सदस्य
४	सुनिल शाक्य	कुतिबहा:	सदस्य
५	प्रदिप वज्राचार्य	इखाछै	सदस्य
६	तुला नरसिंह शाक्य	नागबहा:	सदस्य
७	सुजन वज्राचार्य	खाछै	सदस्य
८	ज्ञानबहादुर शाक्य	इखाछै	सदस्य

२. विज्ञापन तथा सौजन्य उपसमिति

क्र.सं	नां	थाय्बाय्	पद
१	तुला नरसिंह शाक्य	नागबहा:	संयोजक
२	सुरेन्द्रभाइ शाक्य	नागबहा:	सह-संयोजक
३	रत्नकाजी महर्जन	नागबहा:	सदस्य
४	जुजुकाजी शाक्य	नागबहा:	सदस्य
५	राजेन्द्र शाक्य	कुतिबहा:	सदस्य
६	उत्तम बहादुर शाक्य	नागबहा:	सदस्य
७	जीवन शाक्य	भक्तापोल	सदस्य
८	सुरेन्द्र गोविन्द जोशी	मानभवन	सदस्य
९	सम्पूर्ण शाक्य	नकबहिल	सदस्य
१०	सुमनरत्न धाख्वा	चाकुपात	सदस्य
११	राजन धाख्वा	नागबहा:	सदस्य

३. प्रकाशन तथा प्रचारप्रसार उपसमिति

क्र.सं	नां	थाय्बाय्	पद
१	दीपकराज शाक्य	कुतिबहा:	संयोजक
२	रवि शाक्य	इखाछै	सदस्य
३	किरण शाक्य	भक्तापोल	सदस्य
४	रुबिन शाक्य	खाछै	सदस्य
५	राजा नापित	नागबहा:	सदस्य
६	सगुन धाख्वा	नागबहा:	सदस्य
७	प्रदिप शाक्य	कुतिबहा:	सदस्य
८	दृष्टि शाक्य	नागबहा:	सदस्य

४. शान्तिसुरक्षा उपसमिति

क्र.सं	नां	थाय्बाय्	पद
१	प्रकाश धाख्वा	खाछै	संयोजक
२	जितेन्द्र शाक्य	चाकुपात	सह-संयोजक
३	ज्ञानबहादुर शाक्य	इखाछै	सदस्य
४	अशोक शाक्य	कुतिबहा:	सदस्य

५. स्वयंसेवक उपसमिति

क्र.सं	नां	थाय्बाय्	पद
१	नविन शाक्य	कुतिबहा:	संयोजक
२	सुबिदि धाख्वा	नागबहा:	सहसंयोजक
३	राजेन्द्र धाख्वा	नागबहा:	सहसंयोजक
४	सुरोज शाक्य	नागबहा:	सदस्य
५	संघरत्न शाक्य	नागबहा:	सदस्य
६	सुबिन शाक्य	अकिबहा:	सदस्य
७	सुमित शाक्य	नागबहा:	सदस्य
८	पुजन शाक्य	कुतिबहा:	सदस्य
९	निलन श्रेष्ठ	खाछै	सदस्य
१०	मदन डंगोल	सलीछै	सदस्य
११	सजल शाक्य	नागबहा:	सदस्य
१२	बिजय शाक्य	इलाननि	सदस्य
१३	संसिन डंगोल	नागबहा:	सदस्य

६. खाद्यान्न उपसमिति

क्र.सं	नां	थाय्बाय्	पद
१	शेखर शाक्य	कुतिबहा:	संयोजक
२	महेश शाक्य	कुतिबहा:	सहसंयोजक
३	रविन्द्र शाक्य	नागबहा:	सहसंयोजक
४	रत्न शाक्य	नागबहा:	सदस्य
५	राजेन्द्र शाक्य	नागबहा:	सदस्य
६	उत्तमबहादुर शाक्य	कुतिबहा:	सदस्य
७	जीवन शाक्य	नागबहा:	सदस्य
८	सुरेन्द्र गोविन्द जोशी	भुतापोल	सदस्य
९	सुनिल शाक्य	बसिंचुक	सदस्य
१०	सम्पूर्ण शाक्य	नागबहा:	सदस्य

७. श्रृगार तथा सजावट उपसमिति

क्र.सं	नां	थाय्बाय्	पद
१	रत्नकाजी महर्जन	नागबहा:	संयोजक
२	सुरोज शाक्य	जोशीननि	सहसंयोजक
३	यज्ञरत्न शाक्य	इलाननि	सदस्य
४	सुनिल शाक्य	यलको	सदस्य
५	सुमित शाक्य	नागबहा:	सदस्य
६	विकल शाक्य	नागबहा:	सदस्य
७	सनिल शाक्य	कुतिबहा:	सदस्य

८. वाद्यवादन व्यवस्थापन उपसमिति

क्र.सं	नां	थाय्बाय्	पद
१	गुरु अशोक शाक्य	कुमारीपाटी	सल्लाहकार
२	राजु वज्राचार्य	चाकुपात	संयोजक
३	रबिन्द्र शाक्य	नाय्लखु	सह-संयोजक
४	चन्द्रबहादुर शाक्य	चिभा:चुक	सदस्य
५	जुजुरत्न शाक्य	बानेश्वर	सदस्य
६	सुरज शाक्य	नागबहा:	सदस्य
७	राजु शाक्य	इलाननि	सदस्य
८	अशोक ताम्राकार	बालकुमारी	सदस्य
९	अशित शाक्य	नागबहा:	सदस्य
१०	रुबिन शाक्य	खाछेँ	सदस्य
११	विश्वज्योति वज्राचार्य	आनन्दबहा:	सदस्य
१२	मानज्योति वज्राचार्य	आनन्दबहा:	सदस्य
१३	चैत्यराज शाक्य	इखाछेँ	सदस्य
१४	अनुप शाक्य	इखाछेँ	सदस्य
१५	रत्न डंगोल	सलीछेँ	सदस्य
१६	सुरेश शाक्य	नागबहा:	सदस्य
१७	मधुसुदन श्रेष्ठ	खाछेँ	सदस्य
१८	ओम श्रेष्ठ	नाय्लखु	सदस्य
१९	आशाकाजी महर्जन	तलाछेँ	सदस्य
२०	श्रवण शाक्य	धलायचा	सदस्य

९. सरसफाई उपसमिति

क्र.सं	नां	थाय्बाय्	पद
१	संजय शाक्य	नागबहा:	संयोजक
२	पंचबज्र वज्राचार्य	नागबहा:	सह-संयोजक
३	चन्द्रबहादुर शाक्य	नागबहा:	सदस्य
४	सुरोज शाक्य	नागबहा:	सदस्य
५	बिजय शाक्य	इलाननि	सदस्य
६	प्रकाशरत्न शाक्य	कुतिबहा:	सदस्य
७	पुष्पराज शाक्य	नाय्लखु	सदस्य
८	मानिकरत्न शाक्य	इखाछै	सदस्य

१०. गणेशपूजा व्यवस्थापन उपसमिति

क्र.सं	नां	थाय्बाय्	पद
१	गंगा शाक्य	आलक्व	संयोजक
२	राधा डंगोल	नागबहा:	सदस्य
३	सुमित्रा महर्जन	इलाननि	सदस्य
४	गुणकेशरी शाक्य	सलीछै	सदस्य
५	मीना डंगोल	खाछै	सदस्य
६	प्रेम डंगोल	इलाननि	सदस्य
७	ऋषिप्रसाद श्रेष्ठ	खाछै	सदस्य
८	बिजय शाक्य	इलाननि	सदस्य
९	सन्दिरा वज्राचार्य	इखाछै	सदस्य
१०	आपुलु शाक्य	इखाछै	सदस्य
११	कुलशोभा शाक्य	दथुल	सदस्य
१२	मन्जु तण्डुकार	इखाछै	सदस्य
१३	सुरेन्द्र शाक्य	इखाछै	सदस्य
१४	आशाकाजी महर्जन	तलाछै	सदस्य
१५	राजेश शाक्य	इलाननि	सदस्य
१६	राजभाइ शाक्य	धलायचा	सदस्य
१७	सानुनानी शाक्य	चिभा: चुक	सदस्य
१८	मीरा जोशी	यलको	सदस्य
१९	नानीशोभा शाक्य	छैक्व	सदस्य
२०	हिराशोभा शाक्य	कुतिबहा:	सदस्य
२१	सहना शाक्य	खाछै	सदस्य
२२	रीता शाक्य	जोशीननि	सदस्य

११. स्वास्थ्य उपसमिति

क्र.सं	नां	थाय्बाय्	पद
१	करुणारत्न शाक्य	नाय्लखु	संयोजक
२	शंकरबहादुर जोशी	नागबहा:	सदस्य
३	तीर्थरत्न शाक्य	छैक्व	सदस्य
४	डा. रमेश धाखा	नागबहा:	सदस्य
५	डा. निकिता शाक्य	नाय्लखु	सदस्य
६	डा. सुनिल शाक्य	गा:बहा:	सदस्य
७	डा. तुलिसनारायण श्रेष्ठ	इखाछै	सदस्य
८	डा. राजेश शाक्य	सुन्धारा	सदस्य
९	नर्स रुचना शाक्य	इखाछै	सदस्य
१०	नविन जोशी	भुटापोल	सदस्य
११	पुर्णराज शाक्य	नाय्लखु	सदस्य
१२	दीपक शाक्य	कुतिबहा:	सदस्य
१३	प्रकाश शाक्य	कुतिबहा	सदस्य

१२. पूजा व्यवस्थापन उपसमिति

क्र.सं	नां	थाय्बाय्	पद
१	प्रवीणवज्र वज्राचार्य	नागबहा:	मूल पुरोहित
२	दिनेश शाक्य	नागबहा:	संयोजक
३	कीर्तिराज शाक्य	कुमारीपाटी	सदस्य
४	तेजबहादुर शाक्य	जावलाखेल	सदस्य
५	बाबुकाजी शाक्य	इलाननि	सदस्य
६	सुरोज शाक्य	नागबहा:	सदस्य
७	विपिन शाक्य	इलाननि	सदस्य
८	सुसन शाक्य	नागबहा:	सदस्य
९	दिपक वज्राचार्य	धलायचा	सदस्य
१०	शान्त वज्राचार्य	कलंछै	सदस्य
११	विश्वज्योति वज्राचार्य	इखाछै	सदस्य
१२	निकेश वज्राचार्य	इखाछै	सदस्य

२०७४ सालया मतया: पा:ला: खल:

क्र.सं	नां	प्रतिनिधि	थाय्बाय्
१	जुजुरत्न धाख्वा		पूच्च
२	स्व. धर्मरत्न शाक्य	नरेश शाक्य	इकुननि
३	चन्द्रमान शाक्य	बाबुकाजी शाक्य	इलाननि
४	स्व. वीरबहादुर शाक्य	दिनेश शाक्य	नागबहा:
५	स्व. गुणरत्न शाक्य	कीर्तिरत्न शाक्य	त:फा:ल्वहं
६	स्व. कदमबहादुर शाक्य	सुरोज शाक्य	नागबहा:
७	काजीबहादुर शाक्य		मानभवन
८	सुर्यबहादुर शाक्य		कुतिबहा:
९	स्व. सानुकाजी शाक्य	विपिन शाक्य	इलाननि
१०	बाबुकाजी शाक्य	उम्मीद शाक्य	इखाछें
११	स्व. आशारत्न शाक्य	राजु शाक्य	पतको
१२	स्व. रत्नबहादुर शाक्य	सुसन शाक्य	नागबहा:
१३	बुद्धरत्न शाक्य		जावलाखेल
१४	स्व. इन्द्रबहादुर शाक्य	तेजबहादुर शाक्य	जावलाखेल
१५	रुद्रराज शाक्य		धलायचा
१६	नवरत्न शाक्य		छेंक्व

मतया:या घुम्ती स्वास्थ्य शिविरय् स्वयंसेवक जुया: ग्वाहालि यानादीपिं भाजुमय्जुपिं

डा. सुनिल शाक्य, श्रीबहा:
 डा. राजेश शाक्य, इमाद्वं
 दिपु वज्राचार्य, न्या:चुक
 सुमित्रा शाक्य, न:बही
 गुणकेशरी शाक्य, इलाननि
 कमला वज्राचार्य, चाकुपात
 प्रविना वज्राचार्य, न्या:चुक
 सविना शाक्य, चाकुपात
 मिना तण्डुकार, इखाछें
 अभिषेक खड्गी, क्वन्ति
 मिन्कु शाक्य, इखाछें
 पुनम वज्राचार्य, बुबहा:
 उषा वज्राचार्य, न:बही
 एल्जिना शाक्य, नागबहा:
 चाँदनी शाक्य, नागबहा:

डा. मिका शाक्य, इलाननि
 शारदादेवी शाक्य, न:बही
 शारदा महर्जन, त:ननि
 सविना शाक्य, अथ:बहा:
 समा श्रेष्ठ, खाछें
 सीता शाक्य, नागबहा:
 शारदा शाक्य (वज्राचार्य), इखाछें
 जमुना शाक्य, चाकुपात
 रोशन अमात्य, इखाछें
 रश्मी शाक्य, इखाछें
 प्रचेता शाक्य, नागबहा:
 विनी डंगोल, सलीछें
 दिनेश डंगोल, सलीछें
 त्रिगेन वज्राचार्य, छाय्बहा:

दिवंगत परिवारया नामं २०७४ सालया मतया:या नितिं दुर्गतिपरिशोधन
तथागतया क्रिपा छायात् आर्थिक ग्वाहालि यानाबिज्या:पिं दातापिं

क्र.स.	दाताया नां	दिवंगत जूपिं	रकम
१	नानीबेटी शाक्य	उत्तम शाक्य	१५,०००।००
२	रत्नकाजी शाक्य	राजेन्द्र शाक्य	१५,०००।००
३	बिकासरत्न धाख्वा	बबिता, विशेष	११,१११।००
४	पद्मरत्न, राजेन्द्र धाख्वा	आशारत्न, चन्द्रदेवी	१०,०००।००
५	बेखामाया शाक्य	बुद्धरत्न शाक्य	१०,०००।००
६	सन्नी धाख्वा	कुलनानी, सुवास	१०,०००।००
७	सुदिम शाक्य	देवराज, भीममाया	१०,०००।००
८	पूर्णमान शाक्य	तीर्थमान, मोतीमाया	१०,०००।००
९	सुनिल धाख्वा	शारदादेवी धाख्वा	५,१००।००
१०	केशरी धाख्वा	भरतरत्न धाख्वा	५,१००।००
११	सावा लामा, बौद्ध	धोर्जे मानसिं, धनसिं	५,००५।००
१२	पुरुषरत्न धाख्वा	रबिन धाख्वा	५,०००।००
१३	प्रबिन वज्राचार्य	शान्तवज्र वज्राचार्य	५,०००।००
१४	ऋद्धिवज्र वज्राचार्य	ज्ञानवज्र वज्राचार्य	५,०००।००
१५	जगतराज, पुष्पराज शाक्य	चैत्यराज शाक्य	५,०००।००
१६	ज्ञानबहादुर शाक्य	मायादेवी शाक्य	५,०००।००
१७	असित शाक्य	बुद्धिबहादुर शाक्य	२,५००।००
१८	राजु वज्राचार्य	तेजरत्न वज्राचार्य	२,०००।००
१९	नरेश शाक्य	धर्मरत्न शाक्य	२,०००।००
	जम्मा रकम		१३७,८१६।००

कुसा (छत्र) या नितिं सहयोग

क्र.स.	चन्दादाताया नां	रकम
१	प्रताप शाक्य, नागबहा:	६४००।००
२	ज्ञानबहादुर वज्राचार्य, चाकुपात	४०००।००
३	राजेन्द्र शाक्य, खाछें	४०००।००
४	सानुराजा शाक्य, खाछें	४०००।००
५	रविन्द्र शाक्य, नायलखु	४०००।००
६	प्रविणवज्र वज्राचार्य, नागबहा:	४०००।००
७	साजन शाक्य पौषा, इलाननि	४०००।००
८	दिल्लीराज शाक्य, खाछें	४०००।००
	जम्मा रकम	३४४००।००

विज्ञापन व सौजन्यपाखें संकलन जूगु रकम

क्र.स.	चन्दादाताया नां	रकम
१	स्पीड वे कार्गो (टिशर्ट)	१८७,५००।००
२	कान्छाई पेन्ट (क्याप)	८७,५००।००
३	राहुलमान शाक्य, सानेपा (शर्ट)	४०,०००।००
४	अशोक पार्टि प्यालेस	१५,०००।००
५	मिराज इन होटेल, लुम्बिनी	१०,०००।००
६	कोलम्बस चकलेट	७,५००।००
७	शाक्य पुचः तालिम तथा विश्राम केन्द्र	७,५००।००
८	सिद्धार्थ बैंक लि.	५,०००।००
९	नेशनल डेभलोप्मेण्ट कोओपरेटिभ लि.	५,०००।००
१०	ललितपुर मल	५,०००।००
	जम्मा रकम	३७०,०००।००

मतया: केन्द्रीय कमितिपाखें संकलन जूगु रकम

क्र.स.	चन्दादाताया नां	रकम
१	न्यकूजात्रा मतया: केन्द्रीय व्यवस्थापन कमिति	१७०,२५०।००
२	ओकुबहा: क्षेत्र नं. ७ केन्द्रीय कमिति	२०,०००।००
३	हौग: क्षेत्र नं ६	१६,०००।००
४	ललितपुर उद्योग वाणिज्य संघ	१३,३००।००
५	गोकुललाल दिवाकर	१०,०००।००
६	मदन कुमार	१०,०००।००
७	श्रीवक्क्ष लाल जोशी (दि. पिता माणिकलाल माता भामा जोशी)	१०,०००।००
८	सानूकृष्ण चित्रकार (दि. भाजुमान चित्रकार माता ज्ञानीमाया चित्रकार)	१०,०००।००
९	गणेश कृष्ण रंजित (दि. पिता हरिशरण रंजित माता रामशोभा रंजित)	१०,०००।००
१०	गणेश कृष्ण रंजित (दि. काका गोबिन्द रन्जित काकी ज्वाला देवी रन्जित)	१०,०००।००
११	हस्तकला महासंघ	१०,०००।००
१२	गुठी तहसिल	४,२५०।००
	जम्मा रकम	२९३,८००।००

२०७४ मतया: संचालन समिति (नागबहाः)
आर्थिक सहयोग तथा चन्दाया निंति संकलन जूगु रकम

क्र.स.	चन्दादाताया नां	रकम
१	ललितपुर महानगरपालिका, पुलचोक (उठेयाय् बाकि)	५००,०००।००
२	धाख्वा परिवार समाज, नागबहाः	५०,०००।००
३	मोहनरत्न शाक्य, खाछें	३५,०००।००
४	दिपकरत्न शाक्य, कोपुण्डोल	२५,०००।००
५	बोधिरत्न शाक्य पौषा, पूर्णचण्डी	२५,०००।००
६	नानीबेती शाक्य, कोपुण्डोल	१५,०००।००
७	हिरण्यवर्ण महाबिहार, क्वाःबहाः	१५,०००।००
८	लुम्बिनी होम् स्टे, नागबहाः	१५,०००।००
९	खिचा गुभाःजु सम्यक गुथि, नागबहाः	१०,०००।००
१०	जगतरत्न धाख्वा, नागबहाः	१०,०००।००
११	अशोकमान शाक्य, सानेपा	१०,०००।००
१२	पद्मरत्न धाख्वा, नागबहाः	१०,०००।००
१३	सम्यकरत्न शाक्य, गैरीधारा	१०,०००।००
१४	प्रवलरत्न शाक्य, चाकुपात	१०,०००।००
१५	भाईराजा शाक्य, मानभवन	५,१००।००
१६	नाग पुचः, नागबहाः	५,००१।००
१७	गौतमरत्न शाक्य, चाकुपात	५,०००।००
१८	खाछें टोलपाखें	५,०००।००
१९	राजन धाख्वा, नागबहाः	५,०००।००
२०	लेखहर्ष शाक्य, तःजाःफः	५,०००।००
२१	अमृतरत्न शाक्य, इलाननि	५,०००।००
२२	दोलेन्द्र स्मृति कोष, दथुलं	५,०००।००
२३	सुरेन्द्र गोबिन्द जोशी	५,०००।००
२४	दिलिप जोशी, इखाछें	५,०००।००
२५	पासा पुचः, नागबहाः	५,०००।००
२६	चाइनिज नागरिक	५,०००।००
२७	इतिलहने बचत समूह, नागबहाः	५,०००।००
२८	बसुवर्ण साकोस, नागबहाः	५,०००।००
२९	स्कूप साकोस, सौगः	५,०००।००
३०	थ्याका साकोस, नकबहिल	५,०००।००
३१	सम्यक साकोस, इखाछें	५,०००।००
३२	ललितपुर जिल्ला बचत तथा ऋण सहकारी संघ	५,०००।००

३३	सुमन शाक्य, आलक्व	४,०००।००
३४	डा. सुनिल शाक्य, नायलखु	३,५००।००
३५	केशवकुमार शाक्य, कुमारीपाटी	३,०००।००
३६	हेलिना	३,०००।००
३७	तिर्थरत्न वज्राचार्य, वनबहा:	३,०००।००
३८	लिधसा पुचः, इलाननि	३,०००।००
३९	बिरेन्द्र शाक्य, नागबहा:	३,०००।००
४०	यशोधर साकोस, बुबहा:	३,०००।००
४१	दिपावति साकोस, गुइटोल	३,०००।००
४२	ज्वेल्स साकोस, पूच	३,०००।००
४३	आनन्धारी पुचः, इलाननि	२,०००।००
४४	शरण शाक्य, इलाननि	२,०००।००
४५	जितेन्द्र शाक्य, चाकुपात	२,०००।००
४६	हिराकाजी शाक्य, आलक्व	२,०००।००
४७	बिरेन्द्रलाल श्रेष्ठ, मंगलबजा:	२,०००।००
४८	ललितपुर हस्तकला संघ, नःबही	२,०००।००
४९	परम्परागत साकोस, न्याखाचुक	२,०००।००
५०	रत्नाकर साकोस, हःबहा:	२,०००।००
५१	मयुरवर्ण साकोस, भिन्छेबहा:	२,०००।००
५२	पद्मावति साकोस, नःबहा:	२,०००।००
५३	प्रदिप शाक्य, आलक्व	१,५००।००
५४	राकेश शाक्य, दौबहा:	१,५००।००
५५	अष्टकुमारी शाक्य	१,०५०।००
५६	रत्नकाजी शाक्य, नागबहा:	१,००१।००
५७	भोलाकृष्ण श्रेष्ठ, खाछै	१,०००।००
५८	लिपिरत्न शाक्य, चाकुपात	१,०००।००
५९	स्वयम्भूरत्न धाखा, चाकुपात	१,०००।००
६०	संजय शाक्य, नागबहा:	१,०००।००
६१	साजन शाक्य, इलाननि	१,०००।००
६२	ज्ञानबहादुर शाक्य, आलक्व	१,०००।००
६३	दीपकराज शाक्य, कुतिबहा:	१,०००।००
६४	नबिन शाक्य, कुतिबहा:	१,०००।००
६५	बुद्धरत्न शाक्य, चाकुपात	१,०००।००
६६	शैलेन्द्र शाक्य, खाछै	१,०००।००
६७	काजीरत्न शाक्य, न्हूबहा:	१,०००।००

६८	रबिन्द्र शाक्य (कान्छा), भैल:चुक	१,०००।००
६९	शुभरत्न शाक्य, पूचव	१,०००।००
७०	जुजुरत्न शाक्य, अकिबहा:	१,०००।००
७१	सुबिदि धाखा, नागबहा:	७००।००
७२	बोधिराज शाक्य, चिभा:चुक	५५५।००
७३	राजु वज्राचार्य, चाकुपात	५१०।००
७४	डिल्लीराज शाक्य, मचागा:	५०५।००
७५	राजेन्द्र शाक्य, खाछै	५०५।००
७६	तुलारत्न शाक्य, नागबहा:	५०५।००
७७	शंकरबहादुर जोशी, नागबहा:	५०५।००
७८	ज्ञानबहादुर शाक्य, इखाछै	५०९।००
७९	हिरा बहादुर शाक्य, नागबहा:	५०९।००
८०	दि. हर्ष बहादुर, न्हुच्छेमाया शाक्य	५०९।००
८१	अष्टवज्र वज्राचार्य, इलाननि	५००।००
८२	सिद्धिराज शाक्य	५००।००
८३	प्रज्वल धाखा, अकिबहा:	५००।००
८४	सुरेश शाक्य, नागबहा:	५००।००
८५	सुद्धशोम शाक्य, इलाननि	५००।००
८६	जुजुभाई शाक्य, इखाछै	५००।००
८७	पद्मप्रभादेवी शाक्य, इखाछै	५००।००
	जम्मा रकम	९०९,४४०।००

मतया:या लागि जिन्सी ग्वाहालि यानादीपिं संघसंस्था व महानुभावपिं

जिल्ला जनस्वास्थ्य कार्यालय, ललितपुर

Florid Laboratories Pvt. Ltd. Dhapakhel, Lalitpur

National Health Care Pvt. Ltd. Chhatapitra -3, Bara, Nepal

Omnic Laboratories Pvt. Ltd. Chittapole, Bhaktapur

Pharmaco Industries Pvt. Ltd. Ramkot-7, Kathmandu, Nepal

Nepal Pharmaceutical Lab Pvt. Ltd. Birgunj, Nepal

Taurus Pharma Pvt. Ltd. Naubise, Dharke, Dhading

Farmanura Pvt. Ltd. & Formed Pvt. Ltd. Jwagal, Lalitpur, प्रो श्री नवीन जोशी, भूमिखेल

यचु ल: कम्पनी, पाटन औद्योगिक क्षेत्र, ललितपुर

जय धाखा, पुल्चोक

न्यूकूजात्रा मतया: संचालन समिति

मतया:या गुरुजुपि

न्यूबाजं पुच:

चन्दा तथा आर्थिक उपसमिति

विज्ञापन तथा सौजन्य उपसमिति

प्रकाशन तथा प्रचारप्रसार उपसमिति

स्वयंसेवक उपसमिति

श्रृंगार तथा सजावट उपसमिति

खाद्यान्न उपसमिति

इखाँ दाफा भजन खलः

बोगी खलः, इखाँ

सलिँ भजन मंका: खलः

२०७४ सालया मतया: पा:ला: खल:

मतया: वाल: खल: (२०८४ सालया मतया: पा:फैपि)

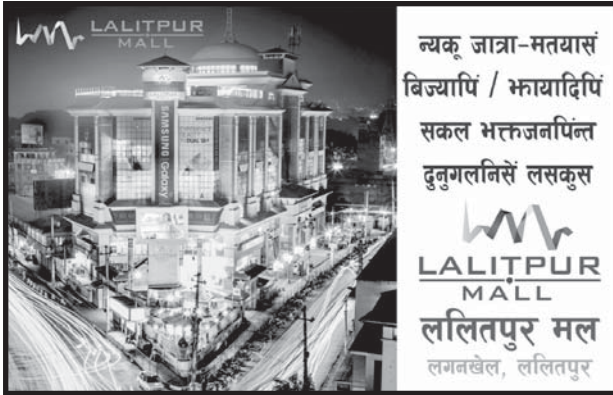
मतया: घुम्ती स्वास्थ्य शिविरया स्वयंसेवकपि

न्यूकूजात्रा मतया: घुम्टी स्वास्थ्य शिविरया किपा:

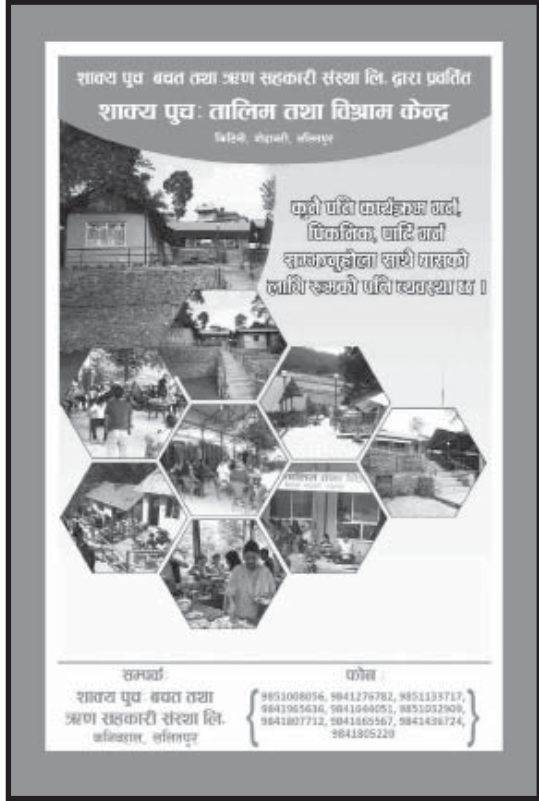

himalayan Columbus
Delight
Happiness Forever
facebook.com/columbuschocolates

LALITPUR MALL
न्यूज्यात्रा-मतयासं
बिज्यापिं / भायादिपिं
सकल भक्तजनपिंन्त
दुनुगलनिसं लसकुस
LALITPUR MALL
ललितपुर मल
लगनखेल, ललितपुर

शाक्य पुव बवत तथा अण सहकारी संस्था लि. द्वारा प्रवर्तित
शाक्य पुव: तालिम तथा विद्याम केन्द्र
ललितपुर, लुम्बिनी, नेपाल
कृषी पढि कार्यक्रम गर्दा,
पिकनिक, जाडि बान
सुगन्धद्रव्यले साथै मासुको
लाभि रूखको पनि व्यवस्था छ ।
सम्पर्क: ९८५१०८०५६, ९८४१२७६८२, ९८५११३७१७,
९८४१०५६३६, ९८४१०४४०५१, ९८५१०३३०८,
९८४१८०७७१२, ९८४१६६५६७, ९८४१६३६७२४,
९८४१६०५२२०
पोस: ९८५१०८०५६, ९८४१२७६८२, ९८५११३७१७,
९८४१०५६३६, ९८४१०४४०५१, ९८५१०३३०८,
९८४१८०७७१२, ९८४१६६५६७, ९८४१६३६७२४,
९८४१६०५२२०

"For peace and comfortable stay"
Mirage INN PVT. LTD.
Mahilwar-7, Lumbini, Nepal
A Boutique Hotel in Lumbini
Mobile No.: 9804444122, Phone No.: +977-1-580083
email : info@hotelmirageinn.com
Website : www.hotelmirageinn.com

Ashok Party Palace
Specially designed for catering and any type of
program & functions
Ashok Hall Pvt. Ltd.
Baliphal, Patan Dhoka, Lalitpur
Tel: 5533004, 5553327, Res: 5526790
Gyan Bdr. Shakya
Director
Mobile: 9851044428